भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीतिहरू र कार्ययोजना

(२०७४/७५ - २०७७/७८)

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

भन्सार विभाग

काठमाडौं, नेपाल

भाद्र, २०७५

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीतिहरू र कार्ययोजना

(२०७४/७५ - २०७७/७८)

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

भन्सार विभाग

काठमाडौं, नेपाल

भाद्र, २०७५

आवरण पृष्ठः *"प्रभावकारी सीमा व्यवस्थापनका लागि तथ्याङ्क विश्लेषण"* विषयको विश्व भन्सार संगठनबाट २०१७ मा सार्वजनिक भएको तस्वीर ।

नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय
भन्सार विभाग
त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं, नेपाल

प.सं.:-
च.नं.:-

मन्तव्य

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति तथा कार्ययोजना (२०१७-२०२१) २०७३ माघमा नै प्रकाशन भई कार्यान्वयनमा आएको छ। उक्त कार्ययोजनाको नेपाली संस्करण अहिले प्रकाशन गर्न लागिएको छ। यस अवसरमा उक्त योजना तर्जुमामा संलग्न अर्थ मन्त्रलयका पदाधिकारीहरु, तत्कालिन भन्सार विभागका महानिर्देशकज्यू, विकास साझेदारहरु, सरोकारवाला र भन्सार विभागका कर्मचारीहरुप्रति आभार व्यक्त गर्दछु।

भन्सार विभाग योजनावद्ध विकासको पाँचौ चरणमा रहेको छ। व्यापार सहजीकरणका साथै भन्सार कानुनमा नीतिगत सुधार, स्वचालन प्रणालीको कार्यान्वयन र जोखिममा आधारित जाँचपास नै सुधारका मुख्य क्षेत्रहरु हुन्। यसका साथै कार्यरत जनशक्तिको विकास गर्दै मूल्याङकनलाई वास्तविक बनाउन विभाग केन्द्रित रहेको छ। अत:कार्ययोजना नेपाली भाषामा रुपान्तरण गरी प्रकाशनमा ल्याउदा यसमा रहेका रणनीति तथा कार्यक्रमहरुको स्थानीय स्तरका कार्यालय र सबै सरोकारवालाको पहुँच र अध्ययनको लागि सहज हुनेछ भन्ने मैले विश्वास लिएको छु। यस दस्तावेजले भन्सारका समग्र सुधारलाई विभाग र कार्यालय तहका क्रियाकलापलाई कार्यान्वयन गर्न र मार्गदर्शन गर्न समेत सहयोग पुऱ्याउनेछ भन्ने मैले ठानेको छु। अन्त्यमा अंग्रेजी संस्करणलाई नेपालीमा रुपान्तरण र प्रकाशन गर्ने सबै सहभागी पदाधिकारी र कर्मचारीलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु।

तोयम राया
(महानिर्देशक)

टेलिफोन नं.: ९७७-१-४२५९७९३, ४२५९७९१, ४२५८३४५, ४२५९९१५, ४२५९३३२, ४२६६९८४, ४२५६७३८
फ्याक्स नं.: ९७७-१-४२५९८०८, एक्सचेन्ज नं.: ४२५९९४२, टोल फ्रि नं.: १६६००१२१२२३
इमेल: npdochq@customs.gov.np, it@customs.gov.np वेभसाइट: www.customs.gov.np

विषय सूची

पृष्ठ नं.

कार्यकारी सारांश		१
१.	परिचय	९
२.	भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्य योजना (२०१७-२०२१) को औचित्य	१३
३.	दूरदृष्टि, गन्तव्य, मान्यता र निर्देशक सिद्धान्तहरु	१५
४.	भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्ययोजना (२०१७-२०२१) नतिजा ढाँचा	१७
५.	रणनीतिहरु र महत्वपूर्ण क्रियाकलापहरु	१९
	रणनीति १ः व्यापार सहजीकरण	१९
	रणनीति २ः सदाचार र सुशासन प्रवर्द्धन	२०
	रणनीति ३ः भन्सार स्वचालन र तथ्याङ्क भण्डारणको व्यवस्थापन	२०
	रणनीति ४ः जनशक्ति व्यवस्थापन र क्षमता विकास	२१
	रणनीति ५ः पूर्वाधार निर्माण तथा भौतिक सुविधा वृद्धि	२२
	रणनीति ६ः यात्रु जाँचपास सुधार	२२
	रणनीति ७ः यथार्थ राजस्व सङ्कलन	२२
	रणनीति ८ः सुदृढ अनुपालन व्यवस्थापन/स्वेच्छिक अनुपालन	२३
	रणनीति ९ः विकसित जोखिम व्यवस्थापन	२३
	रणनीति १०ः समाजको संरक्षण, सुरक्षा र प्रत्याभूति	२४
	रणनीति ११ः समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन	२४
	जोखिम र पूर्वानुमानहरु	२५
६.	कार्यान्वयन	२५
७.	वित्तीय व्यवस्थापन	२६
८.	अनुगमन, प्रतिवेदन र मूल्याङ्कन	२७
अनुसूची १ः	भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनाको नतिजा ढाँचा	२९
अनुसूची २ः	भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनाको कार्यान्वयन योजना	३४
अनुसूची ३ः	बजेट अनुमान	५३
अनुसूची ४ः	भन्सार सुधार तथा आधुनिकीरण रणनीति एवं कार्ययोजना (२०१७-२१) को रणनीतिक कार्ययोजना	५४

कार्यकारी सारांश

क. परिचय :

भन्सार विभाग आफ्नो प्रशासनलाई बढी दक्ष, सेवामूलक र पारदर्शी बनाउदै अगाडि बढिरहेको छ। आफ्नो भूमिकामा समयानुकूल सुधार गर्दै राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय कार्यक्षेत्रमा आएका परिवर्तनहरू र चुनौतीहरुको सामना गर्न आवश्यक एवम् आर्थिक विकासका लागि अपरिहार्य ठानिएको सुधारिएको कर सङ्कलनको माध्यमद्वारा सरकारी वित्तीय व्यवस्थामा सुधार गर्ने आफ्नो महत्वपूर्ण दायित्व निभाउन यो आवश्यक छ। भन्सार विभागले सन् २००३ देखि भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवम् कार्य योजनाको थालनी गर्दै आईरहेको छ। चौथो पञ्चवर्षीय योजना सन् २०१३ देखि शुरु भई १५ जुलाई २०१७ सम्म कार्यान्वयनमा रहेको थियो। यो भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवम् कार्य योजना पनि ६ जुलाई २०१७ देखि १५ जुलाई २०२१ सम्म ४ वर्षको अवधिलाई समेट्ने गरी तयार पारिएको छ।

ख. प्रगतिः

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवम् कार्य योजना २०१३-२०१७ का उपलब्धिहरु देहायवमोजिम छन् :

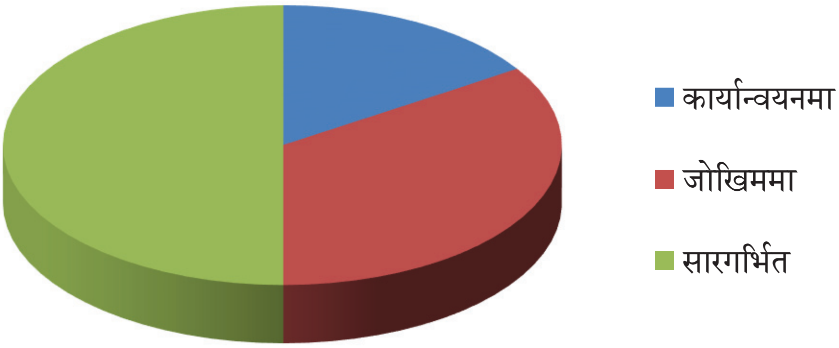

यो कार्ययोजना तयार गर्दा २५ प्रतिशत क्रियाकलापहरु योजनाबद्धरुपमा सम्पन्न भईसकेको र ५४ प्रतिशत कार्यान्वयनमा रहेकाछन। यसले प्रगतिको स्थिति ७९ प्रतिशत रहेको देखाउदछ।

ग. औचित्यः

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवम् कार्य योजना २०१३-२०१७ को औचित्य देहाय वमोजिम छ :

(१) आर्थिक समृद्धिको लागि निकासी पैठारी व्यापारलाई सहजीकरण गर्ने (२) संसोधित क्योटो महासन्धिका लागि गरिने मापदण्डहरुको सवल परिपालन गर्ने (३) भन्सार महसुल दरहरुको पुनर्संरचना गर्ने (४) भन्सारको लागि गरिने सार्वजनिक खरिदलाई सवल तुल्याउने (५) मानव श्रोत क्षमताको निर्माण गर्ने (६) भन्सारमा डाटावेश एकीकृत गर्ने (७) भन्सार मूल्याङ्कनलाई सुधार गर्ने (८) भन्सार जाँचपाँस पछिको परीक्षणलाई प्रभावकारी वनाउने (९) राजस्व चुहावट न्यूनीकरण गर्ने र (१०) संगठित योजनाको तयारी गर्ने।

घ. दूरदृष्टिः

नेपालको आर्थिक एवम् सामाजिक समृद्धिमा सहयोग पुऱ्याउन भन्सारका सेवाहरु उत्कृष्ट वनाउने।

ङ. <u>अभियानः</u>

सामाजिक-आर्थिक विकास, सामाजिक सुरक्षा एवं प्रत्याभूतिको लागि मैत्रीपूर्ण भन्सार नीतिहरुको अभिवृद्धिको सूनिश्चितता प्रदान गर्दै विश्व आर्थिक क्रियाकलापहरुको लागि प्रेरणादायी वातावरण निर्माण गर्न र सेवाग्राहीको समय र मूल्यको सम्मान गर्न हामी प्रयासरत छौ ।

मान्यताहरूः (१) इमान्दारिता र सत्यनिष्ठा, (२) निष्पक्षता, (३) प्रत्युत्तरदायी, (४) पारदर्शीता, (५) पारस्परिक सद्भाव र शिष्टाचार, (६). व्यवसायिकता, र (७). समर्पण एवं उत्कृष्टता ।

निर्देशक सिद्धान्तहरूः (१) अनुपालन लागत र समयावधि घटाउने, (२) वजारको न्यायसँगत सञ्चालनमा सहयोग गर्ने, (३) निकासी प्रबर्द्धनमा सघाउने, (४) जोखिममा आधारित अभिगमनलाई तीव्र पार्ने, (५) लगानीको लागि प्रेरक वातावरण स्थापित गर्ने, (६) सुदृढ वित्तीय ढाँचाको लागि यथार्थ कराधान, र (७) समन्वय ।

च. नतिजा ढाँचाः

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजनाको उद्देश्य नेपालको आर्थिक सम्वृद्धिको लागि प्रेरणादायी वातावरण निर्माण गर्नु हो ।

<u>गन्तव्य (प्रभाव)</u> :

प्रत्युत्तरदायी भन्सार प्रशासन : “२१ औ शताब्दीको सेवाग्राहीहरुको आवश्यकता प्रति जवाफदेही आधुनिक प्रशासनको रुपमा भन्सारको पहिचान गराउने ।”

नतिजा	रणनीतिहरु
<u>नतिजा १.</u> **<u>व्यवसायिक तथा प्रतिस्पर्धी भन्सार सेवाः</u>** व्यापार सहजीकरण एवम् यात्रुहरूलाई सहयोग पुऱ्याउदै आफ्नो छवी सुधार गर्न भन्सार व्यवस्थापन सक्षम र सुदृढ हुनेछ	**<u>रणनीति</u> १ः** **व्यापार सहजीकरण गर्ने** **<u>महत्वपूर्ण क्रियाकलापहरुः</u>** निकासी पैठारी एवम् पारवहन प्रक्रियाहरू प्रभावकारी एवम् दक्षतापूर्वक कार्यान्वयन गर्न ऐन कानूनमा सुधार गर्ने; निकासी पैठारीका लागि आवश्यक पर्ने कागजातहरूको पुनरावलोकन गर्नेः विश्वसनीय व्यवसायी (Trusted Traders) कार्यक्रम थालनी गर्ने र आधिकारिक आर्थिक सञ्चालक (AEO) को योजना बनाउने; विलम्वित भुक्तानी पद्धतिको अध्ययन गर्ने; भन्सार महसुल दरहरुको पुनरावलोकन गर्ने; पूर्वादेशको विकास एवम् कार्यान्वयन गर्ने; मालवस्तुको जाँचपासमा लाग्ने समय अध्ययन गर्ने; सेवाग्राही सेवा कक्षहरूको स्थापना र प्रभावकारी सञ्चालन गर्ने; भन्सारको वेबसाइटलाई सुधार र अद्यावधिक गर्ने; भन्सार सरोकारवालाहरूसँगको सहकार्यलाई प्रवर्द्धन र सुधार गर्ने; अन्य भन्सार प्रशासनहरूसंगको सूचना आदानप्रदान गर्ने; गुनासो सुनुवाई संयन्त्र स्थापना गर्ने; र द्रुत जाँचपास कार्यान्वयन गर्ने

	रणनीति २: **सदाचार र सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने:** **महत्वपूर्ण कियाकलापहरु:** संगठनको स्व-मूल्याङ्कन सम्पन्न गर्ने; सदाचार योजना तयार गर्ने; पुरस्कार र दण्ड प्रणाली थालनी गर्ने; भन्सारमा कार्यसम्पादनमा आधारित व्यवस्थापन प्रणालीको विकास गर्ने; भन्सार विभागको वार्षिक योजनामा भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजना एकीकृत गर्ने; भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनाको कार्यसम्पादन अनुगमन गर्ने; खरिद योजना वनाउने र व्यवस्थापन गर्ने; रभन्सार विभागले आफै आफ्ना भूमिका र जिम्मेवारी हरूको प्रभावकारी र दक्षताका साथ कार्यान्वयन गर्न सक्षम हुने गरी पर्याप्त कोषको व्यवस्था गर्ने । **रणनीति ३:** **भन्सार स्वचालन र तथ्याङ्क व्यवस्थापनमा जोड दिने:** **महत्वपूर्ण क्रियाकलापहरु:** नेपाल भन्सार स्वचालन प्रणालिलाई सुधार गर्ने; प्रमुख भन्सार कार्यालयहरूसँगको सूचना सञ्जाल (कनेक्टीभिटी) सुधार गर्ने; कम्प्यूटर उपकरणको उपयोगबाट भन्सारको सञ्चालन प्रभावकारिता स्तर अभिवृद्धि गर्ने; सूचना तथा सञ्चार प्रविधिका पूर्वाधारको उपयोग गरी कार्य सञ्चालनका सबै क्षेत्रहरूमा भन्सारको क्षमता अभिबृद्धि गर्ने; नेपाल भन्सार स्वचालन प्रणालिका कार्यविधिहरुको Mobile Application तयार गर्ने; नेपाल राष्ट्रिय एकद्वार प्रणाली विकास र सञ्चालन गर्ने; भन्सारका सम्पूर्ण तथ्याङ्कका लागि सुरक्षित डेटा वेयरहाउस तयार गर्ने; आवधिक जाँच र प्रणाली परीक्षण गर्ने; सूचना प्रसार गर्ने; एजेन्ट व्यवस्थापन पद्धति विकास गर्ने । **रणनीति ४:** **जनशक्तिको क्षमता विकास गर्ने** **महत्वपूर्ण क्रियाकलापहरु:** जनशक्ति विकास गुरुयोजना स्वीकृति र कार्यान्वयन गर्ने; सांगठनिक संरचनाको पुनरावलोकन गर्ने; भन्सार प्रशासनको प्राविधिक क्षमता विकास गर्ने; लगत र अभिलेख पद्धति अभिवृद्धि गर्ने; राजस्व बाहेकका कार्यहरूका लागि पनि तालिम प्रदान गर्ने; भन्सार व्यावसायमा संलग्न भन्सार एजेन्ट र सरोकारवालाहरूको कार्यसम्पादनस्तर अभिवृद्धि गर्न सहजीकरण तथा सहयोग प्रदान गर्ने; समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन बिषयमा क्षमता विकास गर्ने; अनुपालन व्यवस्थापन (स्वेच्छिक अनुपालन समेत) बिषयमा क्षमता विकास गर्ने; जोखिम व्यवस्थापन क्षमता विकास गर्ने; नेतृत्व, व्यवस्थापन र व्यवसायिक क्षमता अभिबृद्धि गर्ने;

	भन्सारमा कर्मचारीहरू कायम (Retain) राख्ने; भन्सार उप-समूह सिर्जना गर्ने; भन्सारको संस्थागत क्षमतामा सुधार ल्याउन एउटा स्वायत्त राजस्व बोर्ड स्थापना गर्ने; र चक्रिय (कार्यात्मक) पद्धतिको पुनः लेखाजोखा गर्ने । **रणनीति ५:** **विकसित पूर्वाधार एवम् भौतिक सुविधाहरू:** **महत्वपूर्ण क्रियाकलापहरु:** भौतिक पूर्वाधार सुधार गुरूयोजना स्वीकृत गरी लागू गर्ने; एकीकृत जाँच चौकी र सुख्खावन्दरगाहहरू निर्माणमा जोड दिंदै भन्सारहरूको समान ढाँचा डिजाईन गर्ने; भन्सार कार्यालयहरूका लागि जग्गा प्राप्ति गर्ने; भन्सार प्रयोगशालाको स्थापना/आधुनिकीकरण गर्ने; भन्सार स्वचालन प्रणालीको सुनिश्चितता गर्न आधुनिक प्रविधिद्धारा सञ्चालन हुने भौत्तिक सुविधाहरूको अधिकतम उपयोगलाइ निरन्तरता दिने; भन्सार स्वचालन प्रणालीको सुनिश्चितता गर्न आधुनिक प्रविधिद्धारा सञ्चालन हुने भौत्तिक सुविधाहरूको अधिकतम उपयोगलाई निरन्तरता दिने; र उत्तरी सीमामा रहेका भन्सारका पूर्वाधारहरूको पुनःनिर्माण गर्ने । **रणनीति ६:** **यात्रु जाँचपासमा सुधार गर्ने** **महत्वपूर्ण क्रियाकलापहरु:** यात्रु मार्ग निर्माण गर्ने; यात्रु जाँचपासमा सहजीकरण गर्ने; कुरियर कार्गो जाँचपासका लागि बेग्लै भन्सार एकाइ स्थापना गर्ने; र यात्रु अग्रिम सूचना प्रणाली/यात्रुको नाम अभिलेख प्रणाली स्थापना गर्ने ।
नतिजा २: **यथार्थ राजस्व सङ्कलन:** कानूनको प्रभावकारी कार्यान्वयन, अनुपालनमा वृद्धि र चुहावट न्यूनीकरण गरी पैठारी हुने मालवस्तुबाट भन्सार महसुल, मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क एवं अन्य करहरु मार्फत बढी राजस्व सङ्कलन गरिनेछ ।	**रणनीति ७:** **यथार्थपरक राजस्व सङ्कलन:** **महत्वपूर्ण क्रियाकलापहरु:** भन्सार मूल्याङ्कनको लागि परिपालनाको वातावरण निर्माण गर्ने; पैठारी डाटाबेस र कागजातहरूमा मूल्याङ्कन अधिकृतलाई पहुँच दिने; भन्सार विभागमा केन्द्रीय मूल्याङ्कन डाटावेशको स्थापना गरी प्रयोग गर्ने र भन्सार र अन्य अधिकारीहरूलाई पहुँच उपलव्ध गराउने; घोषित मूल्यको जाँच भन्सार विभागमा जोखिममा आधारित भई गर्ने; ASYCUDA World प्रणालीमा मूल्याङ्कन डाटावेश मोड्यूललाई कार्गो जाँचपास सँग आवद्ध गर्न ट्यारिफ स्पेसिफिकेशन कोड (TSC) विकास गर्ने; वस्तुवर्गीकरणमा सुधार गर्ने; उपयुक्त वैकिङ्ग प्रणालीमार्फत पैठारी व्यापार गर्न प्रणाली विकास गर्ने; अनुकरणीय पद्धतिलाई प्रतिविम्वित गर्ने गरी मूल्याङ्कन र जाँचपास पछिको परीक्षणका निर्देशिकाहरू अद्यावधिक गर्ने; जाँचपास परीक्षण

	कार्यालयको सुदृढीकरण गर्ने; प्रमुख भन्सारहरूमा PCA कार्यालय अन्तर्गत जाँचपास पछिको परीक्षण एकाई स्थापना गर्ने; र राजस्व प्रणालीको अनुगमन सुदृढ गर्ने। **रणनीति ८:** **अनुपालन व्यवस्थापन/स्वेच्छिक अनुपालन सुदृढ गर्ने** **महत्वपूर्ण क्रियाकलापहरु:** अनुपालन रणनीति दस्तावेज तयार गर्ने; अनुपालन व्यवस्थापनको निमित्त मापदण्डहरू तोक्ने; अनुपालन व्यवस्थापन/स्वेच्छिक अनुपालन कार्यान्वयन गर्ने; अनुपालन प्रणालीको प्रभावकारिता मूल्याङ्कन गर्ने; अनुपालन योजनाको सूचना दिने र सम्प्रेषण गर्ने; संस्थागत सहयोग/सहकार्य गर्ने; र अनुपालन व्यवस्थापनको कार्यसम्पादन मापन गर्ने । **रणनीति ९:** **विकसित जोखिम व्यवस्थापन:** **महत्वपूर्ण क्रियाकलापहरु:** जोखिम व्यवस्थापन रणनीति विकास गरी कार्यान्वयन गर्ने; सम्बन्धित साझेदारसँग अनुसन्धान (Intelligence), जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना आदप्रदान गर्ने; सीमावर्ती भन्सार जाँचपास अनुगमन प्रणालीलाई सवल वनाउने; कार्गो जाँचपासमा जोड दिई भन्सार वरपर जोखिम व्यवस्थापनका सिद्धान्तहरू स्थापना गर्ने; भन्सारको सीलछाप लगाई बन्द कन्टेनरमा कार्गो ढुवानी गर्ने व्यवस्था मिलाउने; जोखिम व्यवस्थापन फराकिलो बनाई भन्सार विभागको नीति र कार्य सञ्चालनमा पूर्णरूपले एकीकृत गर्ने ।
नतिजा ३: **सामाजिक सूरक्षा एवं प्रत्याभूति** मुलुकमा अवैध व्यापार र हानिकारक वस्तुहरूको ओसारपसारलाई रोक्न/निषेध गर्न मालवस्तुको परिवहन, ढुवानीका साधनहरू र ढुवानीका उपकरणहरू (कन्टेनर, प्यालेट्स, क्रेट्स) उपर निगरानी एवम् अन्य प्रकारका नियन्त्रणका रणनीतिहरू र अन्य उपायहरू अपनाइनेछ ।	**रणनीति १०:** **समाजको संरक्षण, सुरक्षा र प्रत्याभूति** **महत्वपूर्ण क्रियाकलापहरु:** समाजको संरक्षण बिषयमा भन्सारको रणनीति तयार गर्ने; सीमामा रहेका संगठनहरू, स्थानीय निकायहरू, स्थानीय सुरक्षा निकायहरू, र क्षेत्रीय राजस्व अनुसन्धान निकायहरू बीच सहयोग र समन्वय गर्ने; भन्सार कार्यालयहरूमा सम्बद्ध सबै निकायहरु आवद्ध भएको (Interface model) प्रयोगशालाको डिजाइन गर्ने; अवैध व्यापारलाई न्यूनीकरण गर्न संयन्त्र, योजना र कार्यक्रमहरूको विकास गर्ने;भन्सार प्रमुखको कमाण्डमा बेग्लै भन्सार सुरक्षा बल गठन गर्ने सम्बन्धमा पुनरावलोकन गर्ने; अवैध लागू औषध, नक्कली मुद्रा, नक्कली मालवस्तुको प्रभावकारी जाँचका लागि एक संयन्त्र स्थापना गर्ने ।

	<u>रणनीति</u> **११ः** **समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन** **<u>महत्वपूर्ण क्रियाकलापहरुः</u>** समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन प्रक्रियामा भन्सारको भूमिका परिभाषित गर्ने; अन्तर संस्था सम्झौता गरी सो को व्यवस्थापन गने; स्वदेशका व्यापारी र औद्योगिक संगठनहरूसंग समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर गर्ने; सीमा क्षेत्रमा भन्सारका सामाजिक जिम्मेवारी सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको विकास गर्ने; सम्वद्ध सीमावर्ती संस्थाहरूसँग सामान्जस्यता लागि प्रतिस्पर्धी स्तर, कार्य समय मिलान र सामाञ्जस्यताका अन्य सम्भाव्य क्षेत्रहरूको लागि निर्देशिका तयार गर्ने ।

छ. <u>कार्यान्वयन रणनीतिहरुः</u>

भन्सार विभागले विभागका सबै शाखाहरु र १० वटा महत्वपूर्ण भन्सार कार्यालयहरूको लागि भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्य योजना २०१७-२०२१ तयार पार्नेछ र भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्ययोजना कार्यान्वयनको अनुगमन गर्नेछ । भन्सार विभाग एवम् भन्सार कार्यालयहरूको वार्षिक योजनामा रुपान्तरणसंग सम्वन्धित मापनहरु समाविष्ट रुपान्तरण व्यवस्थापन कार्यक्रम (Change Management Program) सवै भन्सारहरुमा आरम्भ गरिनेछ । भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्य योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक श्रोत जुटाईने छ र तद्नुरुप भन्सार कार्यालयहरूमा वितरण गरिनेछ ।भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्य योजनावाट प्राप्त उपलब्धि वास्तविक परिवर्तनहरु एवम् प्रगतिहरु अभिलेखीकरण गरिनेछ र वितरित गरिनेछ । सुधारका सकारात्मक उपलब्धिहरुका सम्बन्धमा भन्सार दल (Team) को सचेतना जगाउन सञ्चार रणनीति अपनाईने छ ।

ज. <u>वित्तीय व्यवस्थापनः</u>

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्य योजना २०१७-२०२१को कार्यान्वयनको लागि रू.१० अरब २० करोड ६० लाख लाग्ने अनुमान गरिएको छ । उपलब्ध हुने श्रोतका सम्बन्धमा रु ९ अरब ६८ करोड ३० लाख अनुमान गरिएको छ र रू. ५२ करोड ३० लाख श्रोत अन्तराल हुने अनुमान गरिएको छ । विकासे साझेदारहरूको वित्तीय एवम् प्राविधिक सहयोगको बचनवद्धता बाबजूद पनि रकम अन्तराल हुन गएमा सरकारले तत्सम्बन्धमा पाइला चाल्ने छ र सो अन्तराल पूर्ति गर्नेछ ।

झ. <u>अनुगमनः</u>

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजनाका परिणामहरु र क्रियाकलापहरु भन्सार विभागको केन्द्र तथा भन्सार कार्यालयहरुसंग आवद्ध गरिनेछन् । प्रगति मूल्याङ्कनका लागि भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्य योजना (CRMSAP) को अनुगमन सफ्टवेयरको विकास गरिनेछ । निवेश (Input), नतिजा (Output) र उपलब्धि अनुगमनका गुणस्तरीय सूचकहरूको अनुगमनका लागि कार्यगत क्षेत्र सर्भेक्षण र व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS) का औजारहरू (Tools) को उपयोग गरिनेछ । भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्य योजना (CRMSAP) को प्रत्येक अनुगमनका लागि एउटा औपचारिक प्रतिवेदन संयन्त्रको स्थापना गरिनेछ । भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्य योजना सञ्चालनका लागि यसले स्व-मूल्याङ्कन, लेखाजोखा र निरन्तर सुधारलाई सुनिश्चित गर्नेछ ।

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्य योजना (CRMSAP) २०१७-२०२१ को विषयक ढाँचा (Thematic Framework)

मान्यताहरू : (१) इमान्दारिता र सत्यनिष्ठा, (२) निष्पक्षता, (३) जवाफ देही, (४) पारदर्शि, (५) पारस्परिक सद्भाव र शिष्टाचार, (६).व्यवसायिकता, र (७). समर्पण एवं उत्कृष्टता	दूरदृष्टि :	नेपालको आर्थिक एवम् सामाजिक समृद्धिमा सहयोग पुऱ्याउन भन्सारका सेवाहरु उत्कृष्ट वनाउने			निर्देशक सिद्धान्तहरू : (१) अनुपालन लागत र समयावधि घटाउने, (२) वजारको स्वच्छ सञ्चालनमा सहयोग गर्ने, (३) निकासी प्रबर्द्धनमा सघाउने, (४)जोखिममा आधारित अभिगमनलाई तीव्र पार्ने, (५) लगानीको लागि प्रेरक वातावरण स्थापित गर्ने, (६) सुदृढ वित्तीय ढाँचाको लागि यथार्थ कराधान, र (७) समन्वय
	अभियान :	सामाजिक-आर्थिक विकास, सामाजिक सुरक्षा एवं प्रत्याभूतिको लागि मैत्रीपूर्ण भन्सार नीतिहरुको अभिवृद्धिको सूनिश्चितता प्रदान गर्दै विश्व आर्थिक क्रियाकलापहरुको लागि प्रेरणादायी वातावरण निर्माण गर्न र सेवाग्राहीको समय र मूल्यको सम्मान गर्न हामी प्रयासरत छौ			

	गन्तव्य (प्रभाव) :	जवाफदेही भन्सार प्रशासन : २१औं शताब्दीको सेवाग्राहीहरुको आवश्यकता प्रति जवाफदेही आधुनिक प्रशासनको रुपमा भन्सारको पहिचान गराउने			
	नतिजाः	**नतिजा १: व्यवसायिक तथा प्रतिस्पर्धी भन्सार सेवाः** व्यापार सहजीकरण एवम् यात्रुहरूलाई सहयोग पुऱ्याउदै आफ्नो छवी सुधार गर्न, भन्सार व्यवस्थापन संक्षम र सुदृढ हुनेछ ।	**नतिजा २: यथार्थ राजस्व सङ्कलनः** कानूनको प्रभावकारी कार्यान्वयन, अनुपालनमा वृद्धि र चुहावट न्यूनीकरण गरी पैठारी हुने मालवस्तुबाट भन्सार महसुल, अन्तःशुल्क, मूल्य अभिवृद्धि कर एवं अन्य करहरु मार्फत बढी राजस्व सङ्कलन गरिनेछ ।	**नतिजा ३: सामाजिक सूरक्षा एवं प्रत्याभूति** मुलुकमा अवैध व्यापार र हानिकारक वस्तुहरूको ओसारपसारलाई रोक्न/निषेध गर्न मालवस्तुको परिवहन, ढुवानीका साधनहरू र ढुवानीका उपकरणहरू (कन्टेनर, प्यालेट्स, क्रेट्स) उपर निगरानी एवम् अन्य प्रकारका नियन्त्रणका रणनीतिहरू र अन्य उपायहरू अपनाइने छ ।	
	रणनीतिहरुः:	**रणनीति १:** व्यापार सहजीकरण गर्ने । **रणनीति २:** सदाचार र सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने । **रणनिती ३:** भन्सार स्वचालन र तथ्याङ्क व्यवस्थापनमा जोड दिने । **रणनीति ४:** जनशक्ति व्यवस्थापन र क्षमता विकास गर्ने ।	**रणनीति ५:** पूर्वाधार निर्माण र भौतिक सुविधामा वृद्धि गर्ने । **रणनीति ६:** यात्रु जाँचपासमा सुधार गर्ने । **रणनीति ७:** यथार्थ राजस्व सङ्कलन गर्ने ।	**रणनीति ८:** अनुपालन व्यवस्थापन/स्वेच्छिक अनुपालन वृद्धि गर्ने । **रणनीति ९ :** विकसित जोखिम व्यवस्थापन गर्ने । **रणनीति १०:** समाजको संरक्षण/सुरक्षा र प्रत्याभूमि गर्ने । **रणनीति ११:** समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन गर्ने ।	

१. परिचय

भन्सार विभागले आफ्नो परम्परागत भूमिकालाई क्रमिक रुपमा परिवर्तन गर्दै व्यवस्थापनलाई अझबढी दक्ष, पारदर्शी र सेवामुखी बनाउदै लगिरहेको छ । अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार, प्रविधिको विकास, राष्ट्रिय आवश्यकता, द्विपक्षीय एवं वहुपक्षीय प्रतिवद्धता, खुला तथा उदार अर्थतन्त्रलाई प्रवर्द्धन गर्ने तर्फ भएका परिवर्तन अनुरुप भन्सार विभागले आफ्नो भूमिकालाई समसामयिक सुधार गर्दै लैजान आवश्यक छ । यसका साथै भन्सार विभागले सरकारको वित्तीय व्यवस्थामा सुधार गर्दै आन्तरिक स्रोत परिचालनद्वारा आर्थिक विकास हासिल गर्ने र राजस्व चुहावट न्यूनीकरण गर्ने महत्वपूर्ण दायित्व निर्वाह गर्नुपर्ने हुन्छ ।

सरकारले मुलुकमा आर्थिक समृद्धि हासिल गर्न व्यापार सहजीकरणको महत्व र भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरणमा यसको अन्तरसम्वन्धलाई आत्मसात गरेको छ । व्यापार सहजीकरण, निकासी एवं पैठारी सम्बन्धी कार्यप्रक्रियामा सुधार गर्ने, भन्सारका प्रक्रियाहरुलाई सुव्यवस्थित र सरलीकरण गर्ने कार्यसँग सम्वद्ध यी विषयहरु मुलतः भन्सारका लागि भएपनि सीमा नाकामा रहेका अन्य नियामक निकायहरुका लागि समेत उत्तिकै महत्वपूर्ण रहेका छन । जोखिम व्यवस्थापनको अवलम्वन, परिक्षणमा आधारित नियन्त्रण, सूचना प्रविधिको अधिकतम प्रयोग, सीमावर्ती भन्सार प्रशासन, अन्य प्रशासनिक इकाईहरू र निजी क्षेत्रसँग सहकार्य एवं अन्तर्राष्ट्रिय असल अभ्यासहरुको अवलम्वन जस्ता सिद्धान्तहरुले भन्सार प्रशासनको आधुनिकीकरणलाई समेटका छन् ।

भन्सारको कार्यसम्पादनमा उत्कृष्टता हासिल गर्ने दृढ संकल्पका साथ भन्सार विभागले विगत केही बर्षदेखि आफ्ना क्रियाकलाप, प्रक्रियाहरु, स्वचालन र सेवाग्राहीका सेवालाई आधुनिकीकरण गर्दै आईरहेको छ, जुन पूर्णतया समकालीन अन्तर्राष्ट्रिय असल अभ्यासहरुसगँ मेल खान्छन् । यो दृढता शृंखलावद्ध आवधिक कार्ययोजनाको परिणामस्वरूप प्राप्त हुन आएको हो । चार वर्षीय कार्ययोजनाले आधुनिकीकरण प्रयासका रणनीतिहरू, क्रियाकलापहरू र कार्यहरूलाई समेटेको हुन्छ । भन्सार सुधार र आधुनिकीकरण रणनीतिलाई योजनावद्ध रुपमा प्रथम पटक सन् २००३ सालमा शुरू गरिएको हो ।

भन्सार विभागले चौथो चरणको भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजना (२०१३-२०१७) लाई १५ जुलाई २०१७ मा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखेको थियो । यसैगरी एशियाली विकास वैङ्कको सहयोग एवं विश्व भन्सार संगठनको प्रतिनिधि[1] को सुझाव समेत समावेश गरी तर्जुमा गरिएको “भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजना २०१७-२०२१” ले मुलुकको वर्तमान आर्थिक तथा समाजिक प्राथमिकतालाई प्रतिविम्वित गर्ने मान्यतामा आधारित रहेको छ ।

पाँचौ चरणको भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनाले १६ जुलाई २०१७ देखि १५ जुलाई २०२१ सम्म चार वर्षको अवधिलाई समेटेको छ । भन्सार विभागको तत्कालीन र मध्यकालीन भावी सुधारका लागि महत्वपूर्ण दस्तावेजको रुपमा रहेको यो योजना अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डहरुको अवलम्वन र अन्तर्राष्ट्रिय असल अभ्यासहरु जस्तै विश्व व्यापार संगठनको व्यापार सहजीकरण सम्झौता, संशोधित क्योटो महासन्धि, विश्व भन्सार संगठनको सेफ फ्रेमवर्क, डाटा मोडेल, जोखिम व्यवस्थापन र एकद्वार प्रणाली सारसंग्रह (Single Window Compendium), शीघ्र जाँचपास निर्देशिका (Immediate Release Guidelines), WTO TFANepal Gap Assessment and Implementation Action Plan 2015, चौधौं राष्ट्रिय विकास योजना २०१६।१७-२०१९।२०, वाणिज्य नीति २०१५, नेपाल व्यापार एकीकरण

[1] भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्ययोजना-विधिसम्मत कार्यशाला गोष्ठी (नोभेम्वर २६-२८, २०१६, सौराहा, चितवन) मा विश्व भन्सार संगठनका विशेषज्ञले दिनु भएको सुझावहरू ।

रणनीति-२०१६, दक्षिण एशिया उपक्षेत्रीय आर्थिक सहयोग (SASEC) योजना, भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजना २०१३-२०१७ को मध्यावधि समीक्षा प्रतिवेदन-२०१६, केन्द्रीय तथा क्षेत्रगत परामर्श, आर्थिक सहयोग र विकास संगठनको कार्यहरू आदिको आधारमा तर्जुमा गरिएको छ ।

भन्सार विभागको दुरदृष्टि, गन्तव्य, मुल्य र मान्यताको सेरोफेरोमा तर्जुमा गरिएको भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजना २०१७-२१ मा सरकारी एवं निजी क्षेत्रका सरोकारवालहरुको दृष्टिकोणहरु समावेश गरिनुको साथै गहन तथा प्रमाणित कार्यविधिलाई अनुसरण गरिएको छ । यस योजनाको कार्यान्वयन मार्फत मुलुकको आर्थिक दक्षतामा अभिवृद्धि ल्याउने, निकासी प्रवर्द्धनमा जोड दिने र आर्थिक समृद्धिमा सुधार ल्याउन भन्सार विभागले सघाउ पुऱ्याउने छ ।

कार्यविधिहरु

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्ययोजना २०१७-२०२१ तर्जुमाको लागि अनुशरण गरिएका कार्यविधिहरू:

- दस्तावेजहरूको पुनरावलोकन,
- तथ्याङ्क/सूचना सङ्कलनका लागि प्रश्नावलीको तयारी,
- भन्सार विभागको व्यवस्थापन, निर्देशकहरू, अधिकृतहरू तथा अन्य कर्मचारीहरूसँगको छलफल,
- केन्द्रीय स्तरका सरकारी निकायहरु-अर्थ मन्त्रालय, वाणिज्य मन्त्रालय, कृषि विकास मन्त्रालय, खाद्य प्रविधि तथा गुणस्तर नियन्त्रण विभागसँग परामर्श,
- केन्द्रीय स्तरका निजी क्षेत्र, राष्ट्रिय भन्सार व्यापार सहजीकरण समितिका सदस्यहरू र व्यापार तथा उद्योग संगठनका प्रतिनिधिहरूसँग छलफल,
- क्षेत्रगतस्तरमा भन्सार कर्मचारीहरू, निजी क्षेत्रका व्यापारीवर्गहरु, चेम्वर अफ कमर्श र इण्डष्ट्रिजका प्रतिनिधिहरू, भन्सार एजेन्टहरू, नेपालगन्ज, कृष्णनगर, भैरहवा र वीरगन्जका स्थानीय भन्सार व्यापार सहजीकरण समितिका सदस्यहरूसँग छलफल,

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजना (२०१३-२०१७) को प्रगति

<u>स्वचालन</u>

- कोरियन सरकारको सहयोगमा विकास गरिएको Data Warehouse Module को परीक्षण कार्य सम्पन्न गरी कार्यान्वयनको चरणमा रहेको छ । हालसूचनाहरूलाइ Mannually एकै स्थानमा एकीकृत गरिएको छ ।
- भन्सार कार्यालयहरूद्वारा राजस्वका तथ्याङ्कहरू दैनिक रूपमा तयार गरिँदै आएको छ ।
- वैदेशिक व्यापारको वार्षिक तथ्याङ्क प्रकाशन गरिनुको साथै भन्सार विभागको वेवसाइटमार्फत यसलाई सार्वजनिक गरिएको छ ।
- भन्सार विभागद्धारा ई-कस्टम मास्टर प्लान तयार गरिएको छ ।
- सूचना प्रवधि शाखाको सूचना प्रविधिको योजनावद्ध विकासलाई प्रतिविम्वित गर्न सूचना प्रविधि शाखाका कर्मचारीको स्तर र दक्षताको सुदृढीकरणका लागि संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको सिलसिलामा संगठन संरचनाको पुनरावलोकन गरिएको छ ।

- भन्सार विभागका सवै शाखा तथा प्रमुख भन्सार कार्यालयहरूलाई कम्प्यूटर र सो सम्वन्धि उपकरणहरू उपलव्ध गराइएका छन् ।
- १६ वटा भन्सार कार्यालयमा ब्रोकर मोड्यूल सहित ASYCUDA लागू गरिएको छ ।
- मेची तथा सुक्खावन्दरगाह भन्सार कार्यालयमा परिक्षणको रुपमा ASYCUDA World लागू गरिएको छ ।
- भन्सार पूर्वाधार गुरुयोजनामा उपकरण एवं पूर्वाधार सम्बन्धी आवश्यक विवरण समावेश गरिएको छ ।
- सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोगका लागि ASYCUDA World को ढाँचा निर्माण, सञ्चालन तथा कार्यान्वयन जस्ता भौतिक पूर्वाधार विकास सम्वन्धि कार्यहरू भइरहेका छन् ।
- भन्सार विभागमा नेपाल राष्ट्रिय एकद्वार (NNSW) समिति गठन गरिएको र सो समिति क्रियाशील रहेकोछ ।
- नेपाल राष्ट्रिय एकलद्वार प्रणालीको प्रारम्भिक चरणमा सरोकारवालाहरूको रूपमा १४ वटा निकायहरुको पहिचान गरिएको छ।
- व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्रको अग्रणि भूमिका र भन्सार विभागको समन्वयमा नेपाल व्यापार सूचना पोर्टल तयारीको कार्य शुरु गरिएको छ ।
- सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको सहयोगमा ६ वटा भन्सार कार्यालयहरूमा जोखिममा आधारित छनौट प्रणाली लागू गरिएको छ ।

व्यापार सहजीकरण

- संशोधित क्वोटो महासन्धिको पक्ष राष्ट्र वन्ने प्रस्ताव व्यवस्थापिका संसदवाट अनुमोदन भएको छ ।
- भन्सार दरवन्दीको पुनर्संरचना सम्बन्धी अध्ययन एवं सिफारिसको कार्य सम्पन्न भएको छ ।
- भन्सार विभागमा नीति विश्लेषण इकाई गठन गरिएको छ ।
- भन्सार विभागको वेव साईटमा सार्वजनिक जानकारीका लागि भन्सार सम्बन्धी ऐन, नियम एवं अन्य सम्वन्धित सूचनाहरु राखिएका छन् ।
- भन्सार विभागले सदस्यताको व्यवस्था सहितको व्यापार सहजीकरण समितिको कार्यविधि पुनरावलोकन गरेको छ ।
- भन्सार विभागमा स्थापना गरिएको सेवाग्राही सेवाकक्षलाई व्यवस्थित तरिकाले संचालनमा ल्याईएको छ र सेवाग्राही सेवाकक्षबाट प्रदान गरिएको सेवा प्रति सेवाग्राहीहरू सन्तुष्ट रहेको पाइएको छ ।
- ५ वटा भन्सार कार्यालयहरूमा सेवाग्राही कक्षको स्थापना गरिएको छ ।
- व्यापार सहजीकरण समितिसँग निरन्तर एवं आवश्यकतानुरुप अन्तरक्रिया गर्ने गरिएको छ ।

सांगठनिक एवं क्षमता विकासः

भन्सार संगठनको पुनर्संरचना गरिएको छ र नयाँ संगठन संरचनामा भन्सार व्यवस्थापन क्रियाशील रहेको छ ।

- निजामती कितावखानामा राखिएको वैयक्तिगत विवरणसंग आवद्ध हुने गरी कर्मचारी सूचना सम्वन्धि सफ्टवेयरको निर्माण तथा कार्यान्वयन गरिएको छ ।
- विभिन्न विषयगत जस्तै, मूल्याङ्कन, भन्सार जाँचपाँस पछिको परीक्षण, वर्गीकरण, ASYCUDA र यसको संचालन, प्रक्रिया, अनुसन्धान र नियमन, जोखिम व्यवस्थापन जस्ता विषयको वार्षिक तालिम कार्यतालिका, पाठ्यक्रम एवम् तालिमका मोड्युलहरू तयार गरिएका छन् र तालिम कार्यक्रम सञ्चालित छन् । राजस्व प्रशासन तालिम केन्द्रको सहकार्यमा कार्य स्थलमा तालिम दिने व्यवस्था मिलाईएको छ ।
- भन्सार विभागमा भन्सारको पूर्वाधार विकासका लागि सिफारिस सहितको भौतिक पूर्वाधार विकास गुरुयोजना (CIMP) रहेको छ ।
- केही भन्सार कार्यालयहरुमा यार्डको मर्मत सुधार गरिएको छ भने भन्सार विभागको नँया भवनको खाकातयार गर्ने कार्य भैरहेको छ ।
- प्रमुख १० भन्सार कार्यालयमा स्क्यानर मेसिनसहित Non-intrusive equipment को आवश्यकता वारे अध्ययन सम्पन्न भएको छ ।
- निजामती कर्मचारीको आचारसंहिता २०६८ सँग मेल खाने गरी भन्सारका कर्मचारीहरूको विद्यमान आचार संहितालाई परिमार्जन गरी स्वीकृतिका लागि अर्थ मन्त्रालय पठाईएको छ ।
- भन्सार विभागमा सदाचार प्रवर्द्धन इकाइ (Integrity Promotion Unit) स्थापना गरिएको छ ।
- दुई भन्सार कार्यालयमा मालवस्तु एवं यात्रुहरूको जाँचपासका लागि छुट्टै मार्ग संचालनमा ल्याईएको छ ।

राजस्व सङ्कलन

- भन्सार ऐनमा जोखिम व्यवस्थापन प्रणालीलाई पुनः परिभाषित गरिएको छ ।
- जोखिम व्यवस्थापनमा आधारित भई ६ वटा भन्सार कार्यालयमा रातो र हरियो च्यानेलको व्यवस्था गरिएको छ ।
- अधिकांश भन्सार कार्यालयहरू एवं भन्सारका कर्मचारीहरूलाई कम्प्यूटर (एक अधिकृत एक ल्यापटप) उपलव्ध गराईएको छ ।
- GCMS, FTIR र FTIS जस्ता सुक्ष्मदर्शकयन्त्र एवं उपकरणको जडानसंगै भन्सार विभागको प्रयोगशालालाई आधुनिकीकरण गर्ने कार्यको थालनी गरिएकोछ ।
- सीमावर्ती भन्सार प्रशासनसंग आवश्यकता अनुरूप वैठकको आयोजना गर्ने गरिएको छ ।
- शंकास्पद मालवस्तुको अवैध भण्डारण, वण्डेड तथा नन् वण्डेड गोदामहरूको खोज तथा आकस्मिक निरीक्षण सम्बन्धी कार्यलाई तिव्रता दिन कार्ययोजना तयार गरिएको र आंशिक रूपमा कार्यान्वयन गरिएको छ ।
- सिन्धुपाल्चोकमा Inland Customs Depot र ४ वटा भन्सार कार्यालयहरूमा ICP को निर्माण कार्य शुरू गरिएको छ ।
- ९ वटा भन्सार कार्यालमा IP Camera जडान गरिएको छ ।

- १५ वटा भन्सार कार्यालयमा Internet Connectivity को व्यवस्था गरिएको छ ।
- २ वटा भन्सार कार्यालयहरूमा स्क्यानर मेशिन जडान गरिएको छ ।
- ASYCUDA लागु भएका १८ भन्सार कार्यालय र २ छोटी भन्सार कार्यालयमा एकल प्रविष्टिको थालनी गरिएको छ ।
- भन्सार विभागवाट तोकिएको लक्ष्य बमोजिम जाँचपास परीक्षण कार्यालय एवं भन्सार कार्यालयहरूले जाँचपास परीक्षणको कार्य गरेका छन् ।
- हार्मोनाइज्ड प्रणालीमा आधारित भन्सार दरवन्दीको संरचना तथा एकीकृत भन्सार दरवन्दी नेपालीमा अनुवाद गरिएको छ भने यसलाई भन्सार विभागको वेवसाइटको माध्यमबाट वेवमा आधारित पहुँचको व्यवस्था मिलाइएको छ । भन्सार दरवन्दी सम्वन्धी मोवाइल एप्सको विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।

२. भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्य योजना २०१७-२०२१ को औचित्य

सरकारको कुल राजस्वको करिव आधा हिस्सा राजस्व सङ्कलन गर्ने भन्सार प्रशासन परम्परागत रुपमा राजस्व सङ्कलनका चुनौतीहरुलाई संवोधन गर्ने दिशातर्फ प्रतिवद्ध रहदै आएकोमा भन्सार प्रशासनका लागि आगामी चार वर्ष योजनावद्ध, पारदर्शी र जवाफदेही भन्सार सेवा प्रवाह गर्नु प्रमुख चुनौतिको रुपमा रहने छ । भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजना (२०१७-२०२१) का औचित्य देहाय बमोजिम छन्:

आयात तथा निर्यातका प्रक्रियाहरूलाई आधुनिकीकरण गर्दै आर्थिक समृद्धिका लागि व्यापार सहजीकरण गर्ने: सीमा क्षेत्रका विषेशगरी भन्सार र अन्य नियामक निकायहरुको कार्यविधिलाई सुव्यवस्थित एवं सरलीकरण गर्दै मूलतः निकासीमा सुधार ल्याई मुलुकको आर्थिक सम्वृद्धिका लागि व्यापार सहजीकरणको महत्वलाई सरकारका सवै तहहरुले अङ्गिकार गरेका छन् ।

व्यापार सहजीकरण र नियामक नियन्त्रण वीच प्रभावकारी सन्तुलन कायम गरी जाँचपासमा बृद्धि गर्नेकार्य भन्सार प्रशासनको क्षमतामा निर्भर रहेका हुन्छ ।

“व्यवसाय सञ्चालन प्रतिवेदन,२०१५ नेपाल”[२] मा भन्सार जाँचपाँसमा लाग्ने समयअवधिको सन्दर्भमा निकासी तर्फ ४ दिन र पैठारीतर्फ ५ दिन लाग्ने गरेको र यस प्रकारको प्रक्रियामा कारोवार खर्च करिव ३०० अमेरिकी डलर लाग्ने गरेको छ । यसैगरी वन्दरगाह एवं आगमन प्रस्थान क्षेत्र (टर्मिनल) मा मालवस्तुको सम्हालन (ह्याण्डिलिङ्ग) नियन्त्रणका सन्दर्भमा निकासीतर्फ ४ दिन र पैठारीतर्फ ६ दिन लाग्ने गरेको छ । भारतको कोलकाता स्थित भन्सार र भारत/नेपाल सीमावर्ती भन्सारसम्मको प्रक्रिया पूरा गर्न करिव ३०० अमेरिकी डलर कारोवार खर्च लाग्ने गरेको छ । यी प्रक्रियामा लाग्ने गरेको समयावधि र खर्चमा तत्काल कटौती गर्न आवश्यक र महत्वपूर्ण हुन आउछ ।

संशोधित क्योटो महासन्धिका मापदण्डहरु पालना गर्ने: भन्सारको कार्य सञ्चालन भन्सार ऐन, भन्सार नियमावली, आर्थिक ऐन तथा अन्य कानूनी प्रावधानवाट नियन्त्रित हुनुपर्दछ र यी कानूनी प्रावधानहरूको सरलता, पूर्णता, पारदर्शीता र पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्था वारे प्रश्नहरू उठाईने गरिन्छ । भन्सार सम्बन्धी कानूनहरुलाई सरलीकरण एवं सामाञ्जस्यपूर्ण वनाई जोखिम व्यवस्थापनको अवलम्वन,आवश्यक कागजात एवं तथ्याङ्कको प्रयोग तथा सरलीकृत एवं सुव्यवस्थित कार्यविधिको माध्यमवाट भन्सारको प्रक्रियाहरुमा सरलता र एकरुपता ल्याउन सकिन्छ ।

---

२ Doing Business 2015, Going Beyond Efficiency, Economy Profile 2015, Nepal, A World Bank Group Flagship Report (12 th edition).

भन्सार दरवन्दीलाई पुनर्संरचना गर्ने: भन्सार दरवन्दीको सरलीकरण गर्ने कार्य गर्दा दरवन्दी सम्बन्धी नीतिको कार्यपद्धति र सूचकहरू जतिकै स्तरको जटिलता समाना गर्नु पर्दछ । व्यापारिक समुदायले छलफलको क्रममा भन्सार दरवन्दीको संरचनाको वारेमा चासो राखेका थिए । भन्सार दरवन्दी कम हुन सक्छ तर उच्च भन्सार दरको वितरण र घटवढले उद्योगहरुलाई प्रोत्साहन नगर्न पनि सक्छ जसले श्रोतको असमान वितरणलाई निम्त्याउँदछ, जुन तथ्य विगतमा स्वीकार गरिएको थिएन ।

भन्सारको सार्वजनिक खरिदलाई सुदृढ वनाउने: भन्सार विभागद्धारा भन्सार कार्यालयहरुको लागि प्रयाप्त मात्रामा श्रोत साधन उपलव्ध गराउदै आएको भए तापनि भन्सार कार्यालयमा अझैपनि न्यूनतम उपकरणहरु समेत अपलव्ध छैनन् र यसले भन्सार विभाग तथा भन्सार कार्यालयमा सार्वजनिक खरिद योजना र प्रक्रियाहरूमा सुधारको टड्कारो आवश्यकता रहेको स्पष्ट सङ्केत गर्दछ ।

मानव संसाधनको क्षमता विकास गर्ने: संगठनमा मानव संसाधनलाई सामर्थ्य वनाउन पर्याप्त तालिम कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनु पर्ने हुन्छ । सरकारको वर्तमान सरूवा एवं सेवानिवृत्त नीतिले भन्सार प्रशासनले आफ्ना अनुभवी तथा प्राविधिकरूपले सक्षम कर्मचारीहरूलाई गुमाउदै गईरहेको छ । क्षमता विकासको कार्यक्रमलाई अघि वढाउन सरकार तथा विकासका साझेदारवाट उपलव्ध श्रोतलाई एकीकरण गर्न आवश्यक छ ।

भन्सार डाटावेशलाई एकिकरण गर्ने: भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरणलाई व्यापार सहजीकरण तर्फ केन्द्रित गर्दै यसको प्रभावकारितामा अभिवृद्धि गर्न भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजना सन् २००३ देखिनै लक्षित प्रगतिका साथ अगाडि बढेको छ । भन्सार विभागबाट तयार पारिएको विद्युतीय भन्सार गुरू योजनाले ASYCUDA World लाई मुल प्रणालीको रुपमा विकास तथा अन्य उपप्रणाली विकास गरी लागु गर्ने प्रस्तावित योजना अनुरूप भन्सारलाई कागजविहीन भन्सार प्रशासनतर्फ उन्मुख गर्ने अभिप्राय राखेको छ । ASYCUDA World वेवमा आधारित ASYCUDA को नयाँ संस्करण हो, जसले अनुकूल सफ्टवेयरको निर्माणलाई व्यवस्थापन गर्दछ र कागजविहित परिवेश निर्माण गर्ने लक्ष्य राख्दछ । भन्सार सुधारसँग सम्वद्ध सबै सरोकारवालाहरूलाई ASYCUDA World ले सघाउंदछ । भन्सार सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यविधि/प्रक्रियाहरूलाई समेट्न र तथ्याङ्कीय र प्रतिवेदन प्रयोजनको लागि संयुक्त व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS) डाटावेश सञ्चालन गर्न भन्सार विभागले ASYCUDA World लाई इण्टरफेसिङ्ग मोड्यूलको रूपमा विकसित गरी लागू गरेको छ । सम्पूर्ण भन्सार कार्यालयहरूमा यसलाई कार्यान्वयनमा ल्याउन जरूरी छ । ASYCUDA World का सुधारहरू तदारुकताकासाथ लागु गरिएका छन् भनी विश्वस्त तुल्याउन भन्सारका सरोकारवालाहरूसंग पनि सहकार्य गर्नमा केन्द्रित हुनुपर्दछ ।

भन्सार मूल्याङ्कनलाई सुधार गर्ने: भन्सार मूल्याङ्कन सधैं सरकार र व्यापारिक समुदाय वीच विवादको विषय रहेको छ । व्यापारिक समुदायले मूल्याङ्कन नीति एवं प्रक्रियाहरु न त पारदर्शी छन् न त निष्पक्ष नै छन् भन्ने दावि गर्छन भने भन्सारका कर्मचारीहरुले व्यापारीले पैठारी गरी ल्याएका मालवस्तुमा न्यूनविजकीकरण गर्ने गरेको आरोप लगाउँछन । पैठारीकर्ताले पैठारी गरी ल्याएको मालवस्तुको वास्तविक तिरेको मूल्य वा तिर्नुपर्ने मूल्यको सही घोषणा गरेको खण्डमा विश्व व्यापार संगठनको भन्सार मूल्याङ्कन सम्झौताको कार्यान्वयन हुन सक्दछ र भन्सार प्रशासनले भन्सार मूल्य निर्धारणमा स्वविवेकी अधिकार प्रयोग गर्न पाउँदैन ।भन्सारको मूल्य नियन्त्रण भन्सार जाँचपाँस पछिको परीक्षणमा निर्भर हुने गर्दछ ।भन्सार मूल्याङ्कन प्रक्रियामा उच्च प्राविधिक सिप चाहिने भएकोले पूर्व तयारीहरु गरिनुपर्ने हुन्छ । व्यापारमा वैङ्क, व्यवसायिक घराना लगायत वहुपक्षीय निकायहरु संलग्न हुने र सवै पक्षले कारोवार मूल्यको राम्रो जानकारी नलिने र सो मूल्य निर्धारण गर्ने प्रक्रियाहरु विश्व व्यापार संगठनको भन्सार मूल्याङ्कन सम्झौताको प्रावधान अनुकूल हुने गरी पूर्वाधारको विकास नगरिएको हुदाँ भन्सार

विभागलाई कारोवार मूल्य निर्धारण गर्न कठिनाई भईरहेको छ । विश्व व्यापार संगठनको मूल्याङ्कन सम्झौताका प्रावधानसंग तादाम्य राख्न पूर्वाधारहरूको विकास र उपयुक्त मूल्याङ्कन स्वचालनका मोड्यूलहरु अपनाउनु आवश्यक छ ।

भन्सार जाँचपाँस पछिको परीक्षणलाई प्रभावकारी वनाउने: भन्सार जाँचपाँस पछिको परीक्षण कार्यले भन्सार अधिकृतलाई भन्सार जाँचपास भएको केही समय पछि अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा संलग्न व्यक्ति तथा कम्पनीद्धारा सञ्चालित अभिलेखहरु, विवरणहरु र व्यापारिक तथ्याङ्कहरु भन्सार कानून अनुसार भए नभएको परीक्षण गरी घोषणाको सत्यता जाँच गर्न सघाउंछ र यो भन्सार नियन्त्रणको महत्वपूर्ण संयन्त्र मध्ये एक हो । मालवस्तुको घोषणा गर्दा अपनाउनु पर्ने कानून एवं अन्य कानूनी प्रावधानहरु पूरा गरिएको छ कि छैन सोको सत्यता निरुपणका लागि जाँचपास पछिको परीक्षण गरिन्छ । तसर्थ भन्सार महसुल र अन्य करहरु सङ्कलन र भन्सार जाँचपासलाई सहजीकरण गर्न जाँचपास पछिको परीक्षणलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिन्छ । भन्सार विभागमा यसका लागि संरचना र प्रशिक्षित जनशक्ति अपर्याप्त रहेको छ । भन्सार जाँचपास पछिको परीक्षण जालसाजी एव छलकपट पत्ता लगाउने प्रभावकारी साधन हो र यसको उचित ढंगले विकास गरिएमा यसले राजस्व चुहावटको जोखिम घटाउन सक्दछ ।

राजस्व चुहावट न्यूनीकरण गर्ने: राजस्व चुहावटको विषय सरोकारवालाहरू विशेष गरी व्यापारिक समुदायहरुबाट बारम्बार उठाइने गरेको छ । विश्व व्यापार संगठनको भन्सार मूल्याङ्कन पद्धतिको पूर्ण कार्यान्वयन, वस्तुको सही वर्गीकरण, कानून परिपालना, पर्याप्त कानूनी, मानवीय एवं प्राविधिक सहयोगवाट व्यापार र राजस्वमा सकारात्मक प्रभाव पार्न सक्छ ।

रणनीतिक योजनाको तर्जुमा: भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजनालाई भन्सारको कार्यालयस्तर र शाखास्तरको रणनीतिक योजनासँग आवद्ध गरिनु पर्दछ जसले गर्दा अलग अलग कार्यसम्पादन योजनाहरुलाई संस्थागत रणनीतिक दिशातर्फ उन्मुख गर्न सकिनेछ ।

३. दूरदृष्टि, गन्तव्य, मान्यता र निर्देशक सिद्धान्तहरू

दूरदृष्टि

नेपालको आर्थिक एवं सामाजिक समृद्धिका लागि उत्कृष्ट भन्सार सेवा ।

गन्तव्य

सामाजिक-आर्थिक विकास, सामाजिक सुरक्षा एवं प्रत्याभूतिको लागि मैत्रीपूर्ण भन्सार नीतिहरुको अभिवृद्धिको सुनिश्चितता प्रदान गर्दै विश्वव्यापी आीर्थक क्रियाकलापका लागि अनुकूल वातावरण निर्माण गर्न र सेवाग्राहीको समय र मूल्यको सम्मान गर्न हामी कटिवद्ध छौ ।

गन्तव्यमा पुग्न भन्सार विभाग वैध व्यापारलाई प्रवर्द्धन तथा सहजिकरण गर्ने, प्रभावकारी र निर्वाद रुपमा समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन गरी मानव स्वास्थको संरक्षण र सामाजिक कल्याणका लागि नेतृत्व प्रदान गर्ने, सही र स्वच्छ रुपमा राजस्व सङ्कलन गर्ने कार्यमा केन्द्रित हुनेछ ।

मान्यताहरू

गन्तव्यमा पुग्न भन्सार विभागको व्यापारिक समुदाय, सर्वसाधारण र अन्य संगठनहरूसँगको पेशागत/व्यवसायिक सम्बन्ध देहायका मूल्य मान्यतामा निर्भर रहनेछ:

- **इमान्दारिता र सत्यनिष्ठाः** भन्सारका कर्मचारीहरूले कर्तव्यपालनाको सिलसिलामा वस्तुनिष्ठता, न्यायसँगत एवम् पारदर्शी र व्यक्तिगत स्वार्थ भन्दा सार्वजनिक हित सुनिश्चित हुने उच्च नैतिक मापदण्डहरुलाई व्यवहारमा देखाउने छन् ।
- **निष्पक्षता**ः भन्सार प्रशासनको सञ्चालन न्यायसँगत र निष्पक्षतावाट निर्देशित हुनेछ ।
- **जवाफदेहीः** भन्सार विभाग श्रोत साधनको पर्याप्त उपयोग गरी चुनौतीहरुको सामना गर्न उत्साह र धैर्यताका साथ उच्चतम प्रतिफल प्राप्तिका लागि जिम्मेवारी र पारदर्शी भई राष्ट्र निर्माण गर्ने दिशातर्फ लाग्नेछ ।
- **पारदर्शीः** सम्भव भएसम्म सूचना प्रविधिको उच्चत्तम उपयोगका साथ भन्सारका प्रक्रिया र कार्य पारदर्शीता बनाइने छ ।
- **पारस्परिक सद्भाव र शिष्टाचारः** भन्सारको कार्य वातावरण पारस्परिक सम्मान र शिष्टाचारमा आधारित हुनेछ ।
- **व्यवसायिकताः** भन्सारका कर्मचारीहरु दृढ संकल्पका साथ वर्तमान सामाजिक-आर्थिक चुनौतीहरूको सामना गर्न र आफ्नो कार्यलाई दक्षता एवम् सही रूपमा सम्पादन गर्न सक्षम हुनेछन् ।
- **समर्पण एवं उत्कृष्टताः** भन्सारका कर्मचारीहरूले समर्पण र उत्कृष्टताका साथ कार्य सम्पादन गर्नेछन् ।

निर्देशक सिद्धान्तहरू

भन्सार विभागको भूमिका स्वेच्छिक अनुपालनालाई प्रोत्साहन गर्ने, अन्तर्राष्ट्रिय आपूर्ति शृंखलाको सुरक्षण र सुरक्षाको सुनिश्चिताद्धारा देशको आर्थिक समृद्धिका लागि नागरिक, अर्थतन्त्र र वातावरणको संरक्षणमा केन्द्रित हुनेछ । यी निर्देशक सिद्धान्तहरू देहायका क्रियाकलापमा आधारित हुनेछन्:

- **अनुपालन लागत र समयावधि घटाउनेः** भन्सारका कार्यमा सरलता, दक्षता र पूर्वानुमान गर्न सकिने गराउने, अनुमति, लाईसेन्स, र प्रतिवेदन लिने काममा दोहोरोपन र ढिलासुस्ति हटाउन सम्वन्धित निकायसगं समन्वय गर्ने जस्ता कार्य गरी सेवा प्रदान गर्दा लाग्ने प्रशासकीय समय र लागत घटाइनेछ । यी माथिका कार्यका लागि Time Release Study निरन्तर रुपमा हुनुपर्नेछ ।
- **स्वच्छ बजार व्यवस्थाको सञ्चालनमा सहयोग गर्नेः** भन्सार विभागले लाभकारी क्रियाकलापहरुको प्रवर्द्धन, अस्वस्थ वजार प्रतिस्पर्धालाई निरूत्साहित गरी करदातालाई कानून परिपालनामा सघाउन, सदाचारको परिपालना गराउने तर्फ राम्रो र स्वच्छ वातावरणलाई प्रवर्द्धन गर्नेछ ।
- **निकासी प्रबर्द्धनमा सघाउनेः** भन्सारका नीति तथा कार्यहरु निकासी प्रवर्द्धनका लागि अनूकुल वातावरण सिर्जना गर्नेतर्फ निर्देशित हुनेछन ।
- **विकसित जोखिम व्यवस्थापन पद्धतिको अवलम्वनः** वैध व्यापारिक कारोवार तथा सर्वसाधारणको लागत न्यूनीकरण गर्न भन्सारका कार्यहरु र सञ्चालनमा जोखिम व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी एवं दक्षतापूर्वक स्थापित गरिनेछ ।
- **लगानीको लागि प्रेरक वातावरण स्थापित गर्नेः** भन्सार विभागले कच्चा पदार्थको पैठारी र तयारी वस्तुको निकासीलाई सहज बनाई उद्योगहरुको समावेशी विकास र संभाव्य उद्योगहरूको लागि लगानीको अनुकूल वातावरण तयार गर्ने कार्यमा सहजीकरण तथा प्रवर्द्धन गर्नेछ ।

- **स्वस्थ वित्तीय संरचनाका लागि सही करारोपण गर्ने:** भन्सार विभाग व्यापार सहजीकरण प्रति विषेश ध्यान दिदै अधिकतम राजस्व उठाउन प्रतिवद्ध रहनेछ ।
- **समन्वय गर्ने:** प्रणाली विकासका लागि मुख्य सरोकारावालाहरूसँगको समन्वय र सहकार्य गर्ने भन्सार विभागको मुख्य चासाको विषय हुनेछ ।

४. भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्ययोजना (२०१७-२०२१) नतिजा ढाँचा

उद्देश्य: भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनाले व्यापार सहजीकरण गर्ने, कारोवार लागत घटाउने, व्यवसायिक नेतृत्व विकास र भन्सार सहजीकरणका लागि मानवीय श्रोतको विकास गरी मुलुकको आर्थिक सम्वृद्धिका लागि अनुकूल वातावरण सिर्जना गर्ने तथा राजस्व सङ्कलन र सीमा सुरक्षामा सुधार गर्ने उद्देश्य राखेको छ ।

लक्ष्य (प्रभाव) : जवाफदेही भन्सार प्रशासन

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजना (२०१७-२०२१) को गन्तव्य "२१ औं शताव्दीका सेवाग्राहीहरूको आवश्यकता प्रति जवाफदेही आधुनिक प्रशासनको रूपमा पहिचान स्थापित गर्नु" हो । निर्धारित लक्ष्य प्राप्तिका लागि भन्सारका प्रक्रियाहरु जस्तै मूल्याङ्कन, भन्सार जाँचपास पछिको परीक्षण, पूर्वादेश, मालवस्तुको आगमन पूर्व भन्सार प्रशोधन, शीघ्र जाँचपास, जोखिम व्यवस्थापन र विश्वसनीय व्यापारिक कार्यक्रम (TTP) लाई स्वचालित गरिनेछन् । यसैगरी, व्यापार सहजीकरणलाई सुधार गर्दै सेवाग्राहीहरूलाई अधिकतम सन्तुष्टी प्रदान गर्ने लक्ष्य पनि रहेको छ ।

उपलव्धि १- व्यवसायिक तथा प्रतिस्पर्धी भन्सार सेवा

व्यापार सहजीकरण एवं यात्रुहरूलाई सहयोग पुऱ्याउदै आफ्नो छवी सुधार गर्न भन्सार व्यवस्थापन सक्षम र सुदृढ हुनेछ ।

यसका लागि निम्न विषयहरूमा ध्यान केन्द्रित गरिनेछ:

(क) मालवस्तुहरूको अन्तर्राष्ट्रिय ओसारपोसार तथा यात्रुहरूले आफूसँगै ल्याएका मालवस्तुको स्पष्ट तथा छरितो मापदण्डद्धारा सुनिश्चितता, पूर्वानुमान र सुरक्षाको प्रवर्द्धन गर्ने,

(ख) पटक पटक विवरण दाखिला गर्नु पर्ने र भौतिक परीक्षण गर्नु पर्ने जस्ता अन्तर्राष्ट्रिय आपूर्ति शृंखलामा हुने ढिलाई र दोहोरोपनलाई घटाउने ।

(ग) औचित्यपूर्ण र लाभदायी आपसी साझेदारी विकास गर्न भन्सार प्रशासन र व्यवसायी एवं भन्सार र अन्य सरकारी निकायहरुवीच आपसी सहयोग सुदृढ गर्ने ।

(घ) वैध व्यापारलाई सहजीकरण गर्न सक्ने गरी कानूनको अनुपालनलाई प्रवर्द्धन गर्न भन्सार प्रशासनलाई हैसियत प्रदान गर्ने ।

संशोधित क्योटो महासन्धिको सामान्य अनुसूची र विश्व व्यापार संगठनको व्यापार सहजीकरण सम्झौतामा उल्लेखित प्रावधान अनुकूल हुने गरी राष्ट्रिय कानून निर्माण गर्नेतर्फ भन्सारको ध्यान केन्द्रित हुनेछ । वैध व्यापारलाई वढावा दिन विश्वसनीय व्यापारीक कार्यक्रम सञ्चालित हुनेछ । साथै, भन्सारमा सदाचारिता वढाउन व्यक्तिगत कार्यसम्पादन सूचकहरूको विकास हुनेछ र यसको परिणामलाई कर्मचारीहरूको वार्षिक कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनमा आवद्ध गरिनेछ । भन्सारको वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रममा भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्ययोजना पूर्णरूपले एकीकृत हनेछ ।

अधिकांश घोषणाहरु (आयत तथा निर्यात) को प्रशोधन मार्फत भन्सार स्वचालन र तथ्याङ्क व्यवस्थापनमा बृद्धि गरिनेछ । केन्द्रिकृत भन्सार जाँचपासको थालनी गरिनेछ । NNSW

पद्धतिको विकास, परीक्षण र ASYCUDA World एवं छनौट गरिएका संस्थाहरूसँग आवद्ध गरिनेछ ।

भन्सारको मानव श्रोत व्यवस्थापन क्षमता सुदृढ हुनेछ । भन्सार कर्मचारी समूहभित्रै वा भन्सार बाहिरका व्यवसायिक विशेषज्ञहरूको व्यवस्था गरी संगठनको पुनर्संरचना गरिनेछ र विषयगत क्षेत्रहरूमा क्रियाशील गराइनेछ, उदाहरण स्वरूप हार्मोनाइज्ड प्रणाली, मूल्याङ्कन, भन्सार जाँचपाँस पश्चात परीक्षण, जोखिम व्यवस्थापन, Time Release Study, विश्वसनीय व्यापारिक कार्यक्रम, शीघ्र जाँचपास, पूर्वादेश, मालवस्तु आगमनपूर्व भन्सार प्रशोधन, समन्वायत्मक सीमा व्यवस्थापन इत्यादि । अल्पकालीन, मध्यकालीन र दीर्घकालीन क्षमता विकासको योजना सहित मावन संसाधन व्यवस्थापन योजनालाई पुनरावलोकन गरिनेछ । भन्सारका कर्मचारी एवं सरोकारवालाहरुको आवश्यकता पहिचानका आधारमा क्षमता वढाईनेछ । नयाँ सांगठनिक संरचनामा प्राविधिक एवं व्यवसायिक विशेषज्ञहरूको रूपमा “विशेषज्ञ समूह” को व्यवस्था हुनेछ ।

प्रमुख भन्सार कार्यालयहरूमा पूर्वाधार एवं भौतिक सुविधाहरूको विकास गरिनेछ । भन्सारमा सार्वजनिक खरिद कार्य सुदृढ हुनेछ । प्रमुख भन्सार कार्यालयहरूमा एक्सरेबाट मालवस्तु एवं यात्रुहरुको जांच गर्ने प्रविधिको अवलम्वन संगै यात्रु मार्गको विकास हुनेछ । झिटी गुण्टा एवं अन्य आयात/निर्यातका मालवस्तुहरूको जोखिम विश्लेषणमा सघाउ पुयाउन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलहरूमा यात्रु नामावली अभिलेख (PNR), अग्रिम यात्रु सूचना प्रणाली (APIS) प्रारम्भ गरिनेछ ।

उपलव्धि २- यथार्थ राजस्व सङ्कलन

कानूनको परिपालन, कार्यान्वनमा सुधार एवं चुहावट नियन्त्रण गरी पैठारी हुने मालवस्तुमा भन्सार महसुल, मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क र अन्य करहरुको माध्यमबाट बढी राजस्व सङ्कलन गरिनेछ ।

भन्सार प्रशासनले विश्वव्यापीकरणको बढ्दो प्रभाव, क्षेत्रीय व्यापार सम्झौताको प्रसार, अन्तर व्यापार एवं व्यवसायमा भएको विस्तारलाई स्वीकार गर्दै न्यायसंगत, प्रभावकारी एवं कुशलतापूर्वक राजस्व संकलनका लागि प्रयास गर्नुपर्ने आवश्यक देखिन्छ ।

प्रभावकारी एवं कुशल राजस्व संकलनका प्रक्रियाहरु भन्सार एवं व्यापार दुवै दृष्टिकोणबाट उच्च प्राथमकितामा पर्न गएको छ । भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजनाको यो चरणमा राजस्व चुहावटको न्यूनीकरण गरिनेछ ।

राजस्व परिचालन क्षमता वढाउने केन्द्रको रुपमा भन्सार प्रशासनको सुधार हुनेछ । जुन वृहत शासकीय सुधारका लागि तिव्र एवं न्यायसँगत राजस्व परिचालनका लागि आवश्यक छ । भन्सार विभाग, कानूनहरु, अन्तर्राष्ट्रिय सम्झौतामा उल्लेखित अनुकरणीय मापदण्ड तथा मार्गदर्शन, अभिसन्धिहरु र आवश्यक उपकरणहरुको परिपालनसँगै राजस्व सङ्कलनको दक्षता एवं प्रभावकारितामा सुधार गर्न प्रयासरत रहनेछ ।

प्रभावकारी राजस्व सङ्कलनका लागि क्षमता विकास एवं तालिम अत्यन्त महत्वपूर्ण हुने भएकोले भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्ययोजना (२०१७-२०२१) मा यसलाई सुदृढीकरण गरिनेछ । यसले, केवल भन्सार आधुनिकीकरणका आधारभूत सिद्धान्तहरूलाई मात्रै नसमेटी (उदाहरणस्वरूप पूर्वाधार, सांगठनिक विकासहरू र अनुपालन व्यवस्थापन) मूल्याङ्कन एवं उत्पत्ति नियमका प्राविधिक पक्षहरूलाई समेत समेट्ने छ । राजस्व सङ्कलनमा अवलम्बन गरिने दक्षता एवं प्रभावकारिताले व्यापार सहजीकरणलाई सुधार गर्न पनि योगदान पुऱ्याउनेछ । यसका लागि भन्सार प्रशासनले कर प्रशासनसँग अझ बढी कार्यगत रुपमा आवद्ध हुने आवश्यकता रहनेछ ।

सेवाग्राहीको कानून अनुपालनाको स्तर वृद्धि गर्न अनुपालन व्यवस्थापन एवं स्वेच्छिक परिपालनाको स्तरमा वृद्धि हुनेछ । स्वेच्छिक अनुपालनासगै निकासीकर्ता एवं पैठारीकर्ताहरु आफ्ना अधिकार एवं दायित्वका वारेमा सचेत हुनेछन जसले गर्दा सही र समग्र अनुपालना स्तरमा वृद्धि गरेर संशोधित घोषणाहरूको संख्या र जरिवानालाई घटाउने छ ।

भन्सारमा मालवस्तु जाँचपास गर्दा जोखिम व्यवस्थापनका लागि नेपाल भन्सार स्वचालन प्रणाली (NECAS) लाई क्रियाशिल वनाईनेछ । NECAS, PCA, मूल्याङ्कन र TTP को प्रभावकारी सञ्चालनसँगै र जोखिम व्यवस्थापनको उपयुक्त संगठन संरचना निर्माण हुनेछ । प्रमुख भन्सार कार्यालयहरूमा छनौट मार्गहरु (रातो, पहेलो, निलो र हरियो) संचालन गरिनेछन् । पैठारी भएका मालवस्तु मध्ये पहेलो र हरियो च्यानलबाट ८० प्रतिशत मालवस्तु जाँचपास गरिनेछ ।

उपलब्धि ३: सामाजिक संरक्षण र सुरक्षा

मुलुकमा अवैध व्यापार एवं हानिकारक मालवस्तुको ओसारपसारलाई निषेध गर्न मालवस्तुको परिवहन, ढुवानीका साधन एवं ढुवानी उपकरणहरू (कन्टेनर, प्यालेट्स, क्रेट्स) उपर निगरानी एवं नियन्त्रणका अन्य उपायहरू अपनाइनेछन् ।

भन्सारका विश्वव्यापी स्वीकार्य मान्यताहरु जस्तै प्रभावकारी व्यापार सहजीकरण र राजस्व सङ्कलनको साथै सामाजिक सुरक्षा एवं संरक्षणलाई सुनिश्चित गर्ने नीति तथा कार्यविधिलाई भन्सार प्रशासनले अनुसरण गर्नेछ । सूचना प्रविधि तथा संचार साधनको प्रयोगद्वारा मालवस्तुको अन्तर्राष्ट्रिय ओसारपोसार, परिवहन एवं मालवस्तुसँग सम्बन्धित व्यक्तिहरूको बारेमा आवश्यक जानकारी प्राप्त हुनेछ ।

भन्सार विभागले सीमा क्षेत्रमा हातहतियार एवं आमविनासकारी मालवस्तु, साना हतियारहरू, विष्फोटक पदार्थ र द्वैध प्रयोगका मालवस्तुहरुको अवैध ओसारपसारको माध्यमवाट सर्वसाधारणको सुरक्षामा हुने गम्भीर चुनौतीहरुको सामना गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्नेछ । प्रमुख भन्सार कार्यालयहरूमा मालबस्तुको जांच एक्सरेबाट गर्ने प्रविधिको अवलम्वन गरिने छ ।

५. रणनीतिहरू र महत्वपूर्ण क्रियाकलापहरू

उपलब्धि १: व्यवसायिक तथा प्रतिस्पर्धी भन्सार सेवा

भन्सारको छवी बढाउने र व्यापार सहजीकरण एवम् यात्रुलाई सहयोग पुऱ्याउन सक्षम भन्सार व्यवस्थापन । यो नतिजा प्राप्तिका लागि देहायका रणनीतीहरू र क्रियाकलापहरू उल्लेख गरिएका छन्:

रणनीति १: व्यापार सहजीकरण गर्ने:

भन्सार विभागले विश्व व्यापार संगठनको व्यापार सहजीकरण सम्झौता, संसोधित क्वेटो महासन्धिको सामान्य अनुसूची र अन्य समकालिन अन्तर्राष्ट्रिय पद्धति एवं मापदण्डहरुलाई कार्यान्वयन गर्न उपयुक्त कानून तथा नीति बनाउने र प्रशासनिक उपायहरू अपनाउनेछ । व्यापारिक कारोवारलाई सघाउ पुऱ्याउने गरी सहज एवं सरलीकृत भन्सार जाँचपास एवं अन्य प्रक्रियागत सरलीकरणको माध्यमवाट व्यापारको समय र लागत घट्नेछ । यो रणनीति अन्तरगत महत्वपूर्ण क्रियाकलापहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्:

१.१ निकासी, पैठारी एवं पारवहन कार्यविधिको प्रभावकारी एवं कुशलतापुर्वक कार्यान्वयन गर्न ऐन कानूनमा सुधार गर्ने ।

१.२ निकासीतथा पैठारीका कारोवारमा प्रयोग हुने कागजातहरूको पुनरावलोकन गर्ने ।

१.३ विश्वसनीय व्यवसायी कार्यक्रम (Trusted Trader Program) को थालनी गर्ने र आधिकारिक आर्थिक संचालक (Authorized Economic Operator) को योजना तयार गर्ने ।

१.४ विलम्वित भुक्तानी (Deferred Payment) पद्धतिको अध्ययन गर्ने ।

१.५ भन्सार महसुलको पुनरावलोकन गर्ने ।

१.६ पूर्वादेशको विकास एवं कार्यान्वयन गर्ने ।

१.७ Time Release Study गर्ने ।

१.८ सेवाग्राही सेवाकक्षको स्थापना र प्रभावकारी सञ्चालन गर्ने ।

१.९ भन्सारको वेबसाइटको सुदृढीकरण र अद्यावधिक गर्ने ।

१.१०. भन्सारका सरोकारवालाहरूसँग सहयोग अभिवृद्धि तथा सुधार गर्ने ।

१.११ अन्य भन्सार प्रशासनहरूसंग सूचना आदनप्रदान गर्ने ।

१.१२ गुनासो सुनुवाई संयन्त्रको स्थापना गर्ने ।

१.१३ शीध्र जाँचपास पद्दतिको कार्यान्वयन गर्ने ।

रणनीति २: सदाचार र सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने

सांगठनिक संस्कृति विकासद्वारा सदाचारतामा वृद्धि हुनेछ जसले उच्चस्तरको सदाचारलाई प्रोत्साहित गर्नेछ । भन्सारको विश्वसनीयतामा सुधार एवं सामाजप्रतिको दायित्वहरू निर्वाह (उदाहरण स्वरूप व्यवसाय उन्मुख व्यवहार, व्यवसायिक सेवाका मापदण्ड) र जवाफदेहिता (बढी पारदर्शी र उच्च क्षमतावान/तालिम प्राप्त कर्मचारी) को माध्यमबाट समाजमा एउटा भरपर्दो एवं अभिन्न अगंको रूपमा भन्सारको छवीमा वृद्धि हुनेछ । यस रणनीति अन्तर्गत महत्वपूर्ण क्रियाकलापहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्:

२.१ सांगठनिक स्व-मूल्याङ्कन गर्ने ।

२.२ सदाचार योजना तयार गर्ने ।

२.३ पुरस्कार र दण्ड प्रणालीको थालनी गर्ने ।

२.४ कार्यसम्पादनमा आधारित व्यवस्थापन प्रणालीको विकास गर्ने ।

२.५ भन्सार विभागको वार्षिक योजनामा भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनालाई एकीकरण गर्ने ।

२.६ भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनाको अनुगमन गर्ने ।

२.७ सार्वजनिक खरिद योजना वनाउने र व्यवस्थापन गर्ने ।

२.८ भन्सार विभागलाई आफ्नो भूमिका र जिम्मेवारीहरुको प्रभावकारी एवं कुशलतापूर्वक निर्वाह गर्न पर्याप्त वित्तीय श्रोतको व्यवस्था मिलाउने ।

रणनिती ३: भन्सार स्वचालन र तथ्याङ्क भण्डारणको व्यवस्थापनमा जोड दिने

भन्सार विभागले व्यापार सहजीकरणलाई सहयोग पुग्ने उपयुक्त सूचना प्रविधि पूर्वाधारको विकास गरी नेपाल राष्ट्रिय एकद्वार प्रणाली (NNSW) सँग आवद्ध गर्नेछ । अधिकाशं भन्सार कार्यालयहरूमा ASYCUDA World प्रणाली कार्यान्वयन हुनेछ । यस रणनीति अन्तर्गत देहायका क्रियाकलापहरू रहेका छन्:

३.१ नेपाल भन्सार स्वचालन प्रणाली (NECAS) लाई सुधार गर्ने ।

३.२ मुख्य मुख्य भन्सार कार्यालयहरूको सूचना सञ्जाल सुधार गर्ने ।

३.३ कम्प्यूटर प्रणालीको प्रयोगवाट भन्सारको कार्यसंचालनमा प्रभावकारिता वढाउने ।

३.४ भन्सारका सवै क्षेत्रमा सूचना प्रविधि पूर्वाधारहरुको उपयोग गरी भन्सारको क्षमता वृद्धि गर्ने ।

३.५ नेपाल भन्सार स्वचालन प्रणालीका कार्यहरु समावेश गरी Mobile Apps को विकास गर्ने ।

३.६ नेपाल राष्ट्रिय एकद्धार प्रणाली (NNSW) को विकास र कार्यान्वयन गर्ने ।

३.७ भन्सारका सवै तथ्याङ्कहरूको लागि सुरक्षित Data Warehouse निर्माण गर्ने ।

३.८ आवधिक जाँच र प्रणाली परीक्षण गर्ने ।

३.९ सूचना सम्प्रेषण गर्ने ।

३.१० भन्सार एजेन्ट व्यवस्थापन प्रणालीको विकास गर्ने ।

रणनिति ४: जनशक्ति व्यवस्थापन र क्षमता विकास गर्ने

परिवर्तन व्यवस्थापनमा ध्यान केन्द्रित गर्दै सदाचारिता र ज्ञानमा आधारित व्यवसायिक संस्थाको निर्माण गर्न एवं दिगोपनालाई सुनिश्चित गर्दै भन्सारको व्यवस्थापकीय क्षमता र नेतृत्वलाई सुधार गर्नेतर्फ रणनीतिका उद्देश्यहरू निर्देशित रहेका छन् । साथै, भन्सारको योजना तथा व्यवस्थापन क्षमतालाई सुदृढीकरण गरिनेछ । संगठनमा कार्यात्मक मानव श्रोत योजना र व्यवस्थापन नीति रहनेछ । यस रणनीति अन्तर्गतका महत्वपूर्ण क्रियाकलापहरू देहाय बमोजिम छन्:

४.१ मानव श्रोत गुरू योजना (HRMP) स्वीकृत गर्ने र कार्यान्वयन गर्ने ।

४.२ संगठनात्मक संरचनाको पूनरावलोकन गर्ने ।

४.३ भन्सार प्रशासनको प्राविधिक क्षमताको विकास गर्ने ।

४.४ जिन्सी अभिलेख र लेखाङ्कन पद्धतिलाई अध्यावधिक गर्ने ।

४.५ राजस्व समूह वाहेकका कार्यहरुमा पनि तालिम र शिक्षा प्रदान गर्ने ।

४.६ भन्सार व्यवसायमा संलग्न भन्सार एजेन्ट र सरोकारावालहरूको कार्यसम्पादनस्तर वृद्धिका लागि सहजीकरण र सहयोग गर्ने ।

४.७ समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन (CBM) गर्ने ।

४.८ अनुपालन व्यवस्थापन (स्वेच्छिक अनुपालन समेत) मा क्षमता विकास गर्ने ।

४.९ जोखिम व्यवस्थापनको क्षमता बढाउने ।

४.१० नेतृत्व, व्यवस्थापन र व्यवसायिक क्षमता वढाउने ।

४.११ भन्सारमा कर्मचारीहरूलाई संगठनमा कायमै (Retain) राख्ने ।

४.१२ भन्सार उप-समूहको गठन गर्ने ।

४.१३ भन्सारको संस्थागत क्षमता वढाउन स्वायत्त राजस्व बोर्ड स्थापना गर्ने ।

४.१४ चक्रिय (कार्यात्मक) कार्यपद्धतिको पूनःलेखाजोखा गर्ने ।

रणनीति ५: पूर्वाधार निर्माण तथा भौतिक सुविधामा वृद्धि :

आधुनिक एवं कुशल कार्यवातावरण प्रदान गर्न भन्सारका भौतिक सुविधाहरुमा सुधार हुनेछ । आधुनिक भन्सार प्रशासनको कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्न भन्सार विभागले भौतिक पूर्वाधार सुधार योजना कार्यान्वयन गर्नेछ । यस रणनीति अन्तर्गत मुख्य क्रियाकलापहरू देहाय बमोजिम छन्:

५.१ भौतिक पूर्वाधार सुधार गुरूयोजना स्वीकृति र कार्यान्वयन गर्ने ।

५.२ ICP र ICD को निर्माणका डिजाईन र स्वरुपमा एकरुपता कायम गर्ने ।

५.३ भन्सार कार्यालयहरूको लागि जग्गा प्राप्त गर्ने ।

५.४ कार्य वातावरणमा सुधार ल्याउन भन्सारका भवनहरू निर्माण गर्ने ।

५.५ भन्सार प्रयोगशालाको स्थापना/आधुनिकीकरण गर्ने ।

५.६ भन्सार स्वचालन प्रणाली सुनिश्चित गर्न आधुनिक प्रविधिले संचालन हुने भौतिक सुविधाहरूको अधिकतम उपयोगलाई निरन्तरता दिने ।

५.७ मुलकको उत्तरी सीमा क्षेत्रका भन्सार कार्यालयका पूर्वाधारहरु पुनःनिर्माण गर्ने ।

रणनीति ६: यात्रु जाँचपासमा सुधार गर्ने

त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल भन्सार कार्यालय र अन्य मुख्य मुख्य भन्सार कार्यालयमा नियन्त्रण एवं सहजीकरणलाई व्यवस्थित गर्न यात्रुहरुको झिटीगुण्टा भारी जाँचपास कार्यमा सुधार ल्याइनेछ । भन्सार विभागले मूल भन्सार कार्यालयहरूमा यात्रु मार्गको विकास गरी स्वचालित भन्सार जाँचपास प्रणालीको कार्यान्वयन गर्नेछ । यस रणनीति अन्तर्गतका मुख्य क्रियाकलापहरू देहाय अनुसार छन्:

६.१ यात्रु मार्गको विकास गर्ने ।

६.२ यात्रु जाँचपास सहजीकरण तिव्र पार्ने ।

६.३ कुरियर कार्गो जाँचपासका लागि बेग्लै भन्सार इकाई तोक्ने ।

६.४ अग्रिम यात्रु सूचना प्रणाली स्थापना गर्ने ।

नतिजा २: यथार्थ राजस्व सङ्कलन

कानूनको परिपालना, कार्यान्वयनमा सुधार एवं चुहावट नियन्त्रण गरी पैठारी हुने मालवस्तुमा भन्सार महसुल, मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क र अन्य करहरुको माध्यमबाट बढी राजस्व सङ्कलन गरिने छ ।

रणनीति ७: यथार्थ राजस्व सङ्कलन गर्ने:

भन्सार विभागले अनलाईन मूल्याङ्कन डाटावेसमा भन्सार कार्यालयहरुको सहज पहुँच पुग्न सक्ने संयन्त्रको विकास र नियमित अनलाईन अनुगमन गर्न केन्द्रीय अनुगमन शाखालाई सुदृढीकरण, भन्सार कार्यालयहरुको मासिकस्तर निर्धारण, मूल्य घोषणा र विभागले दिने पूर्वादेशको गोप्यता सुनिश्चित गर्न भन्सार कानूनमा आवश्यक परिमार्जन गर्नेछ । यथार्थ राजस्व संकलनका लागि मूल्याङ्कन, वस्तु वर्गीकरण, उत्पत्ति एवं अन्य राजस्वसँग सम्बन्धित कानूनी व्यवस्थाहरूको उपयुक्त ढङ्गले कार्यान्वयन गरिनेछ । यस रणनीति अन्तर्गतका क्रियाकलापहरू देहाय बमोजिम छन्:

७.१ भन्सार मूल्याङ्कनको परिपालना गराउने वातावरणमा सुधार गर्ने ।

७.२ पैठारीका डाटावेश र कागजातहरुमा मूल्याङ्कन अधिकृतलाई पहुँच दिने ।

७.३ भन्सार विभागमा केन्द्रीय मूल्याङ्कन डाटावेश स्थापना गर्ने र भन्सार एवं तोकिएका कार्यालयहरूलाई पहुँच उपलव्ध गराउने ।

७.४ पैठारीकर्ताले घोषणा गरेको मूल्यलाई जोखिममा आधारित भई जाँच गर्ने ।

७.५ ASYCUDA World प्रणालीमा मूल्याङ्कन डाटावेश मोड्यूललाई कार्गो जाचपाँस प्रणालीसँग आवद्ध गर्न Tariff Specification Code (TSC) को विकास गर्ने ।

७.६ वस्तु वर्गीकरण प्रणालीमा सुधार गर्ने ।

७.७ पैठारीको कारोवारलाई वैकिङ्ग प्रणाली मार्फत कार्यान्वयन गर्न प्रणालीको विकास गर्ने ।

७.८ मूल्याङ्कन एवं भन्सार जाँचपाँस पछिको परीक्षण सम्बन्धी समकालीन अनुकरणीय पद्धति प्रतिविम्वित भएको सुनिश्चित गर्न निर्देशिका अद्यावधिक गर्ने ।

७.९ भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालयको सुदृढीकरण गर्ने ।

७.१० भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालय मातहत रहने गरी प्रमुख भन्सार कार्यालयहरुमा भन्सार जाँचपास परीक्षण इकाई स्थापना गर्ने ।

७.११ राजस्व प्रणालीको अनुगमनलाई सुदृढीकरण गर्ने ।

रणनीति ८: अनुपालन व्यवस्थापन/स्वेच्छिक अनुपालन सुदृढ गर्ने

स्वेच्छिक अनुपालनलाई अभिप्रेरित गर्न उपचारात्मक एवं कानून कार्यान्वयन उपायको सन्तुलित संयोजन कायम राख्न भन्सारमा स्वेच्छिक अनुपालनलाई अभिवृद्धि गरिनेछ र आन्तरिक राजस्व विभाग (IRD) सँग आवद्ध गरिनेछ । भन्सार प्रक्रियाका सबै सूचनाहरूमा पहुँच सहित सेवाग्राहीहरूलाई वेबमा आधारित घोषणा गर्न सक्ने वनाएर भन्सार विभागले समग्र भन्सार व्यवस्थापन प्रणालीको दक्षता र प्रभावकारितामा वृद्धि ल्याउनेछ र स्वेच्छिक परिपालनलाई प्रोत्साहित गरिनेछ । यस रणनीति अन्तर्गत महत्वपूर्ण क्रियाकलापहरू देहाय बमोजिम छन्:

८.१ अनुपालन रणनीति दस्तावेजको विकास गर्ने ।

८.२ अनुपालन व्यवस्थापनको निम्ति मापदण्डहरू निर्धारण गर्ने ।

८.३ अनुपालन व्यवस्थापन/स्वेच्छिक अनुपालन कार्यान्वयन गर्ने ।

८.४ अनुपालन प्रणालीको प्रभावकारिताको मूल्याङ्कन गर्ने ।

८.५ अनुपालन योजनाको सूचना दिने र सम्प्रेषण गर्ने ।

८.६ संस्थागत सहकार्यताको विकास गर्ने ।

८.७ अनुपालन व्यवस्थापनको कार्यसम्पादन मापन गर्ने ।

रणनीति ९: विकसित जोखिम व्यवस्थापन गर्ने

अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डहरु एवं असल अभ्यासहरू अवलम्वन गरेर जोखिम व्यवस्थापनको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनेछ । जोखिम व्यवस्थापन एवं छनौट प्रणालीको कार्यान्वयन गर्न भन्सार विभागले छनौटका सूचकहरू र मापदण्डहरू स्थापित गर्ने, सन्दर्भ सूची/जोखिमका परिसूचकहरु र Risk Engine तयार गरी जोखिम व्यवस्थापन र छनौट प्रणालीको कार्यान्वयन गर्नेछ । यस रणनीति अन्तर्गत महत्वपूर्ण क्रियाकलापहरू देहाय बमोजिम छन्:

९.१ जोखिम व्यवस्थापन रणनीति विकास गरी कार्यान्वयन गर्ने ।

९.२ ईन्टेलिजेन्स, जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचनाहरु सम्वन्धित निकायहरु वीच आदान-प्रदान गर्ने ।

९.३ सीमावर्ती भन्सार जाँचपास अनुगमन प्रणालीलाई सक्षम वनाउने ।

९.४ भन्सारमा कार्गो जाँचपास गर्दा जोखिम व्यवस्थापन प्रणालिका सिद्धान्तहरूको विकास गर्ने ।

९.५ भन्सार सिल प्रणालीको माध्यमवाट कन्टेनरको पारवहनमा नियन्त्रण कायम गर्ने ।

९.६ भन्सार विभागका नीति एवं कार्य संचालनमा जोखिम व्यवस्थापनलाई विस्तार गरी र पूर्णरूपमा एकीकृत गर्ने ।

उपलब्धि ३: सामाजिक सुरक्षा एवं प्रत्याभूति

मुलुकमा अवैध व्यापार र हानीकारक मालवस्तुहरूको आवागमनलाई निषेध गर्न मालवस्तुको परिवहन, ढुवानीका साधनहरू र ढुवानीका उपकरणहरू (कन्टेनर, प्यालेट्स, क्रेट्स) उपर निगरानी एवं नियन्त्रणका अन्य उपाय र रणनीति अपनाइनेछ । यो नतिजा प्राप्तिका रणनीति एवं क्रियाकलापहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्:

रणनीति १०: समाजको संरक्षण, सुरक्षा र प्रत्याभूति गर्ने

भन्सार विभागको कार्यहरू सामाजिक संरक्षण गर्ने तर्फ निर्देशित हुनेछन् र गैरनियामक कार्यहरु मुलतः पाँच खण्डमा केन्द्रित हुनेछन जस्तै, सुरक्षा, स्वास्थ्य, अर्थतन्त्र, वातावरण र समाज (SHEES) । मुख्य मुख्य भन्सार कार्यालयहरुमा एक्सरेबाट मालवस्तु जांच गर्ने प्रविधिको अवलम्वन गरिनेछ र भन्सार विभागको प्रयशोगशालाई आधुनिकीकरण गरिनेछ । सीमामा हुने अवैध गतिविधिका साथै तस्करी नियन्त्रण गर्न भन्सारको कमाण्डलाई सुदृढ गरिनेछ । यस रणनीति अन्तर्गत मुख्य कार्यहरू देहाय बमोजिम छन्:

१०.१ समाजको संरक्षणको क्षेत्रमा भन्सारको रणनीति तयार गर्ने ।

१०.२ सीमामा हुने तस्करी तथा अवैध व्यापारको नियन्त्रण तथा CITES र ODS जस्ता हानीकारक वस्तुहरूको परीक्षण गर्न तथा वातावरणीय संरक्षणका क्षेत्रमा भन्सारको प्रयोगशालाको क्षमता वढाउने ।

१०.३ सीमामा रहेका संगठनहरु, स्थानीय निकायहरु, स्थानीय सुरक्षा निकाय र क्षेत्रीय राजस्व अनुसन्धान कार्यालयवीच सहयोग र समन्वय गर्ने ।

१०.४ भन्सार कार्यालहयरूमा आपसी आवद्धता सहितको नमुना प्रयोगशाला तयार गर्ने ।

१०.५ अवैध व्यापारलाई न्यूनीकरण गर्ने कार्यक्रम, योजना तथा संयन्त्रको विकास गर्ने ।

१०.६ भन्सार प्रमुखको मातहत रहने गरी छुट्टै भन्सार सुरक्षा बल गठन गर्ने सम्वन्धमा समीक्षा गर्ने ।

१०.७ लागू पदार्थ, नक्कली मुद्रा, नक्कली मालवस्तुहरूलाई प्रभावकारी रूपमा नियन्त्रण गर्न एक संयन्त्रको स्थापना गर्ने ।

रणनीति ११: समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन गर्ने

यस रणनीति अन्तर्गत समन्वयमा सुधार एवं दोहोरो समय तथा लागत न्यूनीकरण गरेर सीमावर्ती अन्य निकायहरुसंग सीमाका प्रक्रियाहरूमा सामाञ्जस्यता एवं सरलता ल्याउन र दोहोरोपन हटाई व्यापार सहजीकरणमा सुधार गर्न संयुक्त कार्य, नीतिहरू, कार्यक्रम र क्रियाकलापहरूको विकास, तर्जुमा र कार्यान्वयन गरिनेछन् । यस अन्तर्गत मुख्य क्रियाकलापहरू देहाय बमोजिम छन्:

११.१ राष्ट्रिय समन्वयात्मक प्रक्रियामा भन्सारको भूमिकालाई परिभाषित गर्ने ।

११.२ अन्तर निकायगत सम्झौता एवं व्यवस्थाहरूलाई अगाडि वढाउने ।

११.३ राष्ट्रिय व्यापार र उद्योग संगठनहरूसँग समझदारी MOU गर्ने ।

११.४ सीमा क्षेत्रमा भन्सारले निर्वाह गर्नुपर्ने संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्वका कार्यक्रमहरूको विकास गर्ने ।

११.५ सीमावर्ती निकायका वीच क्षमतास्तर, कार्य समय सामाञ्जस्यीकरण र अन्य सम्भाव्य क्षेत्रहरूको सामान्जस्यीकरणका लागि निर्देशिका तयार गर्ने ।

जोखिम र पूर्वानुमानहरू

मुख्य जोखिमहरू र पूर्वानुमानहरू देहाय बमोजिम छन्:

- भन्सारका प्राथमिकताहरूसँग राष्ट्रिय नीति अनुकूल रहनेछ ।
- भन्सार विभागको लागि विकास साझेदारहरूको समर्थन कायम रहनेछ ।

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्य योजनाको नतिजामूलक ढाँचा परिशिष्ट-१ मा दिइएको छ ।

६. कार्यान्वयन

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति तथा कार्य योजनाका क्रियाकलापहरू भन्सार विभाग र भन्सार कार्यालयहरूवाट कार्यान्वयन हुनेछन् । नेपाल सरकारद्वारा भन्सार विभागलाई छुट्याइएको वार्षिक वजेट भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्य योजनाको क्रियाकलापहरूमा उपयोग गरिनेछ । विदेशी सहयतावाट संचालित क्रियाकलापहरुको समीक्षा विकासका साझेदारहरुसँगको समन्वयमा गरिनेछ ।

कार्यान्वयन रणनीतिहरू देहाय बमोजिम हुनेछन्:

(क) भन्सार विभागले भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्ययोजना २०१७-२०२१) को आधारमा १० वटा मुख्य मुख्य भन्सार कार्यालयहरुको लागि अलग्गै योजना तयार गर्नेछ । भन्सार कार्यालयहरुको योजना भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजना तथा विभागको सम्वन्धित शाखाको योजनासँग आवद्ध हुनेछ । भन्सार कार्यालय र भन्सार विभागको शाखाहरूले त्रैमासिक एवं वार्षिकरूपमा भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजनाको कार्यान्वयन प्रगतिको अनुगमन गर्नेछन् ।

(ख) भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजना (२०१७-२०२१) को अनुगमन प्रणाली सन् २०१८ को जुलाईसम्ममा भन्सार विभागको अनुगमन शाखाद्वारा तयार गरिनेछ र भन्सार विभागको व्यवस्थापनलाई प्रत्येक वर्ष यसको स्थितिवारे जानकारी गराउने गरी प्रगति अनुगमन गर्नेछ ।

(ग) भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजना (२०१७-२०२१) ले विविध सुधारहरूको अपेक्षा गरेको छ जसमा केन्द्रीय एवं कार्यक्षेत्र तहमा भन्सारमा औपचारिक परिवर्तन व्यवस्थापन कार्यक्रमको माग गर्दछ । यसको लागि परिणाम एवं क्रियाकलापहरू पहिचान गरिनेछन् र परिवर्तन व्यवस्थापन सम्वद्ध मापनहरू भन्सार विभाग र भन्सार कार्यालयहरूको वार्षिक कार्ययोजनामा समावेश गरिनेछन् । क्रियाकलापहरूको कार्य तालिका तथा समाधानका उपायहरू समेतको आधारमा सम्भाव्य जोखिम पहिचान गरेर भन्सार विभागबाट यस अवस्थामा आइपर्ने कुनै पनि अप्रत्याशित समस्याहरूको समाधान गरिनेछ ।

(घ) भन्सार विभाग तथा भन्सार कार्यालयहरुले नयाँ पूर्वाधार, नयाँ संस्थाहरू र नयाँ श्रोत भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्ययोजना (२०१७-२०२१) को

कार्यान्वयनका सबै पक्षहरुमा समाहित गर्नेछन् र वित्तीय श्रोतको उपलब्धता र सोही मुताविक छुट्याइएको रकम सुनिश्चित गर्नेछन् ।

(ङ) भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्ययोजनाको कार्यान्वयनबाट प्राप्त भएका सुधार एवं परिवर्तनहरू अभिलेखीकरण गरिनेछन् र विभिन्न संचारका माध्यमहरूद्वारा प्रचार प्रसार गरिनेछन् । यस प्रक्रियामा पारदर्शी सुनिश्चित गरिनेछ ।

(च) भन्सार सुधारका सकारात्मक पक्षहरुका सम्बन्धमा भन्सारका सरोकारवालाहरु बीच सचेतना जागरण गर्ने एक सूचना सम्प्रेषण रणनीति अपनाइने छ । यसमा केही व्यापार विपरित परिस्थिति सम्मिलन गरेर व्यापार सहजीकरणका लागि राजस्व संकलन व्यवस्थापनको उपयोगिताको पनि व्याख्या गरिने छ जुन सबैका लागि सन्तुष्टि दिने नहुन पनि सक्छ । यसले भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजना प्रतिको स्थानीय अपनत्वलाई अझ वृद्धि गर्न सघाउने छ र यसको कार्यान्वनयमा मुख्य सरोकारवालाहरूको सहभागितालाई प्रोत्साहित गर्नेछ । यो यसकारण पनि महत्वपूर्ण छ कि यसले कार्यान्वयनमा विश्वास सिर्जना गर्न प्रक्रिया स्पष्ट गर्दछ र उपलब्धिहरु प्रदर्शन गर्दछ ।

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनाको कार्यान्वयन योजना परिशिष्ट २ मा दिइएको छ ।

७. वित्तीय व्यवस्थापन

भन्सार विभागले भन्सार सेवाहरुको सहजीकरण, निर्देशन, र नियमन गर्ने गरी अर्थ मन्त्रालयमा वजेटका लागि कार्यक्रम तथा वित्तीय योजना पेश गर्नेछ । भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्ययोजनाको कार्यान्वयनका लागि वित्तिय श्रोत नपुग भएमा विकासका साझेदारहरूरुबाट सहयोग लिईनेछ । नेपाल सरकारको कानून वमोजिम आर्थिक कारोवारको महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट लेखा परीक्षण गरिनेछ ।

वैदेशिक सहायता नेपाल सरकारको वजेट मार्फत लिईनेछ । भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्ययोजना (२०१७-२०२१) कार्यान्वयन गर्न देहाय वमोजिम रू.१० अर्व २० करोड ६० लाख अर्थात् अमेरिकी डलर ९ करोड ४० लाख लागत अनुमान गरिएको छः

(रू.०००मा)

सि.नं.	रणनीति	रकम
१.	व्यापार सहजीकरण गर्ने	१५२८५०
२.	सदाचार र सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने	३६८४०
३.	भन्सार स्वचालन र तथ्याङ्क भण्डारण व्यवस्थापनमा जोड दिने	२०७८५००
४.	जनशक्ति व्यवस्थापन र क्षमता विकास गर्ने	१८५८१०

५.	पूर्वाधार निर्माण तथा भौत्तिक सुविधामा वृद्धि गर्ने	६९५७७००
६.	यात्रु जाँचपासमा सुधार गर्ने	२६७५४०
७.	यथार्थ राजस्व संकलन गर्ने	८६८८०
८.	अनुपालन व्यवस्थापन/स्वेच्छिक अनुपालन सुदृढ गर्ने	२२४००
९.	विकसित जोखिम व्यवस्थापन गर्ने	८३४६०
१०.	समाजको संरक्षण/सुरक्षा र प्रत्याभूति गर्ने	२९८०६०
११.	समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन गर्ने	३६३२०
	जम्मा	**१०२०६३६०**

भन्सार क्षेत्रमा सहयोगका लागि थुप्रै विकासका साझेदारहरूले इच्छा जाहेर गरेका छन् ।

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्ययोजना (२०१७-२०२१) कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकार तथा विकासका साझेदारवाट प्रतिवद्धता अनुरुप अनुमानित वजेटः

(रू. लाखमा)

संस्थाहरू	रू.	अमेरिकी डलर
नेपाल सरकार	५६,९१०	५२०
एशियाली विकास वैङ्क	२२,८४०	२१०
विश्व वैङ्क	१७,०८०	१६०
जम्मा उपलव्ध वजेट	९६,८३०	८९०
CRMSAP को लागि आवश्यक पर्ने जम्मा वजेट	१,०२,०६०	९४०
श्रोत अन्तराल	५,२३०	५०

(विनिमय दर : अमेरिकीडलर १.रू.१०८.७८)

विस्तृत विवरणका लागि परिशिष्ट ३ हेर्नुहोस् ।

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्य योजना (२०१७-२०२१) को कार्यान्वयन गर्न कूल रकम रू. ५२ करोड ३० लाख श्रोत नपुग हुने अनुमान गरिएको छ । यसरी नपुग हुने श्रोत एशियाली विकास वैङ्क[३], विश्व व्यापार संगठन आदिबाट प्राप्त हुने प्राविधिक सहयोगवाट पुरा गरिनेछ । साथै, भन्सार विभाग पनि नपुग श्रोत जुटाउन प्रयासरत रहनेछ । वैदेशिक सहायताको प्रतिवद्धताका वावजुद पनि रकम अपुग हुन गएमा सरकारले तत् सम्बन्धमा आवश्यक कदम चाल्नेछ र नपुग हुने श्रोत पूर्ति गर्नेछ ।

८. अनुगमन, प्रतिवेदन र मूल्याङ्कन

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजनाको परिणाम तथा क्रियाकलापहरू भन्सार विभाग तथा कार्यालयहरुको अनुगमन प्रक्रियासंग आवद्ध गरिने छन् । निम्न कुराहरूमा अनुगमन केन्द्रित रहनेछन्:

३ एशियाली विकास वैङ्कबाट अमेरिकी डलर १० लाख निकासा भएको छ ।

(क) योजनावद्ध क्रियाकलापहरू,

(ख) मुख्य कार्यक्रमहरूमा वजेट बाँडफाँट, र

(ग) नतिजा एवम् लक्षित सूचकहरूको उपलव्धिको प्रगति समेत उपलब्धि सूचकहरू र क्रियाकलाप प्राप्तिका लागि अनुशरण गरिएको प्रक्रिया ।

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं क्रियाकलापको अनुगमन गर्न प्रणालीको विकास गरिनेछ । अनुगमनको आगत नतिजा तथा उपलव्धि लाई सघाउ पुऱ्याउन गुणस्तरीय सूचकाङ्कको रुपमा कार्यगत क्षेत्र सर्वेक्षण र व्यवस्थापन सूचना प्रणालीका औजारहरुको उपयोग गरिनेछ । भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं क्रियाकलापको अनुगमनका लागि औपचारिक प्रतिवेदन संयन्त्रको स्थापना गरिनेछ ।

अनुगमन र मूल्याङ्कन उद्देश्यका लागि आवश्यकतानुसार वेसलाईन सर्भे गरिनेछ । कार्य सञ्चालनका क्रियाकलाप तथा प्रक्रियाहरु काम शुरू गर्दाका वखत वा काम शुरू गर्नु पूर्व एवं कार्यान्वयनका अवस्थामा अभिलेखन गरिनेछ ।

नतिजा एवम् क्रियाकलापहरूको अनुगमनले कम्तीमा पनि देहायका कुराहरूलाई समेट्नेछः

(क) कार्यतालिका अनुरूप योजनावद्ध क्रियाकलापहरू कार्यान्वयन गरिएका हुन वा होइनन्,

(ख) क्रियाकलापहरूका लागि आवश्यक रहेको सुपरिवेक्षण नियमित रूपमा गरिएको छ, छैन,

(ग) वार्षिक योजना सञ्चालनले व्यहोरेको खर्चको अनुपातमा कार्यान्वयन प्रगति छ, छैन, र

(घ) खर्चका विवरणहरू, बिल भर्पाइहरू, रसिदहरू, कागजातहरू नियमसंगत राखिएका छन्, छैनन् ।

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्ययोजनामा समावेश गरिएका सम्पूर्ण क्रियाकलापहरूको स्व-मूल्याङ्कनका लागि भन्सार विभाग उत्तरदायी हुनेछ । भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्ययोजना सञ्चालनका लागि यसले स्व-मूल्याङ्कन, लेखाजोखा र निरन्तर सुधारलाई सुनिश्चित गर्नेछ ।

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति कार्ययोजना (२०१७-२०२१) परिशिष्ट ४ मा दिइएको छ ।

अनुसूची-१
भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनाको नतिजा ढाँचा

नतिजाहरु		सूचकहरु	प्रमाणीकरणका साधनहरू	जोखिम तथा पूर्वानुमानहरु
प्रभाव	जवाफदेही भन्सार प्रशासन स्थापित हुनेछ	**२०७७ आषाढसम्ममा:** • भन्सारको कार्य प्रक्रिया स्वचालीत हुनेछ[1] • भन्सारको सेवाबाट सन्तुष्ट सेवाग्राहीको संख्या बृद्धि भएको हुनेछ । • OECD को व्यापार सहजीकरण सूचकहरुको प्राप्ति डाटामा समग्रमा १.३ भएको हुनेछ (२०१५ को आधार सूचना: ०.८) ।	• भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन • सेवाग्राही सन्तुष्टी सर्भेक्षण प्रतिवेदन (आधार सर्भेक्षण र अन्तिम सर्भेक्षण) • OECD को व्यापार सहजिकरण सूचकहरुको डाटा	
उपलब्धि १	**व्यवसायिक तथा प्रतिस्पर्धी भन्सार सेवा:** भन्सारको छवी बढाउने र व्यापार सहजीकरण एवं यात्रुहरुलाई सघाउन सामर्थ्य भन्सार व्यवस्थापन ।	• आयात र निर्यातको लागि अवश्यक कागजातको संख्या दक्षिण एशियाको सबभन्दा राम्रो कार्य सम्पादन भएको देशको तहमा पुऱ्याइएको हुनेछ । • Time Release Study अनुसार भन्सारमा समय समायोजन गरिएको हुनेछ । • नेपाल भन्सार स्वचालन प्रणाली (NECAS) का नयाँ functionalities[2] सुरु गरिएको हुनेछ ।	• भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन • भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	• राष्ट्रिय नीति भन्सारको प्राथमिकता अनुकूल रहनेछ । • भन्सारमा विकास साभेदारहरुको निरन्तर सहयोग हुनेछ ।
उपलब्धि २	**यथार्थ राजस्व सङ्कलन:** कानूनको परिपालन तथा कार्यान्वयनमा सुधार र चुहावट नियन्त्रण गरी पैठारी हुने मालवस्तुमा भन्सार महसुल, मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क र अन्य करहरुको सङ्कलन बढाउने ।	कूल ग्राहस्थ उत्पादनमा भन्सार राजस्वको प्रतिशत	भन्सार तथ्याङ्क	

---

[1] **कार्यप्रक्रिया भन्नाले** मूल्याङ्कन, जाँचपास पछिको परीक्षण, पूर्वादेश, आगमनपूर्व भन्सार जाँचपास प्रक्रिया, मालवस्तुको द्रुत जाँचपास, जोखिम व्यवस्थापन र विश्वसनीय व्यापारिक कार्यक्रमलाई बुझाउनेछ ।

[2] फुटनोट १ हेर्नुहोस ।

नतिजाहरु		सूचकहरु	प्रमाणीकरणका साधनहरू	जोखिम तथा पूर्वानुमानहरु
उपलब्धि ३	**सामाजिक संरक्षण र सुरक्षा :** मुलुकमा अवैध व्यापार एवं हानिकारक मालवस्तुको ओसारपसारलाई निषेध गर्न मालवस्तुको परिवहन, ढुवानीका साधन एवं ढुवानी उपकरणहरू (कन्टेनर, प्यालेट्स, क्रेट्स) उपर निगरानी एव नियन्त्रण र अन्य उपायहरू अपनाइने छन्	▪ ७ वटा मुख्य भन्सार कार्यालयका प्रयोगशाला (जनावर, खाद्य र वोट विरुवा) परीक्षण कार्य एउटै छानामुनी आवद्ध गरिएको हुनेछ । ▪ मालवस्तुमा भएको चिन्ह पहिचान गर्न १० वटा मुख्य भन्सार कार्यालयहरुमा चिन्ह पत्ता लगाउने उपकरण (Trace detecting equipment) प्रयोग भएको हुनेछ ।	▪ भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन ▪ भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	
रणनीतिहरु				
उपलब्धि -१: व्यवसायिक तथा प्रतिस्पर्धी भन्सार सेवा: भन्सारको छवी बढाउने र व्यापार सहजीकरण एवं यात्रुहरुलाई सघाउन सामर्थ्य भन्सार व्यवस्थापन ।				
रणनीति १	व्यापार सहजीकरण गर्ने	● भन्सार विभागले विश्व व्यापार संगठनको व्यापार सहजीकरण सम्झौता, संसोधित क्योटो महासन्धिको सामान्य अनुसूची र अन्य समकालीन अन्तर्राष्ट्रिय पद्धति एवं मापदण्डहरुलाई कार्यान्वयन गर्न उपयुक्त कानून तथा नीति बनाउने र प्रशासनिक उपायहरू अपनाउनेछ ।	● कानून तयार भएको हुनेछ ।	
		● २०७७ आषाढ सम्ममा क्रियाशिल विश्वसनिय व्यवसायीहरुको संख्या	● भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	
रणनीति २	सदाचार र सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने	● कार्य सम्पादनका मुख्य सूचकहरु तयार गरी आ. व. २०७६/७७ देखि कर्मचारीको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कनसँग आवद्ध गरिएको हुनेछ । ● आ. व. ०७५/७६ देखि भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनापूर्ण रुपमा भन्सारको वार्षिक कार्यक्रम तथा वजेटमा (भन्सारको एउटा बार्षिक योजना) एकिकृत भएको हुनेछ । ● भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनाको समीक्षा	● मुख्यकार्य सम्पादनका सूचकहरुको बार्षिक प्रतिवेदन ● एकीकृत बार्षिक योजना ● भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	

नतिजाहरु		सूचकहरु	प्रमाणीकरणका साधनहरू	जोखिम तथा पूर्वानुमानहरु
		(चौमासिक) भई बार्षिक रुपमा प्रकाशित भएको हुनेछ।		
रणनीती ३	भन्सार स्वचालन र तथ्याङ्क व्यवस्थापन सुदृढ गर्ने	● सबै घोषणाहरुको (आयात र निर्यात) ९० प्रतिशत नेपाल भन्सार स्वचालन प्रणाली (NECAS) बाट प्रशोधित भएको हुनेछ। ● केन्द्रिकृत भन्सार जाँचपास लागू गरिएको हुनेछ। ● नेपाल राष्ट्रिय एकद्वार प्रणाली विकास गरी NECAS र अन्य छानिएका निकायहरुसँग परीक्षण र आवद्ध भएको हुनेछ।	● भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन ● भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन ● भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	
रणनीति ४	मानव संसाधन व्यवस्थापन र क्षमता विकास गर्ने	● नयाँ संगठनात्मक संरचनामा भन्सार प्राविधिक एवं कार्यात्मक विज्ञहरुको व्यवस्था गरी भन्सार कर्मचारीहरु मध्येबाट कर्मचारीहरुको क्षमता विकास भएको हुनेछ ● नँया संगठनात्मक संरचनामा Pool of Expert योजना अनुसार प्राविधिक एवं कार्यात्मक विज्ञहरु भन्सार विभागमा व्यवस्था गरिएको हुनेछ। ● प्रमुख विषयहरुमा विश्व भन्सार संगठनबाट मान्यता प्राप्त विज्ञहरु विकास गरिएको हुनेछ।	● भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन ● भन्सार विभागको पुन:संरचित संगठन संरचना ● भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	
रणनीति ५	भौतिक सुविधा एवं पूर्वाधार विकास गर्ने	● मुख्य मुख्य भन्सार कार्यालयहरु आवश्यक उपकरण र औजार सहित क्रियाशील रहेका हुनेछन। ● बार्षिक योजनाका कार्यक्रमहरु मध्ये ९० प्रतिशत भौत्तिक प्रगति हासिल भएको हुनेछ।	● भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन ● भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	
रणनीति ६	यात्रु जाँचपासमा सुधार गर्ने	● मुख्य मुख्य भन्सार कार्यालयमा यात्रु मार्ग विकास भएको हुनेछ। ● मुख्य ६ वटा भन्सार कार्यालयमा उपकरणमा आधारित जाँचपास प्रक्रिया अवलम्वन भएको हुनेछ। ● अन्तर्राष्ट्रिय विमान स्थल	● भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन ● भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन ● भन्सार विभागको बार्षिक	

नतिजाहरु		सूचकहरु	प्रमाणीकरणका साधनहरू	जोखिम तथा पूर्वानुमानहरु
		(हरु)मा यात्रु नामावली अभिलेख/अग्रीम यात्रु सूचना प्रणाली शुरु भएको हुनेछ।	प्रगति प्रतिवेदन	
उपलब्धि-२: यथार्थ राजस्व सङ्कलन गर्ने: कानूनको परिपालना तथा कार्यान्वयनमा सुधार र चुहावट नियन्त्रण गरी पैठारी हुने मालवस्तुबाट भन्सार महसुल, मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्त:शुल्क तथा अन्य करहरु मार्फत बढी राजस्व सङ्कलन गर्ने।				
रणनीति ७	यथार्थ राजस्व सङ्कलन गर्ने	• बार्षिक e-Payment अवलम्वन गर्नेको संख्या।	• भन्सारको व्यापार तथ्याङ्क प्रतिवेदन	
		• सबै भन्सार कार्यालयहरुमा सवारी साधनको अस्थायी प्रवेश व्यवस्थित भएको हुनेछ।	• भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	
		• सन २०१५ को Doing Business नेपालको तुलनामा भन्सार जाँचपास लागत घटेको हुनेछ।	• भन्सारको व्यापार तथ्याङ्क प्रतिवेदन	
रणनीति ८	अनुपालन व्यवस्थापन/ स्वेच्छिक अनुपालनालाई बढाउने	• ६० प्रतिशत आयातकर्ता र निर्यातकर्ता स्वेच्छिक अनुपालना र उनीहरुको अधिकार र कर्तव्य प्रति जागरुक भएका हुनेछन। • स्वेच्छिक अनुपालना बृद्धि भई संशोधित घोषणाको संख्या र जरिवाना घटेको हुनेछ।	• सर्भेक्षण प्रतिवेदन • NECAS तथ्याङ्क	
रणनीति ९	विकसित जोखिम व्यवस्थापन गर्ने	• जोखिम व्यवस्थापनको लागि भन्सारमा NECAS क्रियाशील रहेको हुनेछ। • मुख्य भन्सार कार्यालयहरुमा छनौट प्रणालीका सवै मार्गहरु (रातो, हरियो, निलो र पहेलो) प्रयोग भएको हुनेछ। • आयातित कार्गोको ८० प्रतिशत पहेलो र हरियो मार्गबाट जाँचपास भएको हुनेछ।	• NECAS तथ्याङ्क • भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन • भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	
उपलब्धि-३: सामाजिक संरक्षण एवं सुरक्षा: मुलुकमा अवैध व्यापार र हानीकारक मालवस्तुहरूको आवागमनलाई निषेध गर्न मालवस्तुको परिवहन, ढुवानीका साधनहरू र ढुवानीका उपकरणहरू (कन्टेनर, प्यालेट्स, क्रेट्स) उपर निगरानी एवं नियन्त्रणका अन्य उपाय एव रणनीति अपनाइनेछ।				
रणनीति १०	समाजको संरक्षण, सुरक्षा र प्रत्याभूति गर्ने	• २०७७ आषाढ सम्ममा ७ वटा भन्सार कार्यालयहरुमा एक्सरेबाट मालवस्तु जांच गर्ने प्रविधिको अवलम्वन भएको हुनेछ।	• भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	
रणनीति ११	समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन गर्ने	• समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापनको लागि कानूनी व्यवस्था कार्यान्वयन भएको हुनेछ।	• कानून तयार गरी कार्यान्वयन गरिएको हुनेछ।	

नतिजाहरु		सूचकहरु	प्रमाणीकरणका साधनहरू	जोखिम तथा पूर्वानुमानहरु
		• समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन अन्तर्गत बिभिन्न सीमा व्यवस्थापन सम्बन्धी निकायहरु आवद्ध भएका हुनेछन् [*] । • कम्तिमा २ वटा भन्सार कार्यालयहरु एकिकृत जाँच चौकीमा स्थानान्तरण भएका हुनेछन् ।	• भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन • भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	

[*] सीमा व्यवस्थापन संस्था भन्नाले भन्सार, सुरक्षा संस्थाहरु, क्वारेण्टाइन (खाद्य, जनावर र वोट विरुवा), अद्यागमन, port/terminal operators, स्थानीय प्रशासन आदि बुझाउने छ ।

अनुसूची-२
भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनाको कार्यान्वयन योजना

उपलब्धि १- व्यवसायिक तथा प्रतिस्पर्धी भन्सार सेवाः व्यापार सहजीकरण एवम् यात्रुहरूलाई सहयोग पुऱ्याउदै आफ्नो छवी सुधार गर्न भन्सार व्यवस्थापन संक्षम र सुदृढ हुनेछ

रणनीति १: व्यापार सहजीकरण गर्ने

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.000)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
१.१ निकासी पैठारी एवम् पारवहन प्रक्रियाहरू प्रभावकारी एवम् दक्षतापूर्वक कार्यान्वयन गर्न ऐन कानूनमा सुधार गर्ने ।	कानून उपलब्ध हुनेछ													११०८०	निर्देशक, महसुल शाखा
१.२ निकासी पैठारीका लागि आवश्यक पर्ने कागजातहरूको पुनरावलोकन गर्ने ।	कागजात घटाउने कानूनको मस्यौदा उपलब्ध हुनेछ													७३९०	निर्देशक, महसुल शाखा
१.३ विश्वसनीय व्यवसायी (Trusted Traders) कार्यक्रम थालनी गर्ने र आधिकारिक आर्थिक संचालक (AEO) को योजना बनाउने	क्रियाशील विश्वसनीय व्यवसायीको संख्या													१६२९०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
१.४ विलम्वित(Deferred) भुक्तानी पद्धति अध्ययन गर्ने	संशोधित कानून उपलब्ध हुनेछ													८७०	निर्देशक, ईन्टलिजेन्स शाखा
१.५ भन्सार महसुल दरहरुको पुनरावलोकन गर्ने	भन्सार महसुल दरहरुको पुनरावलोकन गर्न सिफारिस भएको हुनेछ													१८७०	निर्देशक, महसुल शाखा
१.६ पूर्वादेशको विकास एवम् कार्यान्वयन गर्ने ।	पूर्वादेश प्रक्रिया कार्यान्वयन भएको हुनेछ													२४५०	निर्देशक, महसुल शाखा
१.७ टाईम रिलिज अध्ययन गर्ने ।	४ वटा भन्सार कार्यालयहरुको टाईम रिलिज अध्ययन भएको हुनेछ													१८३२०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.000)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
१.८ सेवाग्राही सेवा कक्षहरूको स्थापना र प्रभावकारी सञ्चालन गर्ने ।	६ वटा मुख्य भन्सारमा सेवाग्राही सेवा कक्ष क्रियाशिल रहेको[1] हुनेछ													६५५८०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
१.९ भन्सारको वेबसाइट सुधार र अद्यावधिक गर्ने ।	भन्सार बिभाग र मुख्य भन्सार कार्यालयहरुको वेबसाइट सुधार र अद्यावधिक भएको हुनेछ													५३६०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
१.१० भन्सार सरोकारवालाहरूसँगको सहकार्य प्रवर्द्धन र सुधार गर्ने ।	केन्द्रिय र स्थानीय तहमा हुने बैठक अन्तरक्रियाको संख्या													१८६७०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
१.११ अन्य भन्सार प्रशासनहरूसँग सूचना आदनप्रदान गर्ने ।	सफ्टवेयर उपलब्ध हुनेछ													३३६०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
१.१२ गुनासो सुनुवाई व्यवस्थापन संयन्त्र स्थापना गर्ने ।	गुनासो सुनुवाई भएको संख्या													१०७०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
१.१३ द्रुत जाँचपास (Expedited shipment) कार्यान्वयन गर्ने	द्रुत जाँचपास सम्बन्धी कानून लागू भएको हुनेछ													५४०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	अनुमानित कुल लागत													१५२८५०	

[1] मुख्य /प्रमुख भन्सार भन्नाले राजस्व सङ्कलनमा अंग्रज रहेका भन्सार कार्यालय बुझाउने छ ।

रणनीति २: सदाचार र सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.000)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/२०७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
२.१ संगठनको स्व–मूल्याङ्कन सम्पन्न गर्ने ।	समयसहितको सुधारका कार्यक्रमहरु स्वीकृत तथा कार्यान्वयन भएको हुनेछ													३१००	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
२.२ सदाचार योजना तयार गर्ने ।	योजना कार्यान्वयन भई सो अनुरुप परिपालना भएको हुनेछ													४०६०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
२.३ पुरस्कार र दण्ड प्रणाली थालनी गर्ने ।	भन्सारमा पुरस्कार समयमा प्रदान गरिएको हुनेछ (कम्तिमा अर्को महिनासम्ममा)													१६८०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
२.४ भन्सारमा कार्यसम्पादनमा आधारित व्यवस्थापन प्रणालीको विकास गर्ने ।	चौमाशिक अनुगमन प्रतिवेदनमा कार्य सम्पादन प्रतिवेदन समावेश भएको हुनेछ													२२००	निर्देशक, अनुगमन शाखा
२.५ भन्सार विभागको वार्षिक योजनामा भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजना एकीकृत गर्ने ।	भन्सारको एउटा एकिकृत बार्षिक योजना क्रियाशील भएको हुनेछ													११०२०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
२.६ भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनाको कार्य सम्पादन अनुगमन गर्ने ।	अनुगमन ढाँचा अनुसार चौमाशिक तथा बार्षिक समिक्षा सम्पन्न भएको हुनेछ													६३१०	निर्देशक, अनुगमन शाखा

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.000)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/२०७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
२.७ खरिद योजना वनाउने र व्यवस्थापन गर्ने ।	खरिद सम्बन्धी कार्य कार्य सम्पादन सूचकमा समावेश भएको हुनेछ													७२८०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
२.८ भन्सार विभागले आफै आफ्ना भूमिका र जिम्मेवारीहरूको प्रभावकारी र दक्षताका साथ कार्यान्वयन गर्न सक्षम हुने गरी पर्याप्त कोषको व्यवस्था गर्ने	अर्थ मन्त्रालयमा प्रस्ताव पेश भएको हुनेछ													११९०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
अनुमानित कुल लागत														**३६८४०**	

रणनीति ३: भन्सार स्वचालन र तथ्याङ्क व्यवस्थापनमा जोड दिने

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.000)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			(२०७७/७८) (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
३.१ नेपाल भन्सार स्वचालन प्रणालिलाई सुधार गर्ने ।	नेपाल भन्सार स्वचालन प्रणालि सबै मुख्य भन्सार कार्यालयमा बिस्तार भएको हुनेछ													२५३८४०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा
३.२ प्रमुख भन्सार कार्यालयहरूसँगको सूचना सञ्जाल (कनेक्टीभिटी) सुधार गर्ने ।	भन्सार कार्यालय देखि भन्सार बिभागसम्म न्यूनतम ३ स्तरको सूचना सञ्जाल हुनेछ													४७३२०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा
३.३ कम्प्यूटर उपकरणको	कम्प्यूटर/उपकरण खरीद र हस्तान्तरण अभिलेख													१६५९३०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.০০০)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			(२०७७/७८) (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
उपयोगबाट भन्सारको सञ्चालन प्रभावकारिता स्तर अभिवृद्धि गर्ने ।	उपलब्ध हुनेछ														
३.४ सूचना संचार प्रविधि पूर्वाधार उपयोग गरी कार्य सञ्चालनका सबै क्षेत्रहरूमा भन्सारको क्षमता अभिबृद्धि गर्ने	भन्सारमा आवश्यक पूर्वाधार उपलब्ध भएको हुनेछ													२३४०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा
३.५ नेपाल भन्सार स्वचालन प्रणालिका कार्यविधिहरुको Mobile Application तयार गर्ने	सफ्टवेयर क्रियाशिल हुनेछ													४५१०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा
३.६ नेपाल राष्ट्रिय एकद्वार प्रणाली विकास र सञ्चालन गर्ने ।	भन्सार प्रणाली न्यूनतम १० संस्थाहरुसँग आवद्ध भएका हुनेछ													१५८०३८०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा
३.७ भन्सारका सम्पूर्ण तथ्यांङ्कका लागि सुरक्षित डेटा वयेरहाउस तयार गर्ने	छुट्टै सर्भरमा डेटा वयरहाउस सञ्चालन भएको हुनेछ													४३०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा
३.८ आवधिक जाँच र प्रणाली परीक्षण गर्ने ।	भन्सार बिभाग र कार्यालयहरुमा आवधिक जाँच र प्रणाली परीक्षण प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ													१०८००	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा
३.९ सूचना प्रसार गर्ने ।	संयुक्त डेटा बार्षिक रुपमा प्रकाशन भएको हुनेछ													६३५०	निर्देशक, तथ्याङ्क शाखा

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.०००)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			(२०७७/७८) (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
३.१० एजेन्ट व्यवस्थापन प्रणाली विकास गर्ने ।	प्रणाली विकास गर्न कार्य विवरण सहितको टोली गठन भएको हुनेछ													६६००	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा
	कुल अनुमानित लागत													२०७८५००	

रणनीति ४: जनशक्ति व्यवस्थापन र क्षमता विकास गर्ने

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.०००)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
४.१ जनशक्ति विकास गुरुयोजना स्वीकृति र कार्यान्वयन गर्ने	जनशक्ति विकास गुरुयोजना स्वीकृति र कार्यान्वयन भएको हुनेछ													१३१०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
४.२ सांगठनिक संरचनाको पुनरावलोकन गर्ने ।	२०१९ सम्ममा पुनसंरचित भन्सार प्रशासन क्रियाशील भएको हुनेछ													७०००	निर्देशक, प्रशासन शाखा
४.३ भन्सार प्रशासनको प्राविधिक क्षमता विकास गर्ने	भन्सार कार्यालयका ८०% कर्मचारीलाई तालिम प्रदान भएको हुनेछ													१३४२००	निर्देशक, प्रशासन शाखा
४.४ लगत र अभिलेख पद्धति अभिवृद्धि गर्ने ।	लगत अभिलेख निर्णय प्रक्रियामा प्रयोग भएको हुनेछ													४५२०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
४.५ राजस्व बाहेकका कार्यहरूका लागि पनि तालिम प्रदान गर्ने ।	तालिम कार्यक्रमहरुको संख्या													२८८०	निर्देशक, प्रशासन शाखा

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.०००)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
४.६ भन्सार व्यावसायमा संलग्न भन्सार एजेन्ट र सरोकारवालाहरूको कार्यसम्पादनस्तर अभिवृद्धि गर्न सहजीकरण तथा सहयोग प्रदान गर्ने ।	बार्षिक न्यूनतम २ तालिम कार्यक्रम आयोजना भएको हुनेछ													४७९०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
४.७ समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन बिषयमा क्षमता विकास गर्ने ।	सबै भन्सार कार्यालयका कर्मचारीहरुलाई समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन तालिम प्रदान भएको हुनेछ													७७००	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
४.८ अनुपालन व्यवस्थापन (स्वेच्छिक अनुपालन समेत) बिषयमा क्षमता विकास गर्ने ।	अनुपालन व्यवस्थापनमा ७५% कर्मचारीहरुलाई तालिम प्रदान भएको हुनेछ													३५७०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
४.९जोखिम व्यवस्थापन क्षमता विकास गर्ने ।	सबै भन्सार कार्यालयका कम्तिमा १ जना कर्मचारीले जोखिम व्यवस्थापन तालिम प्राप्त गरेका हुनेछन													९७०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
४.१० नेतृत्व, व्यवस्थापन र व्यवसायिक क्षमता अभिबृद्धि गर्ने ।	कम्तिमा २० भन्सार कार्यालयका कर्मचारीहरु विदेशमा छोटो अवधिको तालिममा सहभागी भएका हुनेछन													१०७२०	निर्देशक, प्रशासन शाखा

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.०००)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
४.११ भन्सारमा कर्मचारीहरू कायम (Retain) राख्ने ।	भन्सारमा अधिकृत कर्मचारीहरु पदस्थापना र सरुवा गर्दा पालनागर्नुपर्ने क्षमता/योग्यता विधि (Elligibility Criteria) उपलब्ध हुनेछ													३५०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
४.१२ भन्सार उप-समूह सिर्जना गर्ने ।	भन्सार उप-समूह गठन भएको हुनेछ													५४०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
४.१३ भन्सारको संस्थागत क्षमतामा सुधार ल्याउन एउटा स्वायत्त राजस्व बोर्ड स्थापना गर्ने ।	प्रतिवेदन उपलब्ध - बोर्डको विधान													६९७०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
४.१४ चक्रिय (कार्यात्मक) पद्धतिको पूनःलेखाजोखा गर्ने	सिफारिश सहितको लेखाजोखा प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ													२९०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	अनुमानित कुल लागत													**१८५८१०**	

रणनीति ५: पूर्वाधार निर्माण तथा भौतिक सुविधा वृद्धि गर्ने

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.०००)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
५.१ भौतिक पूर्वाधार सुधार गुरूयोजना स्वीकृत गरी लागू गर्ने ।	भौतिक पूर्वाधार सुधार गुरूयोजना क्रियाशिल हुनेछ													१०७३६५०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.०००)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
५.२ एकीकृत जाँच चौकी र सुक्खा बन्दरगाहहरू निर्माणमा जोड दिंदै भन्सारहरूको समान ढाँचा डिजाईन गर्ने	एकीकृत जाँच चौकी र सुक्खा बन्दरगाहहरू निर्माण भएका हुनेछन													१९०७४५०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
५.३ भन्सार कार्यालयहरूका लागि जग्गा प्राप्ति गर्ने	९ वटा भन्सार कार्यालय													१५७९६४०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
५.४ कार्य वातावरण सुधारका लागि भन्सारका भवनहरू निर्माण गर्ने	१० वटा भन्सार कार्यालयहरु र भन्सार बिभागको भवन निर्माण भएको हुनेछ													९२०४९०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
५.५ भन्सार प्रयोगशालाको स्थापना/आधुनिकीकरण गर्ने ।	९ वटा भन्सार कार्यालयहरुमा प्रयोगशाला क्रियाशिल हुनेछ १० वटा प्रमुख भन्सार कार्यालयहरुमा Safety sample drawing corner स्थापित भएको हुनेछ													२१८९२०	निर्देशक, प्रयोगशाला शाखा
५.६ भन्सार स्वचालन प्रणालीको सुनिश्चितताको लागि आधुनिक प्रविधिद्धारा सञ्चालन हुने भौतिक सुविधाहरूको अधिकतम उपयोगलाइ निरन्तरता दिने ।	१० वटा भन्सार कार्यालयहरुमा व्यवस्था भएको हुनेछ													८९३०५०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.000)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
५.७ उत्तरी सीमामा रहेका भन्सारका पूर्वाधारहरूको पूनर्निर्माण गर्ने	५ वटा भन्सार कार्यालयहरुमा भौतिक पूर्वाधार विकास भएको हुनेछ													३६४५००	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
अनुमानित कुल लागत														**६९५७७००**	

रणनीति ६: यात्रु जाँचपासमा सुधार गर्ने

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.000)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
६.१ यात्रु मार्ग निर्माण गर्ने ।	१० प्रमुख भन्सार कार्यालयमा यात्रु मार्ग सञ्चालन भएको हुनेछ													९५७२०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
६.२ यात्रु जाँचपास सहजीकरण गर्ने ।	१० प्रमुख भन्सारमा हरियो र रातो च्यानल स्थापित भएको हुनेछ													१६२९६०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
६.३ कुरियर कार्गो जाँचपासका लागि बेग्लै भन्सार एकाइ स्थापना गर्ने	कानून उपलब्ध हुनेछ													१७८०	निर्देशक, महसुल शाखा
६.४ यात्रु अग्रिम सूचना प्रणाली/ यात्रु नाम अभिलेख प्रणाली स्थापना गर्ने	कानून संशोधन गरी कार्यान्वयन भएको हुनेछ													७०८०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
अनुमानित कुल लागत														**२६७५४०**	

उपलब्धि २: : यथार्थ राजस्व सङ्कलन गर्ने: कानूनको परिपालना तथा कार्यान्वयनमा सुधार र चुहावट नियन्त्रण गरी पैठारी हुने मालवस्तुबाट भन्सार महसुल, मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क तथा अन्य करको माध्यमबाट बढी राजस्व सङ्कलन गरिनेछ ।

रणनीति ७: यथार्थ राजस्व सङ्कलन गर्ने

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.000)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
७.१ भन्सार मूल्याङ्कन परिपालना गराउने वातावरणमा सुधार गर्ने ।	आन्तरिक परीक्षण प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ													५०४०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
७.२ पैठारी डाटाबेस र कागजातहरूमा मूल्याङ्कन अधिकृतलाई पहुँच दिने	आवश्यक फर्म्याटिङ सहित अन्तिम डाटा टेवल उपलब्ध हुनेछ													१०८०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
७.३ भन्सार विभागमा केन्द्रीय मूल्याङ्कन डाटाबेशको स्थापना गरी प्रयोग गर्ने र भन्सार र तोकिएका अन्य कार्यालयहरूलाई पहुँच उपलब्ध गराउने ।	अन्तर्राष्ट्रिय मूल्य सूचक सहितको वेवमा आधारित अद्यावधिक मूल्याङ्कन सफ्टवयर उपलब्ध हुनेछ													५९८८०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
७.४ घोषित मूल्यको जाँच भन्सार विभागमा जोखिममा आधारित भई गर्ने	अतिरिक्त राजस्व रकमको अनुगमन गर्न प्रणाली स्थापना भएको हुनेछ													३९०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.०००)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
७.५ ASYCUDA World प्रणालीमा मूल्याङ्कन डाटावेश मोड्यूललाई कार्गो जाँचपास सँग आवद्ध गर्न ट्यारिफ स्पेसिफिकेशन कोड (TSC) विकास गर्ने।	ट्यारिफ स्पेसिफिकेशन कोड प्रयोग भएको हुनेछ													४०१०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
७.६ वस्तु वर्गीकरणमा सुधार गर्ने।	सरोकारवालाहरु सुसूचित भएका हुनेछन													३२१०	निर्देशक, महसुल शाखा
७.७ उपयुक्त वैकिङ्ग प्रणालीमार्फत पैठारी व्यापार गर्न प्रणाली विकास गर्ने।	पैठारी र निकासीमा वैकिङ्ग प्रणाली प्रयोग भएको हुनेछ													२१००	निर्देशक, महसुल शाखा
७.८ अनुकरणीय पद्धतिलाई प्रतिविम्वित गर्ने गरी मूल्याङ्कन र जाँचपास पछिको परीक्षणका निर्देशिकाहरू अद्यावधिक गर्ने	कार्यरत अभिलेखको रुपमा निर्देशिकाहरु प्रवाह भई कार्यान्वयन भएका हुनेछन													१५७०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
७.९ जाँचपास परीक्षण कार्यालयको सुदृढीकरण गर्ने	बार्षिक जाँचपास पछिको परीक्षण गरिएको संख्या													१३३०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
७.१० प्रमुख भन्सारहरूमा PCA कार्यालय	सबै भन्सार क्षेत्रमा जाँचपास परीक्षण कार्यालय सञ्चालन													५५७०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.000)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
अन्तर्गत जाँचपास पछिको परीक्षण एकाइ स्थापना गर्ने	भएको हुनेछ	■	■	■											
७.११ राजस्व प्रणालीको अनुगमन सुदृढगर्ने ।	कर्मचारी सहितको अनुगमन सफ्टवयर व्यवस्था भएको हुनेछ	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	२७००	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
अनुमानित कुल लागत		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	**८६८८०**	

रणनीति ८: अनुपालन व्यवस्थापन/स्वेच्छिक अनुपालन सुदृढ गर्ने

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.000)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
८.१ अनुपालन रणनीति दस्तावेज तयार गर्ने	कानून पूनरावलोकन सहितको अनुपालन व्यवस्थापन मार्गदर्शन स्वीकृत भएको हुनेछ	■	■	■	■	■	■							६०३०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
८.२ अनुपालन व्यवस्थापनको निमित्त मापदण्डहरू तोक्ने ।	सबै भन्सार कार्यालयहरुमा जोखिम व्यवस्थापनको लागि Client segments उपयोग भएको हुनेछ				■	■	■							४४५०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
८.३ अनुपालन व्यवस्थापन/स्वेच्छिक अनुपालन कार्यान्वयन गर्ने ।	भन्सार विभागले चौमासिक प्रगति प्रतिवेदन संकलन गरेको हुनेछ				■	■	■	■	■	■	■	■	■	५२४०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.000)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
८.४ अनुपालन प्रणालीको प्रभावकारिता मूल्याङ्कन गर्ने ।	सिफारिस सहितको प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ													२६०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
८.५ अनुपालन योजनाको सूचना दिने र सम्प्रेषण गर्ने ।	व्यापार सहजीकरण समिति मार्फत विभिन्न व्यापारी तथा सरोकारवालाहरुसँग सम्पन्न कार्यक्रमको संख्या													१५८०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
८.६ संस्थागत सहयोग/सहकार्य गर्ने ।	आन्तरिक राजस्व विभाग र सम्पत्ती शुद्धिकरण बिभागसँग समझदारी पत्रमा दस्तखत गरी कार्यान्वयन भएको हुनेछ													३०९०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
८.७ अनुपालन व्यवस्थापनको कार्यसम्पादन मापन गर्ने ।	सुधारका लागि सिफारिश सहितको कार्य सम्पादन प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ													१७५०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	अनुमानित कुल लागत													२२४००	

रणनीति ९: विकसित जोखिम व्यवस्थापन गर्ने

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.000)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
९.१ जोखिम व्यवस्थापन रणनीति विकास गरी कार्यान्वयन गर्ने ।	जोखिम पहिचान देखि जोखिम मूल्याङ्कन/जोखिमचक्र सम्बन्धी दस्तावेज उपलब्ध हुनेछ													११२४०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
९.२ सम्बन्धित साझेदारसँग अनुसन्धान (Intelligence), जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना आदानप्रदान गर्ने ।	पत्राचार, परामर्श, बैठकहरु आदि मार्फत सूचना आदान प्रदान भएको हुनेछ													४१६०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
९.३ सीमावर्ती भन्सार जाँचपास अनुगमन प्रणालीलाई सवल वनाउने ।	थप ६ भन्सार कार्यालयहरुमा आइपी क्यामेरा प्रयोग भएको हुनेछ													१०४६०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
९.४ कार्गो जाँचपासमा जोड दिई भन्सार वरपर जोखिम व्यवस्थापनका सिद्धान्तहरू स्थापना गर्ने ।	Selectivity module/ जोखिम व्यवस्थापन प्रणाली कार्यान्वयन भएको हुनेछ (सफ्टवयर विकास)													४७००	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
९.५ भन्सारको सीलछाप लगाई बन्द कन्टेनरमा कार्गो ढुवानी गर्ने व्यवस्था मिलाउने	कन्टेनर कार्गो प्रणाली कार्यान्वयन भएको हुनेछ													४९४९०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
९.६ जोखिम व्यवस्थापन विस्तार गरी भन्सार विभागको नीति र कार्य सञ्चालनमा पूर्णरूपले एकीकृत गर्ने ।	सफ्टवेयर उपलब्ध हुनेछ													३४१०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	अनुमानित कुल लागत													**८३४६०**	

उपलब्धि ३: सामाजिक सुरक्षा एवं प्रत्याभूति : मुलुकमा अवैध व्यापार र हानिकारक वस्तुहरूको ओसारपसारलाई रोक्न/निषेध गर्न मालवस्तुको परिवहन, ढुवानीका साधनहरू र ढुवानीका उपकरणहरू (कन्टेनर, प्यालेट्स, क्रेट्स) उपर निगरानी एवम् अन्य प्रकारका नियन्त्रणका रणनीतिहरू र अन्य उपायहरू अपनाइनेछ।

रणनीति १०: समाजको संरक्षण, सुरक्षा र प्रत्याभूति गर्ने

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.०००)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमासिक)			२०७५/७६ (चौमासिक)			२०७६/७७ (चौमासिक)			२०७७/७८ (चौमासिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
१०.१ समाजको संरक्षण विषयमा भन्सारको रणनीति तयार गर्ने	रणनीति भन्सार कार्यालयहरुमा वितरण भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ													१७७०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
१०.२ साइटिस र ओजोनका क्षेत्रमा वातावरण संरक्षण गर्ने लगायत सीमावर्ती तस्करी र अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्न र नियन्त्रित एवम् हानीकारक वस्तुहरूको परीक्षण गर्नका लागि भन्सार प्रयोगशालाको क्षमता वृद्धि गर्ने ।	निर्देशिकाको मस्यौदा तयार गरी सम्बन्धित मन्त्रालयहरुमा पठाइएको हुनेछ													५८०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
१०.३ सीमामा रहेका संगठनहरू, स्थानीय निकायहरू, स्थानीय सुरक्षा निकायहरू, र क्षेत्रीय राजस्व अनुसन्धान निकायहरू बीच सहयोग र समन्वय गर्ने ।	प्रमुख भन्सार कार्यालयहरुमा कम्तिमा बार्षिक ४ वटा बैठक बसेको हुनेछ													९८५०	निर्देशक, अनुगमन शाखा

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.०००)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
१०.४ भन्सार कार्यालयहरूमा सम्बद्ध सबै निकायहरु आवद्ध भएको (Interface model) प्रयोगशालाको डिजाइन गर्ने ।	१० भन्सार कार्यालयमा प्रयोगशाला सञ्चालन भएको हुनेछ													५१८०	निर्देशक, प्रयोगशाला शाखा
१०.५ अवैध व्यापारलाई न्यूनीकरण गर्न संयन्त्र, योजना र कार्यक्रमहरूको विकास गर्ने ।	बार्षिक कारवाहीमा परेका अवैध व्यापारको संख्या													९०००	निर्देशक, अनुगमन शाखा/प्रमुख भन्सार अधिकृत
१०.६ भन्सार प्रमुखको कमाण्डमा बेग्लै भन्सार सुरक्षा बल गठन गर्ने सम्बन्धमा पुनरावलोकन गर्ने ।	सुरक्षा बल गठन भएको हुनेछ													२६९९००	निर्देशक, अनुगमन शाखा
१०.७ अवैध लागू औषध, नक्कली मुद्रा, नक्कली मालवस्तुको प्रभावकारी जाँचका लागि एक संयन्त्र स्थापना गर्ने	सम्बद्ध अन्य निकायहरुसँग बहुक्षेत्रीय समन्वय स्थापना भएको हुनेछ													१७८०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	अनुमानित कुल लागत													२९८०६०	

रणनीति ११: समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन गर्ने

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.000)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
११.१ समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन प्रक्रियामा भन्सारको भूमिका परिभाषित गर्ने ।	कार्यान्वयनको लागि कार्य योजना सहित रिक्तता लेखाजोखा प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ													८३२०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
११.२ अन्तर संस्था सम्झौता गरी सोको व्यवस्थापन गर्ने ।	सीमाका क्रियाकलापहरु भन्सार कार्यालयले समन्वय गरेका हुनेछन													९९८०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
११.३ स्वदेशका व्यापारी र औद्योगिक संगठनहरू संग समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर गर्ने	६ वटा राष्ट्रिय व्यापार तथा उद्योग संघ संस्थाहरुसँग समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर भएको हुनेछ													६५०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
११.४ सीमा क्षेत्रमा भन्सारका सामाजिक जिम्मेवारी सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको विकास गर्ने	२० भन्सार कार्यालयहरुमा सामाजिक क्रियाकलापहरु सञ्चालन भएका हुनेछन													१५४७०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा

क्रियाकलाप	लक्ष/कोशेढुङ्गा (कार्यसम्पादन सूचक)	समय												अनुमानित लागत (रु.०००)	उत्तरदायित्व
		२०७४/७५ (चौमाशिक)			२०७५/७६ (चौमाशिक)			२०७६/७७ (चौमाशिक)			२०७७/७८ (चौमाशिक)				
		१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३		
११.५ सम्वद्ध सीमावर्ती संस्थाहरूसँग सामान्जस्यता लागि प्रतिस्पर्धी स्तर, कार्य समय मिलान र सामाञ्जस्यताका अन्य सम्भाव्य क्षेत्रहरूको लागि निर्देशिका तयार गर्ने	निर्देशिका स्वीकृत र कार्यान्वयन भएको हुनेछ													१९००	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
अनुमानित कुल लागत														**३६३२०**	

अनुसूची-३
वजेट अनुमान

साझेदार	आर्थिक वर्ष र प्रतिवद्धता (रु दश लाखमा)								जम्मा नेपाली रुपैया(रु दश लाखमा)	जम्मा अमेरीकी डलर (रु दश लाखमा)	प्राविधिक सहायता	कैफियत
	२०७४/७५		२०७५/७६		२०७६/७७		२०७७/७८					
	नेपाली रुपैया	यु.एस डलर	नेपाली रुपैया	यु.एस डलर	नेपाली रुपैया	यु.एस डलर	नेपाली रुपैया	यु.एस डलर				
नेपाल सरकार	१२६३	१२	१३६४	१३	१४७३	१४	१५९१	१४	५६९१	५२		
एशियालि विकास वैक	१०८७	१०	०	०	११९६	११	०	०	२२८४	२१	✓	१ मिलियन युएस डलर (प्राविधिक सहायता)
विश्व वैक									१७०८	१६		NIRTTP
विश्व भन्सार संगठन											✓	
अन्तर्राष्ट्रिय वित्त निगम											✓	
अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोष											✓	
जम्मा									९६८३	८९		
भन्सार सुधार योजनाको लागत									१०२०६	९४		
श्रोत अन्तराल									५२३	५		

नोटः

- नेपाल सरकारको लगानीः नेपाल सरकारले भन्सार विभागलाई विगत ४ वर्षमा विनियोजन गरेको वजेटको वार्षिक वृद्धि दर करिव ८% देखिन्छ । सोही वृद्धिदरका आधारमा आगामी ४ वर्षका लागि भन्सार सुधार योजना (२०१७-२१) कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकारवाट प्राप्त हुने कुल वजेट अनुमान गरिएको छ ।
- एशियाली विकास वैकको लगानी : एशियाली विकास वैकवाट कुल २२ मिलियन अमेरीकी डलर (प्राविधिक सहायता समेत) प्राप्त हुने अनुमान गरिएको छ ।
- विश्व वैकको लगानी : विश्व वैङ्कवाट प्राप्त हुने १६ मिलियन अमेरिकी डलरमध्ये १४ मिलियन अमेरिकी डलर नेपाल राष्ट्रिय एकद्धार प्रणाली र १.७० मिलियन अमेरिकी डलर ICT capability enhancement कार्यक्रममा खर्च हुने गरि अनुमान गरिएको छ ।
- भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजना (२०१७-२१) का केही क्रियाकलापहरु प्राविधिक सहायताको शीर्षकवाट सम्पन्न गरिनेछ ।
- सटही दर : १ अमेरिकी डलर = १०८.७८ नेपाली रुपैयाँ

अनुसूचि-४

भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजना (२०१७-२१) को रणनीतिक कार्ययोजना

उपलब्धि १- व्यवसायिक तथा प्रतिस्पर्धी भन्सार सेवा: व्यापार सहजीकरण एवम् यात्रुहरूलाई सहयोग पुऱ्याउदै आफ्नो छवी सुधार गर्न भन्सार व्यवस्थापन सक्षम र सुदृढ हुनेछ

रणनीति १: व्यापार सहजीकरण गर्ने

रणनीतिक उद्देश्य

- विश्व व्यापार संगठनको व्यापार सहजीकरण संभौता, संशोधित क्योटो महासन्धिको साधारण अनुसूची र अन्य सम्बद्ध अन्तर्राष्ट्रिय अभिसन्धि र मापदण्डहरु कार्यान्वयनका लागि आवश्यक उपयुक्त कानूनी, नीतिगत र प्रशासकीय उपायहरु लागू गरिनेछ ।
- व्यवसाय सञ्चालनमा सहयोग पुऱ्याउन भन्सार जाँचपास र अन्य कार्यप्रक्रिया सहज र सरलीकृत गरी व्यवसायको समय र लागत घटाइनेछ ।

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
१.१ निकासी पैठारी एवम् पारवहन प्रक्रियाहरू प्रभावकारी एवम् दक्षतापूर्वक कार्यान्वयन गर्न ऐन कानूनमा सुधार गर्ने	१.१.१ संशोधित क्योटो महासन्धिको साधारण अनुसूची र विश्व व्यापार संगठनको व्यापार सहजीकरण सम्भौता परिपालनका लागि भन्सार कानूनहरु संशोधन गर्ने (ऐन, नियमावली, प्रशासकीय निर्णयहरु)	भन्सार कानूनहरु लागू भएको हुनेछ	आषाढ २०७८		निर्देशक, महसुल शाखा
	क. मस्यौदा समीक्षा गर्नका लागि अन्तर सरकारी समिति गठन गर्ने	बैठकको माईन्युट	आषाढ २०७४		निर्देशक, महसुल शाखा
	ख. मस्यौदालाई अन्तिमरुप दिने	कानूनको मस्यौदा उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७५		निर्देशक, महसुल शाखा
	ग. मस्यौदा अर्थ मन्त्रालयमा पेश गर्ने	कानूनको मस्यौदा पेश भएको हुनेछ	आषाढ २०७६	३०६०	निर्देशक, महसुल शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	घ. नयाँ भन्सार ऐन, नियमावली लागू गर्ने	ऐन, नियमावली लागू भएको हुनेछ	आषाढ २०७८		निर्देशक, महसुल शाखा
	१.१.२ संशोधित क्योटो अभिसन्धिको विशेष अनुसूची, ATA अभिसन्धि, इस्तान्बुल अभिसन्धि, TIR अभिसन्धि, विश्व भन्सार संगठनको तत्काल जाँचपास निर्देशिका र अन्य सम्बद्ध अन्तर्राष्ट्रिय अभिसन्धिहरु अनुरुप आर्थिक प्रभाव सहितको भन्सारका कार्यप्रक्रिया[१] (CPEIs) तयार गर्ने विषयमा अध्ययन गरी उपयुक्त उपायहरु सहितको प्रतिवेदन तयार गर्न एक कार्यटोली गठन गर्ने	अध्ययन सम्पन्न भई प्रतिवेदन पेश भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	६११०	निर्देशक, महसुल शाखा
	१.१.३ निर्यात प्रवर्द्धनका लागि आर्थिक प्रभाव सहितका भन्सारको कार्यप्रक्रिया अध्ययन गरी कार्यविधि[२] सिफारिश गर्ने	अध्ययन सम्पन्न भई प्रतिवेदन पेश भएको हुनेछ	आषाढ २०७६		निर्देशक, महसुल शाखा
	क. आर्थिक प्रभाव सहितका भन्सारका कार्यप्रक्रियाका लागि विद्यमान सम्बद्ध कार्यविधि पुनरावलोकन र/वा कार्यान्वयनका लागि नयाँ कार्यविधि सिफारिस गर्न एक कार्यदल गठन गर्ने	कार्यदल गठन भएको हुनेछ	पौष २०७४		निर्देशक, महसुल शाखा
	ख. आर्थिक प्रभाव सहितका भन्सारका कार्यप्रक्रियाका विद्यमान कार्यविधि र	आर्थिक प्रभाव सहितका भन्सारका कार्यप्रक्रियाका	आषाढ २०७५	१९१०	निर्देशक, महसुल शाखा

१ आर्थिक प्रभाव सहितका भन्सारका कार्यप्रक्रिया (CPEIs) भन्नाले देशमा लगानी प्रवर्द्धन र निर्यात बृद्धिमा सघाई विकसित हुँदै गरेको बजार अर्थतन्त्रलाई सहजीकरण गर्ने भन्सारका कार्यविधिलाइ बुझाउँछ ।

२ कार्यविधि भन्नाले (क) भण्डारण प्रक्रिया - भण्डारण वेउरहाउसिङ अथवा भन्सार वेउरहाउसिङ (ख) जाँचपास प्रक्रियाहरु - देश भित्र आयात हुने अस्थायी जाँचपासका लागि, देश बाहिर निर्यात हुने अस्थायी जाँचपासका लागि, (ग) अस्थायी आयात/अस्थायी निर्यात जाँचपास अनुमति, (घ) भन्सार पारवहन, र (ङ) Drawback

क्रियाकलाप		कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
		रिक्तता पुनरावलोकन गर्ने	रिक्तता पहिचान भएको हुनेछ			
		ग. पहिचान भएका आर्थिक प्रभाव सहितका भन्सारका कार्यप्रक्रियाका लागि कार्य योजना सहितका उपयुक्त कार्यविधि सिफारिश गर्ने	कार्य योजना तयार भएको हुनेछ	पौष २०७५		निर्देशक, महसुल शाखा
		घ. आर्थिक प्रभाव सहितका भन्सारका कार्यप्रक्रिया कार्यान्वयन गर्ने	कार्यान्वयन सुरु भएको हुनेछ	आषाढ २०७६		निर्देशक, महसुल शाखा
१.२ निकासी पैठारीका लागि आवश्यक पर्ने कागजातहरूको पुनरावलोकन गर्ने ।	१.२.१	निकासी पैठारीका लागि भन्सारमा आवश्यक पर्ने सबै कागजातहरूको विस्तृत अध्ययन गर्ने	प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	भदौ २०७४	४९४०	निर्देशक, महसुल शाखा
	१.२.२	व्यापारीहरुले पेश गर्नुपर्ने कागजातहरुको संख्या घटाउने लक्ष प्राप्त गर्न समयबद्ध कार्य योजना बनाउने	कार्य योजना उपलब्ध हुनेछ	भदौ २०७४	३००	निर्देशक, महसुल शाखा
	१.२.३	आवश्यक कागजातहरुको संख्या घटाउन कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने	मस्यौदा तयार हुनेछ	आषाढ २०७५	९३०	निर्देशक, महसुल शाखा
	१.२.४	कानून संशोधनका लागि अर्थ मन्त्रालयमा मस्यौदा पेश गर्ने	अर्थ मन्त्रालयमा मस्यौदा पेश भएको हुनेछ	पौष २०७५	२१०	निर्देशक, महसुल शाखा
	१.२.५	कानूनको मस्यौदा मन्त्री परिषदमा पेश गर्ने	मस्यौदा मन्त्री परिषदमा पेश भएको हुनेछ	आषाढ २०७६	१०१०	निर्देशक, महसुल शाखा
१.३ विश्वसनीय व्यवसायी (Trusted Traders) कार्यक्रम थालनी गर्ने र	१.३.१	अन्तरराष्ट्रिय सर्वोतम् पद्धतिहरुको समीक्षा सहित अध्ययन गर्ने	अध्ययन प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	पौष २०७५		निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
		क. कार्य विवरण सहितको अध्ययन समूह गठन गर्ने	कार्य विवरण सहितको अध्ययन समूह गठन भएको	पौष २०७४	१७१०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
आधिकारीक आर्थिक सञ्चालक (AEO) को योजना बनाउने		हुनेछ			
	ख. अध्ययन गर्ने	सिफारिश सहितको प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	पौष २०७५		निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	१.३.२ विश्वसनीय व्यवसायी (Trusted Traders) कार्यक्रम डिजाइन/कार्यान्वयन गर्ने	कानून लागू भएको हुनेछ सञ्चालनमा रहेका आधिकारीक व्यवसायीहरुको संख्या	आषाढ २०७७		निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	क. विश्वसनीय व्यवसायीलाई हुने फाइदा, कार्यविधि, बित्तीय र प्रशासकीय मापदण्ड निर्धारण गर्ने		आषाढ २०७५		निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	ख. सञ्चार नीति डिजाइन र कार्यान्वयन गर्ने		पौष २०७६		निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	ग.विश्वसनीय व्यवसायीको योग्यता/ क्षमता निर्धारण गर्ने		पौष २०७६		निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	घ. आपसी पहिचान सम्झौता रणनीति निर्धारण गर्ने		पौष २०७६		निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	ङ.भूमिका एवं उत्तरदायित्व सहितको संगठन संरचना डिजाइन गर्ने		आषाढ २०७६	१४१००	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	च.प्रारम्भिक चरणमा विश्वसनीय व्यवसायीको परीक्षण र कार्यान्वयन गर्न नमूना योजना डिजाइन गर्ने		आषाढ २०७६		निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	छ. विश्वसनीय व्यवसायीको लागि कार्य प्रक्रिया (प्रयोग, वैधता, पुर्नवैधता) डिजाइन गर्ने		पौष २०७६		निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	ज.विश्वसनीय व्यवसायी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने		आषाढ २०७७		निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा

क्रियाकलाप		कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	१.३.३	सरोकारवालाहरुको क्षमता नक्शाङ्कन सहित विश्वसनीय आर्थिक सञ्चालकको संभाव्यता अध्ययन गर्ने	आधिकारिक आर्थिक सञ्चालकको संभाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	पौष २०७७	४८०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
१.४ विलम्वित(Deferred) भुक्तानी पद्धति अध्ययन गर्ने	१.४.१	विश्वसनीय व्यवसायीका लगि भन्सार महसुल, कर तथा शुल्कको विलम्वित भुक्तानी बिषयमा पूर्व संभाव्यता अध्ययन गर्ने	संभाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन सहित कानूनको मस्यौदा उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७५	४२०	निर्देशक, ईन्टलिजेन्स् शाखा
	१.४.२	विलम्वित भुक्तानी प्रणाली लागू गर्न कानून पूनरावलोकन गर्ने	कानून उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७६	४५०	निर्देशक, ईन्टलिजेन्स् शाखा
१.५ भन्सार महसुल दरहरुको पुनरावलोकन गर्ने	१.५.१	लगानी मैत्री र वैध उद्योग/व्यवसायलाई सहयोग गर्न भन्सार महसुल दरहरुको पुनरावलोकन गर्ने	पुनरावलोकन भएको भन्सार महसुल दरवन्दी उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७७		निर्देशक, महसुल शाखा
		क. बिद्यमान अध्ययन प्रतिवेदनको समीक्षा गरी भन्सार महसुल दरहरु पूनरावलोकन गर्न सिफारिश गर्ने	समिक्षा गरिएको अध्ययन प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७५	१८७०	निर्देशक, महसुल शाखा
१.६ पूर्वादेश कार्यान्वयन गर्ने ।	१.६.१	पूर्वादेश कार्यान्वयनका लागि कानूनी र पूर्वाधार अन्तर अध्ययन गर्ने	अध्ययन प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	पौष २०७४	१०१०	निर्देशक, महसुल शाखा
	१.६.२	पूर्वादेशका लागि उत्पत्ति नियम (Rules of origin) र बस्तु बर्गिकरण (commodity classification) मा बिद्यमान कानून संशोधन गर्ने	कानूनको मस्यौदा तयार भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	४३०	निर्देशक, महसुल शाखा
	१.६.३	पूर्वादेश कार्यान्वयन गर्ने	पूर्वादेश कार्यान्वयन भएको हुनेछ	आषाढ २०७८	१०१०	निर्देशक, महसुल शाखा
१.७ टाईम रिलिज अध्ययन गर्ने ।	१.७.१	टायम रिलिज अध्ययन सम्पन्न गर्ने	४ भन्सार कार्यालयको प्रतिवेदन पेश भएको हुनेछ	पौष २०७६	१७११०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	१.७.२ निष्कर्ष र सिफारिशहरु समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन समितिमा प्रस्तुत गर्ने	समितिको बैठकमा प्रतिवेदन छलफल हुनेछ र बैठकको ९० प्रतिशत निर्णयहरु कार्यान्वयन भएका हुनेछन	आषाढ २०७७	५०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	१.७.३ कार्यान्वयनका प्राथमिकताहरु मूल्याङ्कन गर्ने र कार्ययोग्य कार्ययोजना तयार गर्ने	समितिले सो कार्य योजना अनुसार कार्य गर्ने अनुमति दिएको हुनेछ	असोज २०७७	३००	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	१.७.४ सीमामा जाँचपास प्रक्रिया सुधार गर्न टायम रिलिज अध्ययनका सिफारिश कार्यान्वयन गर्ने	प्रतिवेदन कार्यान्वयन भएको हुनेछ	पौष २०७७	८१०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	१.७.५ टायम रिलिज अध्ययन प्रतिवेदन कार्यान्वयन अनुगमन गरी प्रगति प्रस्तुत गर्ने	भन्सार कार्यालयबाट प्राप्त भएका अनुगमन प्रतिवेदनहरु संकलन गरिएको हुनेछ	आषाढ २०७७	५०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
१.८ सेवाग्राही सेवा कक्षहरूको स्थापना र प्रभावकारी सञ्चालन गर्ने ।	१.८.१ प्रमुख ६ भन्सार कार्यालयहरुमा सेवाग्राही सेवाकक्षहरू सुदृढ गर्ने	६ वटा प्रमुख भन्सार कार्यालयमा सूचना सञ्चार प्रविधि सहितको प्रतिवद्ध सेवाग्राही सेवाकक्षहरूको स्थापना भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	२६०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	१.८.२ सेवाग्राही सेवाकक्षहरू बिस्तार गर्ने	१० वटा प्रमुख भन्सार कार्यालयमा प्रतिवद्ध सेवाग्राही सेवाकक्षहरूको स्थापना भएको हुनेछ (यात्रुकक्ष नजिक)	आषाढ २०७६	६५३२०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
१.९ भन्सारको वेबसाइट सुधार र अद्यावधिक गर्ने ।	१.९.१ आयातकर्ता र निर्यातकर्ताहरुलाई भन्सार सम्बद्ध सूचनाहरुमा थप पहुँच दिन भन्सार विभागको वेभसाइट स्तरोन्नती गर्ने	भन्सार विभागको वेभसाइट १० भन्सार कार्यालयहरुसँग जाडिएको हुनेछ	नियमित	२२४०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	१.९.२ आवश्यकता अनुसार अन्य सरकारी संस्थाका सन्दर्भ सहितका सूचनाहरु नेपाल इन्फर्मेसन ट्रेड पोर्टलसँग आवद्ध भएको सुनिश्चित गर्ने	भन्सार विभाग र निर्यात व्यापार प्रवर्द्धन केन्द्र, भन्सार विभाग र अन्य सरकारी संस्थाहरु बीच संझौता भएको हुनेछ	पौष २०७४	तालिम कार्यक्रममा समावेश	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	१.९.३ सूचना र प्रकाशन वेवसाइटमा समेत उपलब्ध गराउन एक स्तरीय कार्य सञ्चालन कार्यविधि तयार गर्ने	भन्सार विभागको वेभसाइटमा सूचना उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७५	४६०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	१.९.४ सूचना नेपाली र अंग्रेजी भाषामा डिजिटल ढाँचामा उपलब्ध गराउने (नीति निर्मातालाई समेत)	सूचना कागज र डिजिटल ढाँचामा उपलब्ध हुनेछ	नियमित	२६६०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (सञ्चालन)
	१.९.५ प्रमुख भन्सार कार्यालयका होमपेज अद्यावधिक गर्ने	भन्सार कार्यालयहरुकावेभसाइटमा सूचना उपलब्ध हुनेछ	नियमित	१.९.१ मा समावेश	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (सञ्चालन)
१.१० भन्सार सरोकारवालाहरू सँगको सहकार्य प्रवर्द्धन र सुधार गर्ने ।	१.१०.१ आपूर्ति शृंखलामा संलग्न संस्थाहरुसँग समझदारी पत्रमा दस्तखत गर्ने	आपूर्ति शृंखलामा संलग्न संस्थाहरुको पहिचान र उनीहरुको भूमिका परिभाषित गरी समझदारी पत्रमा दस्तखत भएको हुनेछ	भदौ २०७५	६६०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	१.१०.२ राष्ट्रिय भन्सार व्यापार सहजीकरण समिति मार्फत सरोकारवालाहरूसंग अन्तरक्रिया गर्ने ।	कार्य विवरण अनुसार कम्तिमा बार्षिक ४ पटक बैठक आयोजना भएको हुनेछ	त्रैमाशिक	१८१०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	१.१०.३ स्थानीय भन्सार व्यापार सहजीकरण समिति मार्फत सरोकारवालाहरूसंग नियमित अन्तरक्रिया गर्ने र भन्सार-व्यवसाय सम्बन्ध विकासका लागि सिफारिसहरुको प्रतिवेदन राष्ट्रिय भन्सार व्यापार सहजीकरण समितिमा पेश गर्ने ।	२-२ महिनामा बैठक आयोजना भएको हुनेछ स्थानीय भन्सार व्यापार सहजीकरण समिति मार्फत स्थानीयस्तरका व्यापारीहरुसँग अन्तरक्रिया गरिएको हुनेछ	२-२ महिनामा	७८४०	प्रमुख भन्सार अधिकृत
	१.१०.४ सीमाका समकक्षी भन्सार प्रशासनसंग अन्तर सीमा बैठक (नियमित) गर्ने	बार्षिक न्यूनतम ४ वटा बैठक आयोजना गर्ने	त्रैमाशिक	५९२०	प्रमुख भन्सार अधिकृत
	१.१०.५ सार्वजनीक सम्बन्ध र संचार नीति तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने	नीति कार्यान्वयन भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	२६०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा

	१.१०.६ अन्य भन्सार प्रशासनसँग भन्सार सहयोग संभ्कौताहरू गर्ने	थप ४ व्यापार साभ्केदारहरुसँग भन्सार सहयोग संभ्कौता भएको हुनेछ	चैत २०७६	१.१०.४ हेर्नुहोस	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	१.१०.७ छिमेकी मुलुकहरु र अन्य क्षेत्रीय एवं द्विपक्षीय भन्सार सहयोग संभ्कौताहरू अध्ययन गरी सम्पन्न गर्नुपर्ने कार्यहरु सिफारिश गर्ने	कम्तिमा ४ भन्सार प्रशासनसँग सहमती भएका सिफारिशहरु कार्यान्वयन भएका हुनेछन	चैत २०७६	२१८०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
१.११ अन्य भन्सार प्रशासनहरूसँग सूचना आदान प्रदान गर्ने ।	१.११.१ बिद्युतीय आयात/निर्यात सूचना आदान प्रदानका लागि पूर्वसंभाव्यता अध्ययन गर्ने	सिफारिश सहितको अध्ययन प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७७	३३६०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	१.११.२ छिमेकी भन्सार प्रशासनसँग सूचना आदान प्रदान गर्ने	सफ्टवेयर क्रियाशिल हुनेछ	आषाढ २०७८	३.१ हेर्नुहोस	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा

१.१२ गुनासो सुनुवाई व्यवस्थापन संयन्त्र स्थापना गर्ने ।	१.१२.१ सरोकारवालाहरुको गुनासो सुनुवाई संयन्त्र स्थापनाको संभाब्यता अध्ययन गर्ने	अध्ययन गरिएको हुनेछ कार्य विवरण तयार भएको हुनेछ	पौष २०७४	९३०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	१.१२.२ सरोकारवालाहरुसँग परामर्श गर्ने, समिति गठन गर्ने र भन्सार विभागको वेभसाइटमा सूचना राख्ने	सञ्चालन कार्यविधि सहित समिति गठन भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	४०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	१.१२.३ गुनासाहरुको व्यवस्थापन गर्ने	बार्षिक व्यवस्थापन भएका गुनासाहरुको संख्या	पौष २०७४	१००	निर्देशक, अनुगमन शाखा
१.१३ द्रुत जाँचपास (Expedited shipment) कार्यान्वयन गर्ने ।	द्रुत जाँचपास कार्यमा समावेश गर्नुपर्ने समसामयिक सर्वोत्तम पद्धति अध्ययन गरी बिद्यमान भन्सार ऐन र नियमावली संशोधन गर्ने	मस्यौदा प्रस्ताव उपलब्ध हुनेछ	पौष २०७४	१.१.१ हेर्नुहोस	निर्देशक, महसुल शाखा
	१.१३.१ कुरियर कार्गोबाट पैठारी भएका मालवस्तुहरूका लागि बेग्लै महसुल लगाउने विषय सहितको मस्यौदा प्रस्ताव तयार गर्ने	कानून स्वीकृतिको लागि पेश भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	१.१.१ हेर्नुहोस	निर्देशक, महसुल शाखा
	स्वीकृतिको लागि अर्थ मन्त्रालयमा पेश गर्ने	अर्थ मन्त्रालयमा पेश भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	१.१.१ हेर्नुहोस	निर्देशक, महसुल शाखा
	भन्सार ऐन र नियमावली लागू गर्ने	बेग्लै महसुल लगाइएको र छुट्टै इकाई स्थापना भएको हुनेछ	आषाढ २०७६	५४०	निर्देशक, महसुल शाखा
	अनुमानित कुल लागत			**१५२८५०**	

रणनीति २: सदाचार र सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने

रणनीतिक उद्देश्यहरु

- संगठनात्मक संस्कार परिवर्तन/विकास गरी सदाचार सुधार गर्दै उच्चस्तरको सदाचार तर्फ उन्मूख गरिनेछ ।
- सामाजिक जिम्मेवारी (जस्तैः व्यवसायमूलक व्यवहार, स्तरीय व्यवसाय सेवा, आदि) एवं भन्सारको जवाफदेहिता पालना (पारदर्शिता बढाउने र उच्चस्तरको योग्य/प्रशिक्षित कर्मचारी) मार्फत समाजको भरपर्दो साझेदार हुँदै विश्वसनीयतामा सुधार गरी भन्सारको छवी अभिबृद्धि गरिनेछ ।

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
२.१ संगठनको स्व–मूल्याङ्कन सम्पन्न गर्ने ।	२.१.१ संगठनको स्व–मूल्याङ्कन गर्ने	व्यवस्थापन गोष्ठिको समयमा बार्षिक १ कार्यक्रम सम्पन्न गर्ने	नियमित	१३१०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	२.१.२ सुधार कार्यक्रम तयार गर्ने	समयवद्ध सुधार कार्यक्रमको स्वीकृती र कार्यान्वयन भएको हुनेछ	नियमित	१७९०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
२.२ सदाचार योजना तयार गर्ने ।	२.२.१ संशोधित आरुशा घोषणापत्र एवं अन्य सम्वद्ध स्रोतका आधारमा सदाचार योजना तयार गरी यसको परिपालनाको सुनिश्चितता गर्ने	सदाचार योजना तयार भई स्वीकृत गरिएको हुनेछ	पौष २०७५	४६०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	२.२.२ प्रशासकीय तथा व्यवस्थापन परीक्षणका लागि सदाचार साधनहरु (औजार) तयार गरी सदाचार अभिबृद्धि गर्ने	साधनहरु (औजार) तयार र स्वीकृत भएको हुनेछ	आषाढ २०७६	४६०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	२.२.३ सदाचारको सुपरीवेक्षण र अनुगमन गर्ने	योजना कार्यान्वयन गरी परिपालना भएको हुनेछ.	पौष २०७६	२७०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	२.२.४ भन्सारको सदाचार बजारीकरण गर्ने				
	क.नयाँ सदाचार योजनाको आधारमा बजारीकरण रणनीति तयार गर्ने	बजारिकरण योजाना स्वीकृत भएको हुनेछ	पौष २०७६	१९१०	निर्देशक, अनुगमन शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	ख. बजारीकरणका लागि मिडियासँग सम्बन्ध विकास गर्ने	मिडियाअभियान सुरु गरिएको हुनेछ	पौष २०७६	८००	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	ग. सदाचार बजारीकरणमा सहयोग प्राप्त गर्न मिडियार अन्य सरोकारवालाहरुसँग अन्तरक्रिया गर्ने	अन्तरक्रिया कार्यक्रमको संख्या	आषाढ २०७८	१६०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
२.३ पुरस्कार र दण्ड प्रणाली थालनी गर्ने ।	२.३.१ कार्यान्वयन पद्धतिको पुनःलेखाजोखा गरी आचार संहिता पूनरावलोकन गर्ने	आचार संहिताको समिक्षा गरिएको हुनेछ	आषाढ २०७५	१७०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	२.३.२ कार्यात्मक सूचकहरु अद्यावधिक गर्ने	प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	पौष २०७४	१७०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	२.३.३ प्रसंशा र उजुरी रजिष्टर राख्ने क. सेवाग्राही सेवाकक्षमा रजिष्टर राख्ने ख. नागरिक वडापत्रमा यो बिषय समावेश गर्ने ग. मासिक सूचना संकलन गरी प्रतिवेदन पेश गर्ने	पद्धति क्रियाशिल हुनेछ र कार्यकारी व्यवस्थापनलाई सूचना उपलब्ध हुनेछ	पौष २०७४	४०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	२.३.४ कार्यात्मक (Functional) सूचकहरुको आधारमा पुरस्कार र दण्ड प्रणाली कार्यान्वयन गर्ने	पुरस्कार र दण्ड प्रणाली सञ्चालनमा हुनेछ	आषाढ २०७५	१०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	२.३.५ सेवाग्राही सन्तुष्टिको अध्ययन (सर्भेक्षण) गरी पत्ता लागेका कुराहरू कार्यान्वयन गर्ने	सन्तुष्टिको अध्ययन गरी पत्ता लागेका कुराहरू कार्यान्वयन गरिएको हुनेछ	पौष २०७५	९५०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	२.३.६ सेवाग्राही सन्तुष्टि प्रतिवेदनलाई भन्सारको कार्यसम्पादन प्रोत्साहनको एक सूचकको रुपमा समावेश गर्ने	भन्सारको पुरस्कार समयमा प्रदान गरिएको हुनेछ (कम्तिमा अर्को महिना सम्ममा)	पौष २०७५	३४०	निर्देशक, अनुगमन शाखा

क्रियाकलाप		कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
२.४ भन्सारमा कार्यसम्पादनमा आधारित व्यवस्थापन प्रणालीको विकास गर्ने ।	२.४.१	भन्सार विभागका शाखा प्रमुख र प्रमुख भन्सार अधिकृतहरुसँग कार्य सम्पादन सम्झौता गर्ने	कार्य सम्पादन सम्झौतामा योजना गरिए अनुसार हासिल भएको कार्यको संख्या वा प्रतिशतको कार्यान्वयन र अनुगमन बिषय कार्य सम्पादनमा आधारित Incentive प्रणालीमा समावेश भएको हुनेछ	बार्षिक	४००	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	२.४.२	संगठनात्मक (भन्सार सुधार) योजना सबै तहको योजनामा सम्बद्ध गर्न भन्सार विभाग देखि भन्सार कार्यालय र भन्सार विभागको शाखागत योजना भन्सार कार्यालयको व्यक्तिगत कार्य सम्पादन योजनासँग क्रमबद्ध रुपमा तयारी तथा आबद्ध गर्ने ।	संशोधित ढाँचा अनुसार योजना तयार भई नियमित रुपमा व्यक्तिगत योजनासम्म लेखाजोखा भएको हुनेछ	माघ २०७४	८६०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	२.४.३	भन्सारमा कार्य सम्पादन व्यवस्थापन निर्देशिका तयार गर्ने	निर्देशिका स्वीकृत भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	६८०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	२.४.४	चौमासिक समीक्षामा कार्य सम्पादनको प्रगति अनुगमन गर्ने क. डिजिटल कार्य सम्पादन अनुगमन प्रणाली सुरु गर्ने ख. कार्य सम्पादन मापन गर्न आन्तरिक प्रतिस्पर्धाका उपायहरु अवलम्बन गर्ने ग. पूर्व-भुक्तानी प्रणाली लागू गर्ने	चौमासिक समीक्षा प्रतिवेदनमा कार्य सम्पादन प्रतिवेदन समेत समावेश भएको	नियमित	२६०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
२.५ भन्सार विभागको वार्षिक योजनामा भन्सार सुधार तथा	२.५.१	भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनाको आधारमा भन्सार विभागको बार्षिक कार्यक्रम तथा	भन्सारको एउटा एकिकृत बार्षिक योजना क्रियाशिल भएको हुनेछ	आषाढ २०७४ पछि बार्षिक - नियमित	२२०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा

क्रियाकलाप		कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजना एकीकृत गर्ने ।		बजेट तयार गर्ने				
	२.५.२	भन्सार विभागका शाखाहरु र भन्सार कार्यालयहरुको स्पष्ट, बित्तीय र अन्य कार्य सम्पादन लक्ष सहितको बार्षिक कार्य योजना तयार गर्ने	चौमासिक लक्ष सहितको बार्षिक कार्य योजना उपलव्ध हुनेछ	आषाढ २०७४ पछि बार्षिक - नियमित	१०८००	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा प्रमुख भन्सार अधिकृत
२.६ भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनाको कार्य सम्पादन अनुगमन गर्ने ।	२.६.१	भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनाको नतिजामूलक अनुगमन खाका तयार गर्ने	यथार्थतामा आधारित हासिल गर्न सकिने कार्य सम्पादन मापन सूचक सहितको नतिजामूलक अनुगमन खाका उपलव्ध हुनेछ	आषाढ २०७५	२९९०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	२.६.२	भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनाको अनुगमन गर्ने तथा सबै कार्यक्रम कार्यान्वयन चरणमा रहेको सुनिश्चित गर्ने	भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनाको चौमासिक र बार्षिक समीक्षा गर्ने	नियमित	१०९०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	२.६.३	भन्सार विभागलाई बार्षिक कार्ययोजना/ भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजना कार्यान्वयनको प्रगति विवरण समावेश गरी अनुगमन गर्न सहज बनाउन सफ्टवेयर विकास गर्ने	सफ्टवेयर उपलव्ध हुनेछ	आषाढ २०७७	२२३०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
२.७ खरिद योजना वनाउने र व्यवस्थापन गर्ने ।	२.७.१	खरिद योजना वनाउने	खरिद योजना सहितको बार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट योजना उपलव्ध हुनेछ	पौष २०७४	८७०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	२.७.२	खरिद कार्य सम्पन्न गर्न र खरिद नीति एवं निर्णयहरु एवं दैनिक खरिद कार्यको व्यवस्थापन सम्बन्धी सल्लाह दिन खरिद बिज्ञ भर्ना गर्ने	पदको लागि कार्य विवरण तयारी, विज्ञापन तथा भर्ना कार्य सम्पन्न भई खरिद विज्ञले कार्य सुरु गरेको हुनेछ	कार्य विवरण पौष २०७५, खरिद बिज्ञ भर्ना आषाढ २०७५	५२३०	निर्देशक, प्रशासन शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	२.७.३ सबै तहमा खरिद कार्यको अनुगमन गर्ने जस्तै: भन्सार कार्यालयहरुमा उपकरण खरिद र पूर्वाधार निर्माण	बार्षिक योजनामा समावेश भएका खरिद कार्य सम्पन्न भएका हुनेछन	नियमित	११८०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
२.८ भन्सार विभागले आफै आफ्ना भूमिका र जिम्मेवारीहरूको कार्यान्वयन प्रभावकारी र दक्षताका साथ कार्यान्वयन गर्न सक्षम हुने गरी पर्याप्त कोषको व्यवस्था गर्ने	२.८.१ भन्सार विभागले सङ्कलन गरेको राजस्वको निश्चित प्रतिशत ठूला लगानीका लागि छुट्याउन स्विकृतीका लागि पेश गर्ने	अर्थ मन्त्रालयबाट पूँजी कोषको प्रस्ताव स्वीकृत भएको	आषाढ २०७६	११९०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	अनुमानित कुल लागत			**३६८४०**	

रणनीति ३: भन्सार स्वचालन र तथ्याङ्क व्यवस्थापनमा जोड दिने

रणनीतिक उद्देश्य: भन्सारमा सञ्चालित एकद्धार प्रणलीसँग समेत आवद्ध हुने गरी समग्र व्यापार सहजीकरणमा सघाउन सुहाउँदो सूचना सञ्चार प्रविधि पूर्वाधार विकास गरिने

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
३.१ नेपाल भन्सार स्वचालन प्रणालिलाई सुधार गर्ने ।	३.१.१ द्रुत जाँचपास, आगमन पूर्व भन्सार जाँचपास प्रक्रिया, डिजिटल दस्तखत, इ-भुक्तानी, छनौट प्रणाली , कार्यसम्पादन मोडल समेत समावेश गरी नेपाल भन्सार स्वचालन	सफ्टवेयर क्रियाशिल होइछ	आषाढ २०७५	२१८३०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	प्रणालीको कार्यशीलता (functionality) लेखाजोखा र बिस्तार गर्ने[3]				
	३.१.२ NECAS functionalitiesलाई सहयोग पुऱ्याउन निम्न पक्षहरु सहितको घोषणा प्रक्रिया पथ Reengineer गर्ने:	कार्यसूचीको आधारमा घोषणा प्रक्रिया पथ reengineering भएको हुनेछ	पौष २०७६		निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)
	क. आयात निर्यातलाई standard path बनाउने	दस्तखत गरिएको SAD र अन्य अभिलेखहरु हटाइएको हुनेछ			
	ख. खास प्रक्रियाहरु अवलम्वन गर्ने				
	ग. कागजातरहित भन्सार प्रक्रियातर्फ उन्मुख हुन दक्षता सुधारका उपायहरु अवलम्वन गर्ने, जस्तैः DTI, ब्रोकर स्व-मूल्याङ्कन (gate control/manifest को कार्यान्वयन पछि), आदि				
	घ. रेडलेन बाट प्रवेश कम गर्न जाँचपास पछिको परीक्षणको पूनःसंरचना गर्ने			९१०	
	ङ. द्रुत जाँचपास, आगमन पूर्व भन्सार जाँचपास, डिजिटल दस्तखत, इ-मुक्तानी, selectivity module, कार्य सम्पादन मोडलका प्रक्रिया अद्यावधिक/मिलान गर्ने (३.१.१ सँग मिल्ने गरी)				

[3] *It should be noted that several enhancements will need to be developed externally to AW such as NECAS audit and detention notification.*

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	३.१.३ e-Customs गुरु योजना सुधार गर्ने र e-Customs गुरु योजनामा उल्लेख भएका क्रियाकलापहरु कार्यान्वयन गर्ने	संसोधित e-Customs गुरु योजना कार्यान्वयनको प्रगति प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	नियमित	२००	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (सञ्चालन)
	३.१.४ आन्तरिक सरोकारवालाहरु बीच प्रयोग गराउन EDI and modern web-form facilities विकास र कार्यान्वयन गर्ने	EDI का लागि सुविधा विकास गरी कार्यान्वयन भएको हुनेछ कार्यान्वयनका लागि अन्य भन्सारहरुसँग समझदारीमा पत्रमा दस्तखत गर्ने	पौष २०७६	४३७०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)
	३.१.५ NECAS र उपप्रणाली (Deposit Management System and Gate Control समेत) प्रमुख भन्सार कार्यालयहरुमा बिस्तार गर्ने	उपयुक्त स्थानमा उपप्रणाली सहित न्यूनतम १५ प्रमुख भन्सार कार्यालयहरुमा NECAS बिस्तार भएको हुनेछ	पौष २०७५	२२५४४०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (सञ्चालन)
	३.१.६ आयात निर्यात संकेतलाई NECAS सँग आवद्ध गर्ने	सफटवेयर उपलब्ध भएको हुनेछ	पौष २०७५	१०९०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)
३.२ प्रमुख भन्सार कार्यालयहरूसँगको सूचना सञ्जाल (कनेक्टीभिटी) सुधार गर्ने ।	३.२.१ Fiber/ wireless सम्वद्धता थप्ने र सुधार गर्ने	प्रमुख भन्सार कार्यालयहरु देखि भन्सार विभाग सम्म कम्तिमा ३ लेवलको कनेक्टीभिटी हुनेछ	आषाढ २०७५	२२६४०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (सञ्चालन)
	३.२.२ नेटवर्क/सञ्चार प्रविधि विशेषज्ञ भर्ना गर्ने	कार्य विवरण तयारी, विशेषज्ञ भर्ना भई कार्यरत रहेको हुनेछ	आषाढ २०७५	१०२४०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (सञ्चालन)
	३.२.३ सेवा प्रदायकहरुसँग सेवा प्राप्त गर्न सम्झौता गर्ने	९९ प्रतिशत सुधार भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	१४४४०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (सञ्चालन)

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
३.३ कम्प्यूटर उपकरणको उपयोगबाट भन्सारको सञ्चालन प्रभावकारिता स्तर अभिवृद्धि गर्ने ।	३.३.१ आवश्यकता अध्ययन गर्ने	भन्सारमा सूचना सञ्चार प्रविधि पूर्वाधारको वर्तमान स्तर पहिचान भै सूचना सञ्चार प्रविधि पूर्वाधार पूर्नस्थापना योजना तयार भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	४२८०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (सञ्चालन)
	३.३.२ कम्प्यूटराइजेसन गर्न हालको र तयार गरिएको योजना अनुसार कार्य गर्न चाहिने सूचना प्रविधि र तथ्याङ्क शाखाको जनशक्ति र विज्ञता समीक्षा गर्ने	पून:संरचित सूचना प्रविधि र तथ्याङ्क शाखा क्रियाशील हुनेछ	पौष २०७५	११०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	३.३.३ भन्सार कार्यालयहरु र भन्सार विभागलाई कम्प्युटर र सो सगं संवद्ध उपकरण प्रदान गर्ने	कम्प्युटर/उपकरण खरीद/हस्तान्तरण भएको हुनेछ	नियमित	१६१५४०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (सञ्चालन)
३.४ सूचना सञ्चार प्रविधि पूर्वाधार उपयोग गरी कार्य सञ्चालनका सबै क्षेत्रहरूमा भन्सारको क्षमता अभिबृद्धि गर्ने ।	३.४.१ भौत्तिक र सूचना संचार पूर्वाधार सहित सबै भन्सारमा उपलव्ध पूर्वाधारको मौज्दात संकलन गर्ने	आवश्यक पूर्वाधारको सूची आषाढ २०७४ सम्ममा उपलव्ध हुनेछ	पौष २०७५	२९९०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	३.४.२ उपकरण र पूर्वाधारको सूची र स्पेसिफिकेसन तयार गर्ने	सूची उपलव्ध हुनेछ	पौष २०७५	५०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (सञ्चालन)
	३.४.३ पूर्नस्थापना योजना तयार गर्ने	योजना स्वीकृत भएको हुनेछ	पौष २०७५	३.३.१ हेर्नुहोस	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (सञ्चालन)
३.५ नेपाल भन्सार स्वचालन प्रणालिका कार्यविधिहरुको Mobile Application तयार गर्ने	३.५.१ सम्बद्ध कार्यविधि सहितको मोवाइल एप्लिकेसन सफ्टवेयर तयार गर्ने	सफ्टवेयर सञ्चालनमा हुनेछ	पौष २०७६	४५१०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)

क्रियाकलाप		कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
३.६ नेपाल राष्ट्रिय एकद्वार प्रणाली विकास र सञ्चालन गर्ने ।	३.६.१	एकद्वार प्रणालीको कानूनी समीक्षा गर्ने र आवश्यक संशोधन गर्ने । यसरी संशोधन गर्दा गोप्य सूचना आदान प्रदान र संरक्षण, बिद्युतीय दस्तखतको वैधानिकता, विद्युतीय रेकर्ड र अभिलेख प्रणाली आदि जस्ता बिषयमा ध्यान दिने	समीक्षा प्रतिवेदनको सिफारिस अनुसारको कार्य योजना बनेको हुनेछ UNCITRAL, UNCEFACT र WCO का अन्तर्राष्ट्रिय कानून र अन्य निर्देशिकाहरु समिक्षा गर्ने	पौष २०७६	१९१०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)
	३.६.२	प्राविधिक पूर्वाधारहरुको व्यवस्था गर्ने र सम्वद्ध संस्थाका कार्यहरु र सेवा एकीकृत गर्ने	कार्यान्वयन भएको हुनेछ नेपाल राष्ट्रिय एकद्वार प्रणाली नेपाल व्यापार सूचना पोर्टलसँग आवद्ध भएको हुनेछ	आषाढ २०७६	१५६९४०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)
	३.६.३	WCO डाटा मोडल/डाटा आवश्यकतामा सामान्जस्य कायम गरी कार्यन्वयन गर्ने	WCO डाटा मोडल लागू गरिएको हुनेछ	आषाढ २०७६	४३८०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)
	३.६.४	सञ्चालनमा रहेको एकद्वार प्रणालीसँग भन्सार प्रणाली आवद्ध गर्ने	न्यूनतम १० संस्थाहरुसँग आवद्ध गरिएको हुनेछ	आषाढ २०७७	७६१०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)
	३.६.५	NIRTTP अनुसारको परिवर्तन व्यवस्थापन, परियोजना कार्यान्वयन र transition plan सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	भन्सार कार्यालयहरुले सञ्चालन गरेका कार्यक्रम संख्या	पौष २०७६	२७०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	३.६.६	छानिएका सरोकारवाला संस्थाहरुसँग नेपाल राष्ट्रिय एकद्वार प्रणाली परीक्षण गर्ने	कम्तिमा छनोट भएका २ वटा संस्थाहरुसँग परीक्षण गरिएको प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७७	२७०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
३.६.७ भन्सारका संपूर्ण तथ्याङ्कका लागि सुरक्षित डेटा वेयरहाउस तयार गर्ने ।	३.६.८ AW OLAP कार्यविधिहरु उपयोग गरी डेटा वेयरहाउस विकास गर्ने	डेटा वेयरहाउस छुटै सर्भरमा सञ्चालनमा आएको हुनेछ	पौष २०७५	३.३.३ हेर्नुहोस	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)
	३.६.९ वेभमा आधारित वार्षिक व्यापार र राजस्वको सही तथ्याङ्क समयमै प्रकाशन गन	व्यापार र राजस्वको सही तथ्याङ्क समयमै प्रकाशन गरिएको हुनेछ	नियमित	१७०	निर्देशक, तथ्याङ्क शाखा
	३.६.१० भन्सार कार्यालयहरूले दैनिक मालवस्तुको तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने	दैनिक मालवस्तुको तथ्याङ्क उपलब्ध हुनेछ	नियमित	१३०	निर्देशक, तथ्याङ्क शाखा
	३.६.११ भन्सार कार्यालयहरूले मालवस्तुको तथ्यांक र विश्लेषण मासिक रूपमा सङ्कलन गर्ने	मासिक मालवस्तुको तथ्याङ्क उपलब्ध	नियमित	१३०	निर्देशक, तथ्याङ्क शाखा
३.७ आवधिक जाँच र प्रणाली परीक्षण गर्ने ।	३.७.१ आवधिक प्रणाली परीक्षणको लागि एउटा टोली गठन गर्ने	भन्सार विभाग र भन्सार कार्यालयहरुमा आवधिक जाँच र प्रणाली परीक्षणको प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	पौष २०७५	२१००	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा
	३.७.२ Audit logs/trail, archiving strategy and access controls सहितको आवधिक प्रणाली परीक्षणको निर्देशिका तयार गर्ने		चैत्र २०७४	४०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास/ सञ्चालन)
	३.७.३ आवश्यकता अनुसार प्रशिक्षण दिने		आषाढ २०७५	८२०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास/ सञ्चालन)
	३.७.४ आबधिक प्रणाली परीक्षण गर्ने		आषाढ २०७६	७८३०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास/ सञ्चालन)
३.८ सूचना प्रसार गर्ने ।	३.८.१ व्यापारको परिमाण पूर्वानुमान र बिश्लेषण गर्ने प्रणालीको विकास गर्ने	प्रणालीको विकास भएको हुनेछ	नियमित	१९१०	निर्देशक, तथ्याङ्क शाखा
	३.८.२ आवधिकरुपमा पूर्वानुमान गर्न सकिने मालवस्तु र राजस्वको सूचना सर्वसाधारण, नीति निर्माता र अनुसन्धानकर्ताहरुलाई प्रवाह गर्ने	बार्षिक प्रकाशन भएको हुनेछ	नियमित	२२२०	निर्देशक, तथ्याङ्क शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	३.८.३ प्रमुख संस्थाहरु जस्तै भन्सार विभाग, नेपाल राष्ट्र बैंक र निर्यात व्यापार प्रवर्द्धन केन्द्र बीच विश्वसनीय राष्ट्रियस्तरको सूचना सहित मालवस्तुको व्यापार तथ्यांक एकीकृत गर्ने	बहुक्षेत्रीय टोली गठन भई बार्षिक रुपमा एकिकृत सूचना प्रकाशन भएको हुनेछ	पौष २०७५	२२२०	निर्देशक, तथ्याङ्क शाखा
३.९ ऐजेन्ट व्यवस्थापन प्रणालि विकास गर्ने ।	३.९.१ प्रणाली ि विकास गर्न कार्य विवरण सहितको टोली गठन गर्ने	प्रतिवेदन प्रस्तुत भएको हुनेछ	पौष २०७५	१५१०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)
	३.९.२ प्रणाली डिजाइन र विकास गर्ने	प्रणाली विकास भएको हुनेछ	भदौ २०७५	२१८०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)
	३.९.३ प्रणाली परीक्षण र प्रमाणित गर्ने	प्रमाणित गरिएको हुनेछ	पौष २०७५	३.१०.२ हेर्नुहोस	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)
	३.९.४ प्रणाली कार्यान्वयन गर्ने	प्रणाली विकास भई तालिम सहित (५ वटा) कार्यान्वयन भएको हुनेछ	आषाढ २०७६	२९१०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	अनुमानित कुल लागत			**२०७८५००**	

रणनीति ४: जनशक्ति व्यवस्थापन एवं क्षमता विकास गर्ने

रणनीतिक उद्देश्यः सदाचारिता सुनिश्चित गर्न परिवर्तन व्यवस्थापन, ज्ञान/सीपमा आधारित व्यवसायिक संस्थाको रुपमा विकास र टिकाउ गर्ने तर्फ जोड दिंदै व्यवस्थापन क्षमतामा सुधार गरिनेछ।

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
४.१ जनशक्ति विकास गुरुयोजना स्वीकृति र कार्यान्वयन गर्ने	४.१.१ जनशक्ति विकास गुरुयोजना पुनरावलोकन, अद्यावधिक तथा स्वीकृत गर्ने	जनशक्ति विकास गुरुयोजना कार्यान्वयनका लागि कार्य योजना स्वीकृत भएको	पौष २०७४	९७०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.१.२ भन्सारका खास क्षेत्रहरुको क्षमता विकास योजना तयार गर्ने - व्यापार सहजिकरण, जोखिम व्यवस्थापन, भन्सार स्वचालन, मूल्याङ्कन, जाँचपास पछिको परीक्षण, पूर्वादेश, आगमन पूर्व भन्सार जाँचपास प्रक्रिया, द्रुत जाँचपास, र व्यापारिक छली.	भन्सार विभागका सबै शाखाहरुले भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजना २०७४/७५ -२०७७/७८ को लागि क्षमता विकास योजना बनाएका हुनेछन	आषाढ २०७५	२६०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.१.३ जनशक्ति विकास गुरुयोजना कार्यान्वयन गर्ने	जनशक्ति विकास गुरुयोजनाकार्यान्वयन भएको	आषाढ २०७५ पछि	८०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
४.२सांगठनिक संरचनाको पुनरावलोकन गर्ने।	४.२.१ भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्य योजनाको रणनीतिक प्राथमिकता समावेश गरि जोखिम व्यवस्थापन, भन्सार स्वचालन, मूल्याङ्कन, जाँचपास पछिको परीक्षण, पूर्वादेश, आगमन पूर्व भन्सार जाँचपास प्रक्रिया, द्रुत जाँचपास, व्यापारिक छली र संघीय दृष्टिकोण समेतको आधारमा विभागको संगठन संरचना पुनरावलोकन गर्ने	२०७६ पौष सम्ममा पुनःसंरचित भन्सार प्रशासन क्रियाशिल भएको हुनेछ	पौष २०७६	५९६०	निर्देशक, प्रशासन शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	४.२.२ छोटी भन्सारहरूको पुनः संरचना गर्ने			९३०	
	४.२.३ संशोधित सांगठनिक संरचना अनुरुप कर्मचारीको दरवन्दी पूर्नस्थापना गर्ने		आषाढ २०७७	४.२.१ हेर्नुहोस	
	४.२.४ भन्सार विभागमा जनशक्ति विकास इकाई स्थापना गर्ने		आषाढ २०७७	४.१.१ हेर्नुहोस	
	४.२.५ प्रभावकारी जोखिम व्यवस्थापनका लागि संगठनात्मक स्वरुप समीक्षा गरी उपयुक्त संरचना बनाउन भन्सार विभागमा जोखिम व्यवस्थापन समिति क्रियाशील बनाउने	समितिको बैठकमा भएको निर्णयको सिफारिश अनुसार समिति क्रियाशील भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	११०	निर्देशक, इन्टेलिजेन्स शाखा
	४.२.६ संगठनात्मक जोखिम व्यवस्थापन संरचना तयार गर्ने (अन्य सम्बद्ध सञ्चालनका क्षेत्रसँग निकट रही इन्टलिजेन्स, विश्लेषण आदि जस्ता कार्य गर्ने लक्ष सहितको रणनीतिक र चुस्त जोखिम व्यवस्थापन इकाई क्रियाशील गर्ने)	भूमिका र उत्तरदायित्व सहितको संगठन पुनःसंरचना भएको हुनेछ	आषाढ २०७६	४.२.१ हेर्नुहोस	निर्देशक, इन्टेलिजेन्स शाखा
४.३ भन्सार प्रशासनको प्राविधिक क्षमता विकास गर्ने ।	४.३.१ क्षमता विकास योजना तर्जुमा गर्ने	क्षमता विकास योजना तर्जुमा भएको हुनेछ	आषाढ २०७६	४३०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.३.२ संबद्ध शाखा/इकाईको तालिम योजना स्वीकृत गर्ने	तालिम योजना स्वीकृत भएको हुनेछ	आषाढ २०७६	३५०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.३.३ तालिम आवश्यकता पूरा गर्न बार्षिक तालिम योजना र उपयुक्त तालिम कार्यक्रमहरु तयार गर्ने	३ वटा तालिम सञ्चालन भएको हुनेछ	पौष २०७४	१२५०	निर्देशक, प्रशासन शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	४.३.४ बिभिन्न बिषयमा तालिम मोड्यूलहरु तयार गर्ने जस्तै मूल्याङ्कन, जाँचपास पछिको परीक्षण र यस्को सञ्चालन, अनुसन्धान र कारवाही, जोखिम व्यवस्थापन आदि	तालिम मोड्यूलहरु तयार भएको हुनेछ	पौष २०७५	३९२०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.३.५ "विशेषज्ञहरुको समूह" कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन सुरु गर्ने	"विशेषज्ञहरुको समूह" कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन सुरु गरिएको हुनेछ	आषाढ २०७५	१४०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.३.६ स्वीकृत भएको तालिम क्यालेण्डर, कोर्स र मोड्यूल अनुसारको प्राविधिक क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गर्ने	६ वटा तालिम आयोजना गरिएको हुनेछ	माघ २०७५ पछि	११०९०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.३.७ भन्सार अधिकृतहरुलाई सम्बद्ध अन्तर्राष्ट्रिय सर्वोतम् पद्धति र सिफारिसहरु खासगरी विश्व व्यापार संगठनको भन्सार मूल्याङ्कन सम्झौता विषयमा तालिम दिने	तालिम प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	माघ २०७५ पछि	३६६९०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.३.८ प्राविधिक क्षमता विकास (अन्य देशमा छोटो अवधिको तालिम) गर्न विकास साझेदारहरुबाट बित्तीय र प्रविधिक सहयोगको व्यवस्था गर्ने	एकीकृत र बार्षिक क्षमता विकास उपलब्ध हुनेछ (सबै शाखाहरु जस्तै परियोजना व्यवस्थापन इकाई, भन्सार सुधार शाखाले विकास साझेदारहरुबाट क्षमता विकासको लागि प्राप्त भएको सहयोगको पूर्ण विवरण प्रशासन शाखालाई पठाएका हुनेछन)	आषाढ २०७५	७६२२०	निर्देशक, प्रशासन शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	४.३.९ तयार गरिएको नयाँ कोर्स र मोड्यूल अनुसार भन्सार अधिकृतहरुलाई भन्सार महसुल बर्गीकरण बिषयमा तालिम दिने	बार्षिक २ वटा तालिम आयोजना गरिएको हुनेछ तालिम प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	माघ २०७५ पछी	४.३.७ हेर्नुहोस	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.३.१० तयार गरिएको नयाँ कोर्स र मोड्यूल अनुसार सञ्चालनस्तरका कर्मचारीहरुलाई भन्सार कार्यालयहरुमा कार्यस्थल (on-the-job) तालिम सञ्चालन गर्ने	१० प्रमुख भन्सार कार्यालयहरुमा कार्यस्थल तालिम सञ्चालन भएको हुनेछ (कार्यक्षेत्रमा कार्यस्थल तालिम सञ्चालन गर्न सीप भएका विशेषज्ञहरु प्रयोग गरिएको हुनेछ)	माघ २०७५ पछी	११७०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.३.११ भन्सारका कर्मचारी/सरोकारवालाहरुलाई अनुसन्धान र सूचनाको गुणस्तर अभिबृद्धि तथा इन्टेलिजेन्स विश्लेषण बिषयमा तालिम सञ्चालन गर्ने	२५ जनाले तालिम प्राप्त गरेका हुनेछन	नियमित	३३०	निर्देशक, तथ्याङ्क शाखा
	४.३.१२ व्यापारको परिमाण पूर्वानुमान र विश्लेषण बिषयमा तालिम सञ्चालन गर्ने	२५ जनाले तालिम प्राप्त गरेका हुनेछन	नियमित	४.३.७ हेर्नुहोस	निर्देशक, तथ्याङ्क शाखा
	४.३.१३ कर्मचारी/सरोकारवालाहरुलाई NECAS तालिम सञ्चालन गर्ने	सबै भन्सार कार्यालयका कर्मचारीहरुलाई NECAS तालिम प्रदान भएको हुनेछ	नियमित	२६१०	निर्देशक सूचना प्रविधि शाखा (सञ्चालन)
४.४ लगत र अभिलेख पद्धति अभिवृद्धि गर्ने ।	४.४.१ अभिलेख, लेखांङ्कन र आर्काइभिङ प्रणालीको स्तरवृद्धि गरी स्वचालित बनाउने	आवश्यक पूर्वाधारको सूची उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७५	३५४०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.४.२ अभिलेख र आर्काइभिङ व्यवस्थापन म्यानुअल र बिद्युतीय (डिजिटल) प्रणालीमा गर्ने	अभिलेख र आर्काइभ व्यवस्थापन पद्धति कायम रहेको हुनेछ	पौष २०७५	२२०	निर्देशक, प्रशासन शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	४.४.३ हरेक कर्मचारीको सूचना प्रोफाइल प्रणाली कायम राख्ने	भन्सारमा कर्मचारीको सूचना प्रोफाइल उपलब्ध हुनेछ	भदौ २०७६	५४०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.४.४ जनशक्ति सूचना प्रणाली (HRIS) परिमार्जन तथा अद्यावधिक गर्ने	जनशक्ति सूचना प्रणाली क्रियाशिल रहेको हुनृछ	भदौ २०७५	२२०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
४.५ राजस्व बाहेकका कार्यहरूका लागि पनि तालिम प्रदान गर्ने ।	४.५.१ राजस्व बाहेकका सबै कार्यहरूका लागि संबद्ध मन्त्रालय/संस्थाहरुसँग निकटतम सहकार्य गरी दिगो तालिम कार्यक्रम तयार गर्ने	अद्यावधिक म्यानुअल उपलव्ध हुनेछ	आषाढ २०७५	१४४०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	४.५.२ सीमामा कार्यरत अधिकृतहरुलाई तालिम प्रदान गर्ने	आयोजना गरिएको तालिमको संख्या	नियमित	१४४०	प्रमुख भन्सार अधिकृत
४.६ भन्सार व्यावसायमा संलग्न भन्सार एजेन्ट र सरोकारवालाहरूको कार्यसम्पादनस्तर अभिवृद्धि गर्न सहजीकरण तथा सहयोग प्रदान गर्ने ।	४.६.१ भन्सार एजेन्टको आचार संहिता बनाउने	आचार संहिता वितरण भएको हुनेछ	पौष २०७४	३३०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	४.६.२ नयाँ भन्सार एजेन्ट छनौट गर्ने	नयाँ भन्सार एजेन्टको संख्या	फागुन २०७५	२१९०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	४.६.३ प्रशिक्षण सञ्चालन तालिका तयार गर्ने	सञ्चालन तालिका उपलव्ध हुनेछ	पौष २०७५	१३०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	४.६.४ तालिम म्यानुअल तयार गर्ने	तालिम म्यानुअल तयार भई अद्यावधिक गरिएको हुनेछ	आषाढ २०७६	१४९०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	४.६.५ तयार गरिएको नयाँ तालिम म्यानुअल अनुसार स्थानीय र केन्द्रियस्तरमा तालिम सञ्चालन गर्ने	बार्षिक न्यूनतम २ वटा तालिम सञ्चालन भएको हुनेछ	नियमित	६५०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
४.७ समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन गर्ने ।	४.७.१ भन्सार अधिकृतहरुलाई सामान्य सीमा कार्यप्रक्रिया र समान प्रकृतिका अभिलेख	सबै भन्सार कार्यालयहरुलाई तालिम प्रदान भएको हुनेछ	नियमित	४५०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	आवश्यकता विषयको सञ्चालन कार्यविधि बारे तालिम दिने				
	४.७.२ समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापनको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि अन्तर्राष्ट्रिय सर्वोत्तम पद्धति बारे सूचना आदान प्रदान गरी ज्ञान हासिल गर्ने अध्ययन भ्रमण आयोजना गर्ने	सिफारिस सहितको अवलोकन भ्रमण प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	नियमित	२८९०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	४.७.३ नेपाल राष्टिय एकद्वार प्रणाली कार्यान्वयन गर्न भन्सार अधिकारीहरु र सरोकारवालाहरुलाई तालिम आयोजना गर्ने	आयोजना गरिएको तालिमको संख्या	नियमित	२८९०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	४.७.४ भन्सार निरीक्षकहरुलाई कच्चा पदार्थ, केमिकल्स, नक्कली मालवस्तु, औषधि र अन्य अवैध मालवस्तु पहिचान सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने	१० वटा तालिम आयोजना गरिएको हुनेछ ९० प्रतिशत अन्य सरकारी संस्थाहरुले भन्सारलाई सहयोग र सहायता गरेका हुनेछन	नियमित भन्सार विभागको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	१४७०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
४.८ अनुपालन व्यवस्थापन (स्वेच्छिक अनुपालन समेत) बिषयमा क्षमता विकास गर्ने ।	४.८.१ केन्द्रीय एवं स्थानीयस्तरका भन्सार कर्मचारीहरुलाई अनुपालन व्यवस्थापन बिषयमा तालिम सञ्चालन गर्ने	बार्षिक रुपमा सञ्चालन गरिएको तालिमको संख्या	नियमित	४५०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.८.२ केन्द्रीय एवं स्थानीयस्तरका निजी क्षेत्रका सरोकारवालाहरुलाई अनुपालन व्यवस्थापन बिषयमा तालिम सञ्चालन गर्ने	निजी क्षेत्रका सरोकारवालाहरुले तालिम प्राप्त गरेका हुनेछन	नियमित	४५०	प्रमुख भन्सार अधिकृत
	४.८.३ परिवर्तन व्यवस्थापन बिषयमा तालिम सञ्चालन गर्ने	केन्द्रिय एवं स्थानीयस्तरका सबै व्यवस्थापकहरु प्रशिक्षित भएका हुनेछन	नियमित	२६७०	प्रमुख भन्सार अधिकृत

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
४.९ जोखिम व्यवस्थापन क्षमता विकास गर्ने ।	४.९.१ जोखिम विश्लेषण र प्रोफाइलिङ बिषयमा तालिम प्रदान गर्ने	जोखिम व्यवस्थापनमा सबै भन्सार कार्यालयहरुबाट एक एक जना प्रशिक्षित भएका हुनेछन	नियमित	४५०	प्रमुख भन्सार अधिकृत
	४.९.२ कार्य ९.८ मा उल्लेख भए अनुरुप संगठनात्मक जोखिम व्यवस्थापन बिषयमा तालिम प्रदान गर्ने		नियमित	२६०	प्रमुख भन्सार अधिकृत
	४.९.३ व्यवस्थापन एवं कर्मचारीका लागि जोखिम व्यवस्थापन निर्दिष्ट परिवर्तन व्यवस्थापन तालिम प्रदान गर्ने		नियमित	२६०	प्रमुख भन्सार अधिकृत
४.१० नेतृत्व, व्यवस्थापन र व्यवसायिक क्षमताअभिबृद्धि गर्ने ।	४.१०.१ भन्सार विभागको व्यवस्थापनस्तरका लागि रणनीतिक/परिवर्तन/परियोजना व्यवस्थापन विषयमा आन्तरिक तालिम प्रदान गर्ने	रणनीतिक/परिवर्तन/ परियोजना व्यवस्थापन बिषयमा तालिम प्रदान भएको हुनेछ	नियमित	१४४०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.१०.२ सञ्चालनस्तरमा कर्मचारी र व्यवस्थापकहरुलाई व्यवहारमूलक तालिम प्रदान गर्ने	बार्षिक तालिम तालिका तयार भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ	नियमित	१४४४०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.१०.३ सर्वोत्तम भन्सार पद्धति भएका देशहरुमा अध्ययन र अवलोकन भ्रमण आयोजना गर्ने	अध्ययन र अवलोकन भ्रमण आयोजना भएको हुनेछ	नियमित	६५३०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.१०.४ क्षमतावान भन्सार कर्मचारीहरुका लागि भन्सार व्यवस्थापन तालिम, सार्वजनिक र बित्तीय नीति सम्बन्धी वैदेशिक अध्ययनका लागि छात्रवृत्ति व्यवस्था गर्ने	छात्रवृत्ति व्यवस्था (छोटो अवधिको वैदेशिक तालिम) भएको हुनेछ	नियमित	१३१०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
४.११ भन्सारमा कर्मचारीहरू कायम(Retain) राख्ने ।	४.११.१ भन्सारमा कर्मचारी पदस्थापना र सरुवा सम्बन्धी आन्तरिक नीति तय गर्ने	भन्सारमा अधिकृतको पदस्थापना र सरुवा गर्ने मापदण्डमा कम्प्युटर जानेका कर्मचारी परेको हुनेछ	नियमित	२६०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.११.२ कर्मचारीको सरुवा नीति अद्यावधिक/ कार्यान्वयन गर्ने		आषाढ २०७५	९०	निर्देशक, प्रशासन शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
४.१२ भन्सार उप-समूह सिर्जना गर्ने ।	४.१२.१ नेपाल भन्सार सेवा वा भन्सारउप-समूह गठनका लागि पहल गर्ने	भन्सार उप-समूह गठन भएको हुनेछ	आषाढ २०७८	५४०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
४.१३ भन्सारको संस्थागत क्षमतामा सुधार ल्याउन एउटा स्वायत्त राजस्व बोर्ड स्थापना गर्ने ।	४.१३.१ विशेषज्ञहरुसँग सम्झौतागर्ने	प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ - बोर्डको विधान	आषाढ २०७५	५९९०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.१३.२ बोर्ड गठन आदेश समिक्षा गर्ने			२६०	
	४.१३.३ अर्थ मन्त्रालयमा पेश गर्ने			७२०	
४.१४ चक्रीय (कार्यात्मक) कार्य पद्धतिको पुनःलेखाजोखा गर्ने	४.१४.१ सबै बाह्य सरोकारवालाहरुको धारणा बुझी भन्सार कार्यालयमा चक्रीय कार्य पद्धतिको प्रभाव लेखाजोखा गर्ने	सिफारिस सहितको लेखाजोखा प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	चैत्र २०७५	१६०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	४.१४.२ सुधारको निर्देशिका तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने		आषाढ २०७५	१३०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	अनुमानित कुल लागत			**१८५८१०**	

रणनीति ५: पूर्वाधार निर्ाण तथा भौतिक सुविधा वृद्धि गर्ने

उद्देश्य: आधुनिक र उपयुक्त कार्य वातावरण प्रदान गर्न भन्सारमा भौतिक सुविधामा सुधार गरिनेछ

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत(रु. ०००)	उत्तरदायित्व
५.१. भौतिक पूर्वाधार सुधार गुरूयोजना स्वीकृत गरी लागू गर्ने ।	५.१.१ भौत्तिक पूर्वाधार सुधार गुरुयोजना समीक्षा गरी स्वीकृत गर्ने	भौत्तिक पूर्वाधार सुधार गुरुयोजनाको मस्यौदा प्रतिवेदन पुनरावलोकन गरिएको हुनेछ भौत्तिक पूर्वाधार सुधार गुरुयोजना स्वीकृत भएको हुनेछ	पौष २०७४	२०५०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	५.१.२ भौत्तिक पूर्वाधार सुधार गुरुयोजना कार्यान्वयन गर्ने	भौत्तिक पूर्वाधार सुधार गुरुयोजना कार्यान्वयन गर्न समय सहितको कार्य योजना उपलब्ध हुनेछ गुरुयोजना क्रियाशिल हुनेछ	आषाढ २०७५ नियमित	१०७१६००	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
५.२. एकीकृत जाँच चौकी र सुक्खा बन्दरगाहहरू निर्माणमा जोड दिंदै भन्सारहरूको समान ढाँचा डिजाईन गर्ने ।	५.२.१ भन्सारको समान ढाँचा र स्वरूप योजना बनाउने (भन्सार भवन डिजाइन सहित)	भन्सारको समान ढाँचा र स्वरूप (प्रोटोटाईप) उपलब्ध हुनेछ समान ढाँचा र स्वरूप योजना तयार भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	७०७१०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	५.२.२ भन्सारहरूको समान ढाँचा र स्वरूप योजना स्विकृती गर्ने	समान ढाँचा र स्वरूप योजनाको स्विकृती गरिएको	पौष २०७५	१३०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	५.२.३ भन्सारको एकीकृत जाँच चौकीमा स्थान अभाव भएको दृष्टिगत गरी भन्सार एजेण्ट	६ वटा प्रमुख भन्सारमा छुट्टै बस्ने स्थान उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७७	५६७७२०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा

क्रियाकलाप		कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत(रु. ०००)	उत्तरदायित्व
		र भन्सार जाँच प्रक्रियामा रहेका केही कर्मचारीहरुका लागि (प्रशासन, जाँचपास पछिको परीक्षण, मूल्याङ्कन) छुट्टै बस्ने स्थानको व्यवस्था गर्ने ।				
	५.२.४	जोखिम जाँच उच्च बिन्दुमा पुऱ्याउनको लागि मालवस्तुको प्रवाहमा असर नगर्ने गरी एक्सरेबाट मालवस्तु जांच गर्ने प्रविधि अपनाउने	६ वटा प्रमुख भन्सारमा एक्सरेबाट मालवस्तु जांच गर्ने प्रविधि अवलम्वन भएको हुने	आषाढ २०७६	५६५७९०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	५.२.५	एकीकृत जाँच चौकीमा कार्यालय सर्नु पूर्व सबै नेटवर्क र सञ्चार पूर्वाधार राम्ररी सञ्चालन भए नभएको परीक्षण गर्ने	सिफारिस सहितको परीक्षण प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	माघ २०७५	२३७१०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	५.२.६	भन्सारहरूको समान ढाँचा र स्वरूप योजनाको स्वीकृति गर्ने	समान ढाँचा र स्वरूप योजनाको स्वीकृति गरिएको हुनेछ ।	माघ २०७६	५.२.२ हेर्नुहोस	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	५.२.७	बीरगञ्ज, विराटनगर, भैरहवा, र नेपालगञ्जको एकीकृत जाँच चौकी र तातोपानी र रसुवाका सुक्खा बन्दरगाहहरूको निर्माणको अनुगमन गर्ने	टास्कफोर्सको बैठक सञ्चालन भएको हुने	नियमित	९००	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	५.२.८	प्रमुख भन्सारहरूमा यार्ड सुधार गर्ने	समयवद्ध कार्ययोजना उपलब्ध हुनेछ र १० भन्सार कार्यालयहरुमा यार्ड सुधार भएको हुनेछ	नियमित	६७८४९०	प्रमुख भन्सार अधिकृत
५.३. भन्सार कार्यालयहरूका लागि जग्गा प्राप्ति गर्ने	५.३.१	रसुवा, ठाँडी, सर्लाही, सुक्खा बन्दरगाह, सुठौली, सती, जनकपुर महेशपुर, लुम्बिनी आदि भन्सार कार्यालयहरूको लागि जग्गा प्राप्ती गर्ने	जग्गा खरीदका लागि बजेट बाँडफाँड हुनेछ र योजना अनुसार खरीद कार्य सम्पन्न भएको हुनेछ	आषाढ २०७७	१४६७९९०	प्रमुख भन्सार अधिकृत
	५.३.२	प्राप्त भएका जग्गामा तारबार/पर्खाल निर्माण गर्ने	तारबार/पर्खाल लगाइएको हुनेछ	आषाढ २०७८	१११६५०	प्रमुख भन्सार अधिकृत

क्रियाकलाप		कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत(रु. ०००)	उत्तरदायित्व
५.४. कार्य वातावरण सुधारका लागि भन्सारका भवनहरू निर्माण गर्ने	५.४.१	भन्सार कार्यालयहरूका लागि नक्शा र डिजाइन तयार गर्ने	नक्शा र डिजाइन तयार गरिएको	आषाढ २०७५	६७९०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	५.४.२	सुनसरी, ठाँडी, सिराहा (मार्डर), जलेश्वर, सर्लाही, रसुवा, महेशपुर, सुठौली, सती भन्सार र अन्य आवश्यक भवनहरू निर्माण गर्ने	भन्सारका भवनहरू, निर्माण गरिएको हुनेछ	आषाढ २०७८	५४४९६०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	५.४.३	प्रमुख भन्सार कार्यालयहरुमा स्वस्थ्य फिटनेस सेन्टर सहितको कर्मचारी आवास गृह निर्माण गर्ने	बिराटनगर, बीरगंज, भैरहवा र नेपालगंज भन्सारमा कर्मचारी आवास गृह उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७८	१६३१७०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	५.४.४	भन्सार विभागको भवन निर्माण गर्ने (प्रयोगशाला, भन्सार म्युजियम, जाँचपास पछिको परीक्षण कार्यालय, भन्सार प्रशिक्षण केन्द्र सहितको)	भन्सार विभागको भवन निर्माण भएको हुनेछ	आषाढ २०७८	२०५५७०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
५.५. भन्सार प्रयोगशालाको स्थापना/ आधुनिकीकरण गर्ने ।	५.५.१	कार्यान्वयन योजना तयार गर्ने	कार्ययोजना उपलब्ध हुनेछ	पौष २०७५	३४१०	निर्देशक, प्रयोगशाला शाखा
	५.५.२	भन्सार कार्यालयहरुमा प्रयोगशाला स्थापना गर्ने	७ भन्सार कार्यालयहरुमा स्थापना भएको हुनेछ	आषाढ २०७७	४३६३०	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	५.५.३	केन्द्रीय प्रयोगशाला भवन निर्माण गर्ने	प्रयोगशालाको लागि उपयुक्त कार्यालय भवन निर्माण भएको हुनेछ	आषाढ २०७८	५.४.४ हेर्नुहोस	निर्देशक, प्रशासन शाखा
	५.५.४	केन्द्रीय प्रयोगशाला र अन्य प्रयोगशालाहरुमा आधुनिक वैज्ञानिक उपकरण जडान गर्ने	केन्द्र र न्यूनतम ४ भन्सार कार्यालयहरुमा आधुनिक वैज्ञानिक उपकरण राखिएको हुनेछ	पौष २०७७	७५७१०	निर्देशक, प्रयोगशाला शाखा
	५.५.५	सुरक्षित तवरले नमूना झिक्ने ठाउँ बनाउने	दश प्रमुख भन्सारमा सुरक्षित तवरले नमूना झिक्ने ठाउँ बनाइएको हुनेछ	पौष २०७७	९६१७०	निर्देशक, प्रयोगशाला शाखा

क्रियाकलाप		कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत(रु. ०००)	उत्तरदायित्व
५.६. भन्सार स्वचालन प्रणालीको सुनिश्चितता को लागि आधुनिक प्रविधिद्धारा सञ्चालन हुने भौतिक सुविधाहरूको अधिकतम उपयोगलाइ निरन्तरता दिने ।	५.६.१	एक्सरे (ननइन्ट्रुसिभ) उपकरण जडान गर्न आवश्यक भौतिक सुविधा निर्माण गर्ने	दस भन्सार कार्यालयहरु	असार २०७७	५२२१४०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	५.६.२	बिद्यमान ICD एक्स्रे मेशिन उपयोग गर्ने	जडान भई उपयोग भएको हुनेछ	असार २०७४	२२५२०	प्रमुख भन्सार अधिकृत
	५.६.३	प्रमुख भन्सारहरुमा एक्सरेबाट मालवस्तु जांच गर्ने उपकरणको व्यबस्था गर्ने (ब्यागेज स्क्यानर, शरीर स्क्यानर, वाकथ्रु र कन्टेनर स्क्यानर)	१० भन्सार कार्यालयहरुमा पर्याप्त आधुनिक प्रविधिजन्य उपकरणहरूको व्यवस्था गरिएको हुनेछ	चैत्र २०७७	२८२९००	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	५.६.४	भन्सार क्षेत्रसम्म सडक सञ्जाल जोड्न समन्वय गर्ने	सडक कार्यालयसँग समन्वय गरिएको हुनेछ	चैत्र २०७७	२२०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	५.६.५	प्रमुख भन्सारहरुमा तौलने संयन्त्र जडान गर्ने	मेशिन जडान भई सञ्चालनमा हुनेछ	चैत्र २०७७	६५२७०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	५.६.६	उपकरण सञ्चालनका लागि प्राविधिक कर्मचारीको व्यवस्था गरी तालिम प्रदान गर्ने	उपयुक्त तालिम प्राप्त गरेका कर्मचारीले उपकरण सञ्चालन व्यवस्थापन गरेका हुनेछन	नियमित	खरीद प्याकेजमा समावेश भएको	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
५.७. उत्तरी सीमामा रहेका भन्सारहरूका पूर्वाधारहरूको पुननिर्माण गर्ने	५.७.१	तातोपानी, रसुवा, ओलाङचुङगोला, किमथान्का, नेचुङ, यारिनाका र उत्तरी क्षेत्रका अन्य संभाव्य भन्सारहरूका पूर्वाधारहरूको सुधार र पुनः निर्माण गर्ने	समय सहितको कार्य योजना उपलव्ध हुनेछ भौत्तिक पूर्वाधारहरूको सुधार गरिएको हुनेछ	नियमित	३६४५००	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
		अनुमानित कुल लागत			**६९५७७००**	

रणनीति ६: यात्रु जाँचपासमा सुधार गर्ने

रणनीतिक उद्देश्य: नियन्त्रण र सहजीकरणलाई मूलप्रवाहीकरण गर्न त्रि.वि. स्थल र प्रमुख भन्सार कार्यालयहरुमा यात्रु जाँचपास सेवामा सुधार गरिनेछ।

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
६.१ यात्रु मार्ग निर्माण गर्ने।	६.१.१ यात्रु मार्ग निर्माण गर्ने (लैङ्गिक मैत्री)	१० प्रमुख भन्सार कार्यालयहरुमा यात्रु मार्ग सञ्चालनमा हुनेछ[४]	पौष २०७७	६५२७०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	६.१.२ सवारी साधनको अस्थायी प्रवेश व्यवस्था गर्ने	सबै भन्सार कार्यालयमा सवारी साधनको अस्थायी प्रवेश व्यवस्था गरिएको हुनेछ	पौष २०७४	३०४५०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)
	६.१.३ यात्रु जाँचपास, व्यागेज जाँचपासमा जोखिम व्यवस्थापन लागू गर्ने	प्रमुख भन्सार कार्यालयहरुमा यात्रु जाँचपासमा जोखिम व्यवस्थापन प्रयोग भएको हुनेछ	असार २०७५	रणनीति ९ मा समावेश भएको	निर्देशक, इन्टेनिजेन्स शाखा
६.२ यात्रु जाँचपासमा सहजीकरण गर्ने।	६.२.१ ग्रीन र रेड च्यानेल प्रणाली स्थापना गर्ने.	१० प्रमुख भन्सार कार्यालयहरुमा हरियो र रातो च्यानल स्थापित भएको हुनेछ भन्सारका सबै सरोकारवालाहरुसँग सम्पर्क स्थापना भएको हुनेछ (अध्यागमन, क्वारेण्टाइन, एयरपोर्ट अपरेटर, क्यारियर्स, ग्राउण्ड ह्याण्ड्लर्स)	पौष २०७७	३३०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा

[४] १० प्रमुख भन्सार कार्यालयहरुको पहिचान गर्दा यात्रु प्रवाहको आधारमा गर्ने

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	६.२.२ स्वचालित यात्रु जाँचपास प्रणाली स्थापना गर्ने	कम्तीमा १० भन्सार कार्यालयमा पर्याप्त उपकरण प्रदान भएको हुनेछ	चैत्र २०७७	१६२६३०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
६.३ कुरियर कार्गोको जाँचपासका लागि बेग्लै भन्सार एकाइ स्थापना गर्ने ।	६.३.१ कुरियर कार्गोको जाँचपासका लागि बेग्लै भन्सार एकाइ स्थापना गर्न समकालीन सर्वोत्तम पद्धति समाबेश गर्न बिद्यमान भन्सार ऐन नियम अध्ययन गर्ने	सिफारिश सहितको मस्यौदा अध्ययन प्रतिबेदन उपलव्ध हुनेछ	पौष २०७५	१.१.१ मा समावेश	निर्देशक, महसुल शाखा
	६.३.२ कुरियर कार्गोबाट पैठारी भएका मालवस्तुहरूका लागि बेग्लै महसुल लगाउन अध्ययन गर्ने	मस्यौदा प्रस्ताव उपलव्ध हुनेछ	चैत्र २०७६	१२५०	निर्देशक, महसुल शाखा
	६.३.३ स्वीकृतीका लागि अर्थ मन्त्रालयमा पेश गर्ने	मन्त्रालयमा पेश गरिएको हुनेछ	जेठ २०७६	९०	निर्देशक, महसुल शाखा
	६.३.४ भन्सार ऐन नियममा समावेश गर्ने	बेग्लै महसुल लगाइएको र बेग्लै भन्सार एकाई स्थापना भएको हुनेछ	पौष २०७७	४४०	निर्देशक, महसुल शाखा
६.४ यात्रु अग्रिम सूचना प्रणाली/PNR स्थापना गर्ने ।	६.४.१ यात्रु अग्रिम सूचना प्रणाली स्थापना गर्न समकालीन सर्वोत्तम पद्धतिहरू समाबेश गरी भन्सार ऐन नियमको परिमार्जन गर्न अध्ययन गर्ने	अध्ययन गरिएको हुनेछ	असार २०७६	१.१.१ मा समावेश	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	६.४.२ यात्रु अग्रिम सूचना प्रणाली स्थापनाबाट आउन सक्ने निजी सूचना, सूचना संरक्षण र सदाचारिता सम्बन्धी विषयहरु व्यवस्थापन गर्न रणनीति तयार गर्ने	भन्सार विभाग, अध्यागमन, र नागरिक उड्डयन प्राधिकरण एवं निजी क्षेत्रका सरोकारवालाहरु बीच सम्पर्क स्थापित भएको हुनेछ	असार २०७६	१८६०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	६.४.३ यात्रु अग्रिम सूचना व्यवस्थापनको लागि सूचना प्रविधिको आवश्यकता विश्लेषण गर्ने	आशिकुडा वर्ल्ड र बाह्य प्रणालीको अनुकूलता विश्लेषण भएको हुनेछ प्रतिवेदन तयार भएको हुनेछ सूचना आदान प्रदान कार्यान्वयन भएको हुनेछ	असार २०७६ असोज २०७६ पौष २०७७		निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)
	क. मस्यौदा प्रस्ताव तयार गर्ने	प्रस्ताव उपलब्ध हुनेछ	पौष २०७५		निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)
	ख. अर्थ मन्त्रालयमा स्वीकृतिका लागि पेश गर्ने	अर्थ मन्त्रालयमा पेश भएको हुनेछ	असार २०७६		निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)
	ग. भन्सार ऐन नियममा समावेश गर्ने	कानून संसोधन भई समावेश भएको हुनेछ	असार २०७७		निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)
	घ. मोवाइल/वेभबाट पूर्व-घोषणा गर्न सकिने व्यवस्था लागू गर्ने	प्रणाली सञ्चालनमा हुनेछ	असार २०७७		निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)
	ङ. वायुसेवा कम्पनीबाट यात्रुहरुको सूचना प्राप्त गरी वेभमा आधारित अनुगमन गर्ने	अनुगमन प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	असार २०७७	५२२०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास)
	अनुमानित कुल लागत			**२६७५४०**	

उपलब्धि २: यथार्थ राजस्व सङ्कलन गर्ने: कानूनको परिपालना, कार्यान्वयन सुधार एवं चुहावट नियन्त्रण गरी पैठारी हुने मालवस्तुबाट भन्सार महसुल, मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क तथा अन्य करहरु मार्फत बढी राजस्व सङ्कलन गर्ने ।

रणनीति ७: यथार्थ राजस्व संकलन गर्ने

रणनीतिक उद्देश्य: यथार्थ राजस्व सङ्कलनको लागि मूल्याङ्कन, महसुल, उत्पत्ति, र अन्य राजस्वसँग सम्बन्धित कानूनहरु प्रभावकारी ढंगले लागू गरिनेछ

क्रियाकलाप		कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
७.१ भन्सार मूल्याङ्कन परिपालन गराउने वातावरणमा सुधार गर्ने	७.१.१	प्रत्येक मालवस्तुको घोषणामा तोकिएको सीमा भन्दा बढीको मूल्य घोषणा अनिबार्य गर्ने	मूल्य घोषणा फारम कार्यान्वयन भएको	पौष २०७४	३३०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
	७.१.२	जोखिममा आधारित जाँचपास भएका मालवस्तुको मूल्याङ्कन छली भएको पत्ता लगाउने संयन्त्रको विकासगर्ने	अनलाईन सूचना आदान प्रदान गर्ने संयन्त्रको स्थापना भएको (राजस्व अनुसन्धानबाट समेत)	पौष २०७५	२१८०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
	७.१.३	आन्तरिक परीक्षण निर्देशिका विकास गर्ने	आन्तरिक परीक्षण निर्देशिका तयार भएको हुनेछ	पौष २०७६	१४१०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
	७.१.४	भन्सार विभागबाट समय समयमा आन्तरिक परीक्षण गर्ने	आन्तरिक परीक्षण प्रतिवेदन उपलव्ध हुनेछ	भदौ २०७७	११२०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
	७.१.५	भन्सार कार्यालयहरुमा आन्तरिक परीक्षण एकाई क्रियाशील गर्ने	भन्सार विभागको पुनःसंरचित संगठनमा एकाई समावेश भएको हुनेछ	भदौ २०७७	४.२.१ मा समावेश	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
७.२ पैठारी डाटाबेस र कागजातहरूमा मूल्याङ्कन अधिकृतलाई पहुँच दिन	७.२.१	आवश्यक तथ्याङ्कको ढाँचालाई अद्यावधिक गर्ने	आवश्यक फर्मेटिङ सहित डाटा टेवल अद्यावधिक भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	५४०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
	७.२.२	डाटाबेस र कागजातहरूमा मूल्याङ्कन अधिकृतलाइ पहुँच दिने	मूल्याङ्कन अधिकृतलाई पहुँच दिइएको हुनेछ	पौष २०७५	५४०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु		कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
७.३ भन्सार विभागमा केन्द्रीय मूल्याङ्कन डाटाबेशको स्थापना गरी प्रयोग गर्ने र भन्सार र तोकिएका अन्य कार्यालयहरुलाई पहुँच उपलब्ध गराउने	७.३.१	केन्द्रीय मूल्याङ्कन डाटाबेश स्थापना गर्ने	विस्तृत सूचना सञ्जाल स्थापना र सञ्चालन गरिएको हुनेछ	पौष २०७५	५४३९०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
	७.३.२	अनलाईन मूल्याङ्कन डाटाबेसमा कार्यालयलाई सहज पहुँच दिन संयन्त्र तयार गर्ने	मूल्याङ्कन डाटाबेस सफ्टवेयर उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७६	२१८०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
	७.३.३	मासिकरुपमा अन्य भन्सार कार्यालयहरूलाई सूचना प्रदान गर्न संयन्त्र स्थापना गर्ने	वेभमा आधारित मूल्याङ्कन सफ्टवेयर अद्यावधिक भएको हुनेछ	पौष २०७६	१०९०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
	७.३.४	अन्तर्राष्ट्रिय मूल्य सूचक तयार गर्ने	अन्तर्राष्ट्रिय मुल्य सुचक उपलब्ध हुनेछ	पौष २०७७	२२२०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
७.४ घोषित मूल्यको जाँच भन्सार विभागमा जोखिममा आधारित भई गर्ने	७.४.१	भन्सार विभागमा सक्षम मूल्याङ्कन अधिकृत तोक्ने	अधिकृतहरूलाई जिम्मेवारी तोकिएको	आषाढ २०७५	२२०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	७.४.२	यस्ता जाँचहरूबाट सिर्जित थप राजस्वको अनुगमन/राजस्व चुहावट भएको थाहा पाउने/मापन गर्ने प्रणाली स्थापना गर्ने	थप भएको राजस्व अनुगमनको प्रणाली स्थापना गरिएको हुनेछ अनुगमन गरिएको सूचना उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७५ नियमित	१७०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
७.५ ASYCUDA World प्रणालीमा मूल्याङ्कन डाटावेश मोड्यूललाई कार्गो जाँचपास सँग	७.५.१	उच्च जोखिम भएका हरेक उत्पादनको लागि TSC विकास गर्ने	TSC विकास भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	२५९०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
	७.५.२	TSC प्रणालीमा अद्याबधिक गर्ने	TSC साप्ताहिक अद्यावधिक भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	३३०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु		कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
आवद्ध गर्न ट्यारिफ स्पेसिफिकेशन कोड (TSC) विकास गर्ने	७.५.३	TSC एकाई मूल्याङ्कन शाखा अन्तर्गत स्थापना गर्ने	भन्सार विभागको नयाँ पुर्नरचित संगठनमा एकाई समावेश भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	४.२.१ मा समावेश	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
	७.५.४	मूल्याङ्कन डाटाबेस मोडयुललाई कार्गो जाँचपास प्रणालीसंग आबद्ध गर्न	TSC कोड प्रयोग भएको हुनेछ	पौष २०७६	१०९०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
७.६ वस्तुवर्गीकरणमा सुधार गर्ने	७.६.१	हार्मोनाईन्ड वस्तु वर्गीकरण २०१२ लाई २०१७ मा रुपान्तरण गर्ने	रुपान्तरण भएको हुनेछ	आषाढ २०७४	१६१०	निर्देशक, महसुल शाखा
	७.६.२	वस्तु वर्गीकरणमा पहुँच दिने	पहुँच दिने प्रवन्ध गरिएको हुनेछ	आषाढ २०७६	५४०	निर्देशक, महसुल शाखा
	७.६.३	वस्तुवर्गीकरणको तालिम दिने	सबै भन्सार कार्यालयका कर्मचारीलाई तालिम दिइएको हुनेछ	आषाढ २०७५	१०६०	निर्देशक, महसुल शाखा
	७.६.४	भन्सार वर्गीकरणका निर्णय सबै कर्मचारीहरूलाई दिने	सबैलाई जानकारी भएको सुनिश्चित गर्न प्रणाली स्थापना भएको हुनेछ	आषाढ २०७६	७.७.२ हेर्नुहोस	निर्देशक, महसुल शाखा
७.७ उपयुक्त बैकिङ्ग च्यालन मार्फत पैठारी व्यापार गर्न प्रणाली विकास गर्ने	७.७.१	व्यापारमा अनिवार्य बैकिङ प्रणालीको प्रयोग गर्न अवधारणापत्र तयार गर्ने	समयावधि सहितको कार्य योजना उपलब्ध हुनेछ अवधारणपत्र विकास गरिएको हुनेछ	पौष २०७४		निर्देशक, महसुल शाखा
	७.७.२	सरोकारवालाहरूसंग छलफल गर्ने	छलफल र निर्णयको माइन्युट	आषाढ २०७५		निर्देशक, महसुल शाखा
	७.७.३	कार्यविधि तयार गर्ने	कार्यविधि पुस्तिका	आषाढ २०७५		निर्देशक, महसुल शाखा
	७.७.४	व्यवस्था कार्यान्वयन गर्ने	आयात निर्यातमा बैंकिङ प्रणाली को प्रयोग	आषाढ २०७६	२१००	निर्देशक, महसुल शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
७.८ अनुकरणीय पद्धतिलाई प्रतिविम्वित गर्ने गरी मूल्याङ्कन र जाँचपास पछिको परीक्षणका निर्देशिकाहरू अद्यावधिक गर्ने	७.८.१ निर्देशिका अद्यावधिक गरी प्रसार गर्ने	मूल्याङ्कन र जाँचपास पछिको परीक्षणका निर्देशिकाहरूको प्रसार र कार्यमूलक अभिलेखको रुपमा कार्यान्वयन भएको हुनेछ	नियमित	१५७०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
७.९ जाँचपास परीक्षण कार्यालयको सुदृढीकरण गर्ने	७.९.१ परिपालन नगर्नेहरु समेतको जोखिममा आधारित जाँचपास परीक्षण गर्ने	जाँचपास परीक्षण भएको बार्षिक संख्या	नियमित	१११०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
	अधिकांश परीक्षण पैठारीकर्ताको परिसरमा गर्ने	कुल परीक्षणमा पैठारीकर्ताको परिसरमा गरिएका परीक्षणको संख्या	नियमित	७.९.१ हेर्नुहोस	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा/पिसिए कार्यालय
	७.९.२ पत्ता लागेका विषयहरु इन्टलिजेन्सलाई सुझाव र लक्ष एकत्रित गराउन जाँचपास परीक्षण एकाईको सञ्चालन/सूचना जोखिम व्यवस्थापन एकाईसँग आवद्ध गर्ने	आवद्ध भएको सूचना उपलव्ध हुनेछ	नियमित	२२०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा/पिसिए कार्यालय
७.१० प्रमुख भन्सारहरूमा PCA कार्यालय अन्तर्गत जाँचपास पछिको परीक्षण एकाइ स्थापना गर्ने	७.१०.१ भन्सारहरूमा जाँचपास पछिको परीक्षण एकाइ स्थापना र सञ्चालन गर्ने	सबै भन्सार जाँचपास पछिको परीक्षण एकाइ स्थापना र सञ्चालन भएको हुनेछ	पौष २०७४	२७२०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा/पिसिए कार्यालय
	७.१०.२ व्यापारीहरूलाई जाँचपास पछिको परीक्षण कार्यबिधिको जानकारी दिने	सेमिनार र सूचना वितरण गरिएकाको संख्या	पौष २०७४ र त्यसपछि निरन्तर	२७२०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा
	७.१०.३ आन्तरिक राजस्व विभागसंग सम्बन्ध र समन्वय गर्ने	औपचारिक बैठकका निर्णयहरू	पौष २०७५ र त्यसपछि	१३०	निर्देशक, मूल्याङ्कन शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
			निरन्तर		
७.११ राजस्व प्रणालीको अनुगमन सुदृढगर्ने ।	७.११.१ प्रमुख भन्सार कार्यालयहरुको नियमित र अनलाइन अनुगमन गर्न केन्द्रको अनुगमन शाखाको क्षमता विकास गर्ने	कर्मचारी सहित अनुगमन सफ्टवेयरको व्यवस्था भएको हुनेछ	पौष २०७६	२१८०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	७.११.२ भन्सार कार्यालयहरुको मासिक स्तर निर्धारण गर्ने	मासिक स्तर निर्धारण प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७५ बार्षिक	५२०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	७.११.३ मूल्य घोषण सम्बन्धी गोपनीयता सुनिश्चित गर्न भन्सार ऐन संशोधन गने	Valuation rulings को लागि भन्सार विभागमा residual powers भएको कानून उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७५	१.१.१ मा समावेश	निर्देशक, महसुल शाखा
	अनुमानित कुल लागत			**८६८८०**	

रणनीति ८: अनुपालन व्यवस्थापन/स्वेच्छिक अनुपालन सुदृढ गर्ने

रणनीतिक उद्देश्य: भन्सारको स्वेच्छिक अनुपालन सुदृढ गरी रोकथाम र नियन्त्रणात्मक उपायहरु दुवैलाई पूर्ण सन्तुलित रुपमा कायम राखी स्वेच्छिक अनुपालन सकृय गराउन आन्तरिक राजस्व विभागसँग आवद्ध गरिनेछ ।

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
८.१ अनुपालन रणनीति दस्तावेज तयार गर्ने ।	८.१.१ अनुपालन व्यवस्थापन निर्देशिका बनाउन कार्यदल गठन गर्ने (म्यानुयल, सामाग्री र औजार)	कार्य विवरण सहितको कार्यदल गठन भएको हुनेछ	असोज २०७४	१३०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	८.१.२ रिक्तता (Gap) विश्लेषण गर्ने	सिफारिस सहितको रिक्तता विश्लेषण प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	चैत्र २०७४	८९०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	८.१.३ अनुपालन व्यवस्थापन निर्देशिका तयार गर्ने (विश्वसनीय व्यवसायी समेतको लागि)	निर्देशिका उपलब्ध हुनेछ	भदौ २०७५	३,०४०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	८.१.४ सरेकारवालाहरुसँग परामर्श गर्ने	निर्देशिकामा सरेकारवालाहरुको सुझाव एवं प्रतिक्रिया समावेश गर्ने	चैत्र २०७५	६३०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	८.१.५ ऐन नियम समीक्षा गर्ने	ऐन, नियम समीक्षा गरी निर्देशिका स्वीकृत भएको हुनेछ	पौष २०७६	१,३४०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
८.२ अनुपालन व्यवस्थापनको निमित्त मापदण्डहरू तोक्ने।	८.२.१ सेवाग्राही/व्यवसाय segmentation विधि परिभाषित गर्ने	मापदण्ड उपलव्ध हुनेछ	चैत्र २०७५	७९०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	८.२.२ संभाव्य प्रोत्साहन, रोकथाम र नियन्त्रणात्मक उपायहरु विकास गर्ने	दस्तावेज उपलव्ध हुनेछ	पौष २०७५	४६०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	८.२.३ स्वेच्छिक अनुपालनको लागि सुविधाको व्यवस्था गर्ने (कम निरीक्षण, ग्रिन लेन आदि)	कानून उपलव्ध हुनेछ	आषाढ २०७५	४६०	निर्देशक, महसुल शाखा
	८.२.४ विश्वसनीय व्यवसायी र आधिकारिक आर्थिक संचालक लाई लागू हुने भन्दा पृथक सबै पक्षको लागि लागू हुने अनुपालन सूचकहरु र तत्वहरु अभिलेख गर्ने	अनुपालन सूचकहरु र तत्वहरु अभिलेख भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	१,०४०	निर्देशक, महसुल शाखा
	८.२.५ साधारणतया अनुपालन नहुने मालवस्तुको महसुल दर समीक्षा गर्ने	अनुपालन नहुने सूची अनुसारका मालवस्तुको महसुल दर समीक्षा भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	६३०	निर्देशक, महसुल शाखा
	८.२.६ संभाव्य अनुपालन परिदृष्यको रुपरेखा तयार गर्ने	भन्सारले जोखिम व्यवस्थापन प्रक्रियामा सेवाग्राही segments प्रयोग गरेको हुनेछ	आषाढ २०७५	४१०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	८.२.७ उचित उपचारको लागि रणनीति तयार गर्ने	दस्तावेज उपलव्ध हुनेछ	आषाढ २०७५	८५०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	८.२.८ अनुपालनअन्य रणनीतिहरुसँग आवद्ध गर्ने	आवद्ध गरिएको प्रतिवेदन उपलव्ध हुनेछ	पौष २०७५	८५०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
८.३ अनुपालन व्यवस्थापन/ स्वेच्छिक अनुपालन कार्यान्वयन गर्ने ।	८.३.१ कार्यदल गठन गर्ने	कार्यदल गठन भई क्रियाशिल हुनेछ	चैत्र २०७७	४१०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	८.३.२ कार्य योजना तयार गर्ने	कार्य योजना उपलब्ध हुनेछ	जेठ २०७७	४४०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	८.३.३ सरोकारवालाहरुसँग परामर्श बैठक आयोजना गर्ने	बैठक संख्या	भदौ २०७७	६५०	प्रमुख भन्सार अधिकृत
	८.३.४ मजबुत् भौतिक परीक्षण, अभिलेख परीक्षण, छड्के जाँच आदि सञ्चालन गर्ने	परीक्षण प्रतिवेदन उपलब्ध भई सिफारिश कार्यान्वयन भएको हुनेछ	नियमित	४१०	प्रमुख भन्सार अधिकृत
	८.३.५ अनुपालन नगर्नेहरुको नियमित् अनलाइन अनुगमन गर्ने	अनुगमन प्रतिवेदन कार्यान्वयन भएको हुनेछ	नियमित	५२०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	८.३.६ अनुपालनका लागि नयाँ सामाग्री तयार गर्ने	सरलीकृत कार्य प्रक्रियाहरुको प्याकेज तयार भएको हुनेछ जस्तै सेवाग्राही segmentation, सेवाग्राहीको व्यवहार लेखाजोखा आदि	चैत्र २०७७	२,८१०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
८.४ अनुपालन प्रणालीको प्रभावकारिता मूल्याङ्कन गर्ने ।	८.४.१ रोकथामका उपायहरु समीक्षा गर्ने	सिफारिस सहितको प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	बार्षिक	२६०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
८.५ अनुपालन योजनाको सूचना दिने र सम्प्रेषण गर्ने ।	८.५.१ आयातकर्ता एवं निर्यातकर्ताहरुलाई उनीहरुको अधिकार र कर्तव्य तथा अनुपालन रणनीतिको प्रभाव बारे बोध गराउन सुशिक्षित एवं सु-सूचित गर्ने	भन्सार कार्यालयबाट सञ्चालित कार्यक्रमको संख्या	चैत्र २०७६	४४०	प्रमुख भन्सार अधिकृत

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	८.५.२ अनुपालन रणनीति र यसका फाईदा भन्सार विभागको वेभसाईट एवं केन्द्रीय र स्थानीय व्यापार सहजीकरण समिति मार्फत सुसूचित गर्ने	व्यापार सहजीकरण समिति मार्फत सञ्चालन भएको कार्यक्रमको संख्या	भदौ २०७७	१,१४०	प्रमुख भन्सार अधिकृत
८.६ संस्थागत सहयोग/सहकार्य गर्ने ।	८.६.१ आन्तरिक राजस्व विभाग र राजस्व अनुसन्धान विभागसँग सूचना आदान प्रदान गर्न फोकल व्यक्ति तोक्ने	फोकल व्यक्तिहरुको चौमासिक बैठक आयोजना भएको हुनेछ	पौष २०७४	२६०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास/सञ्चालन)
	८.६.२ भन्सार र करको अनुपालन रणनीति विश्लेषण गर्ने	विश्लेषण प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७७	५२०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास/सञ्चालन)
	८.६.३ समान समस्या र अन्तरको सूची तयार गर्ने	सफ्टवेयर तयार भएको हुनेछ	पौष २०७७	२,१८०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास/सञ्चालन)
	८.६.४ आन्तरिक राजश्व विभागसँग सूचना एकिकृत गर्ने	सफ्टवेयर तयार भएको हुनेछ	पौष २०७७	६००	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास/सञ्चालन)
	८.६.५ अनुपालन रणनीति आन्तरिक राजस्व विभागसँग आवद्ध गर्ने	सफ्टवेयर क्रियाशिल हुनेछ	आषाढ २०७८	१३०	निर्देशक, सूचना प्रविधि शाखा (विकास/सञ्चालन)
८.७ अनुपालन व्यवस्थापनको कार्यसम्पादन मापन गर्ने ।	८.७.१ अनुपालन व्यवस्थापनको नतिजा मापन गर्न मुख्य कार्य सम्पादन सूचकहरु तयार गर्ने	भन्सार विभागका शाखाहरु र भन्सार कार्यालयका सबै एकाइहरुले मुख्य कार्य सम्पादन सूचकहरु तयार गरेका हुनेछन	आषाढ २०७६	१,५३०	निर्देशक, अनुगमन शाखा प्रमुख भन्सार अधिकृत

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	८.७.२ नतिजा मापन गर्ने	सुधारका लागि सिफारिशहरु सहितको प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	नियमित	११०	निर्देशक, अनुगमन शाखा प्रमुख भन्सार अधिकृत
	८.७.३ सिफारिश अनुरुप अनुपालन विधिमा सुधार गर्ने	मुख्य कार्य सम्पादन सूचकहरु अद्यावधिक गरिएको हुनेछ	पौष २०७७	११०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	अनुमानित कुल लागत			२२,४००	

रणनीति ९: विकसित जोखिम व्यवस्थापन गर्ने

रणनीतिक उद्देश्य: अन्तरराष्ट्रिय मापदण्ड एवं सर्वोत्तम पद्धति अनुसरण गर्दै जोखिम व्यवस्थापन प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ।

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
९.१ जोखिम व्यवस्थापन रणनीति विकास गरी कार्यान्वयन गर्ने।	९.१.१ कार्य विवरण सहित टोली गठन गर्ने	कार्य विवरण स्वीकृत भएको हुनेछ	पौष २०७४	११०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	९.१.२ जोखिम व्यवस्थापन पद्धतिमा कानून लागू गर्ने रणनीति समावेश गर्ने		पौष २०७५	८६०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	९.१.३ सूचना प्रणाली डिजाइन र कार्यान्वयन गर्ने (जस्मा सूचना सङ्कलन, विश्लेषण र जोखिममा बदल्न सकिने व्यवस्था होस)	सफ्टवेउर उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७५	२१८०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	९.१.४ जोखिम व्यवस्थापन रणनीतिमा अन्य विधिवत् आवश्यकताहरु जस्तै स्वास्थ्य, अर्थ व्यवस्था, वातावरण र सुरक्षा जोखिम समावेश गर्ने	आवद्ध गरिएको प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ अन्य सरकारी संस्थाको उच्च तहबाट सहयोग र समन्वय प्रदान भएको हुनेछ	पौष २०७५	२११०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	९.१.५ जोखिम व्यवस्थापन रणनीतिमा आपूर्ति शृंखलाका जोखिम एवं व्यवहारमूलक जोखिम समावेश गर्ने	अद्यावधिक गरिएको रणनीीति प्रचार प्रसार भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	९७०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	९.१.६ जोखिम व्यवस्थापन रणनीतिमा जोखिमयुक्त मालवस्तु जाँचपासको जोखिम समावेश गर्ने	भन्सारबाट जोखिमयुक्त मालवस्तु जाँचपास गर्ने समय निर्धारण गरी सो को अनुसरण गरिएको हुनेछ	आषाढ २०७६	९१०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	९.१.७ जोखिम व्यवस्थापनलाई अन्य प्रक्रियाहरु जस्तै कानून लागू गर्ने, स्वेच्छिक अनुपालन, व्यापार सहजीकरण र समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापनसँग आवद्ध गर्न संसोधन योजना डिजाईन गर्न कार्य विवरण सहितको एक कार्यसमूह गठन गर्ने	कार्य समूह गठन गरिएको हुनेछ	आषाढ २०७६	१००	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	९.१.८ जोखिम व्यवस्थापन प्रक्रिया चरणवद्ध रुपमा डिजाइन गर्ने (जोखिम पत्ता लगाउने देखि जोखिम मूलयाङ्कन/जोखिम चक्रसम्म)	अभिलेख उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७६	२००००	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	९.१.९ जोखिमका क्षेत्रहरुको सूचना संकलन गर्ने, सीमा क्षेत्रका भन्सारमा रहेको जोखिम व्यवस्थापन एकाई भित्र इन्टलिजेन्स् एकाई सिर्जना गरी उक्त एकाईमा विश्लेषण र लक्ष निर्धारण विज्ञ राख्ने	समयवद्ध कर्य योजना उपलब्ध हुनेछ संकलित सूचनाको रेकर्ड उपलव्ध हुनेछ (भन्सार विभागले सबै भन्सार कार्यालयमा यो कार्य गर्ने अधिकृत तोक्ने)	आषाढ २०७५	१४०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	९.१.१० जोखिमको प्रोफाईल तयार गरी यसको प्रभावकारिता अनुगमन गर्ने	जोखिम क्षेत्रको प्रोफाईल तयार भएको हुनेछ	पौष २०७५	९३०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
९.२ सम्बन्धित साझेदारसँग अनुसन्धान (Intelligence), जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना आदान-प्रदान गर्ने ।	९.२.१ प्रस्तावित नेपाल राष्ट्रिय एकद्वार प्रणाली अन्तर्गत र समझदारी भएको अवस्थामा द्विपक्षीयरुपमा अन्य सरकारी संस्थाहरुसँग जोखिम व्यवस्थापन सूचना आदन प्रदान गर्ने	पत्राचार, परामर्श मञ्च, बैठक आदि माध्यमबाट सूचना आदान प्रदान भएको हुनेछ	आषाढ २०७६	४४०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	९.२.२ अन्य भन्सार प्रशासनका बीच जोखिम व्यवस्थापन सूचना आदान प्रदान गर्ने - SASEC CS Subregional Project 5 मा प्रस्ताव भए अनुसार विश्व भन्सार संगठनको डाटा मोडलसँग सम्वद्ध लक्षित विद्युतीय सूचना पहलहरु		आषाढ २०७७	२०७०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा प्रमुख भन्सार अधिकृत
	९.२.३ भन्सारहरुका आपसी प्रशासकीय सहयोग सम्झौता र अन्य वाध्यात्मक नहुने किसिमका उपयुक्त सम्झौताहरु जस्तै समझदारी पत्र आदिमा लगानी गर्ने	आपसी सहयोगका कार्यक्रमहरुको सूची र यसको कार्यान्वयन प्रतिवेदन अद्यावधिक हुनेछ	आषाढ २०७७	१६५०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
९.३ सीमावर्ती भन्सार जाँचपास अनुगमन पद्धतिलाई सामर्थ्य वनाउने ।	९.३.१ भन्सार कार्यालयहरुमा मजबुत आई पि क्यामरा जडान गर्ने/बनाउने	समयवद्ध कार्ययोजना उपलब्ध हुनेछ थप ६ वटा भन्सार कार्यालयमा आई पि क्यामरा प्रयोग भएको हुनेछ प्रमुख भन्सार कार्यालयमा अनलाइन अनुगमन एकाई क्रियाशील हुनेछ	आषाढ २०७५	१०४६०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
९.४ कार्गो जाँचपासमा जोड दिदै भन्सारमा जोखिम व्यवस्थापनका सिद्धान्तहरू स्थापना गर्ने ।	९.४.१ छनौट सूचक र मापदण्ड व्यवस्थित गर्ने ।	सूचक र मापदण्ड व्यवस्थित हुनेछ	आषाढ २०७५	२१९०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	९.४.२ जोखिम व्यवस्थापनको लगि सन्दर्भ डाटावेश/ जोखिम इञ्जिन तयार गर्ने	जोखिम व्यवस्थापनको लगि सन्दर्भ डाटावेश/जोखिम इञ्जिन तयार भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	३३०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	९.४.३ छनौट/जोखिम व्यवस्थापन प्रणाली कार्यान्वयन गर्ने	छनौट/जोखिम व्यवस्थापन प्रणाली कार्यान्वयन भएको हुनेछ (सफ्टवेयर तयार भएको)	आषाढ २०७६	२१८०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
९.५ भन्सारको सीलछाप लगाई बन्द कन्टेनरमा कार्गो ढुवानी गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।	९.५.१ सर्वोत्तम प्रणाली उदाहरणको लागि SAFE फ्रेमवर्कमा उल्लेख भए अनुरुप प्रणाली कार्यान्वयन गर्ने	कन्टेनरमा कार्गो ढुवानी सञ्चालनमा हुनेछ	पौष २०७४	४८९५०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	९.५.२ सुक्खा बन्दरगाह भन्सार कार्यालयमा, कन्टेनर नियन्त्रण कार्यक्रम अन्तर्गतको बन्दरगाह नियन्त्रण एकाई सुदृढ गने	जाँच भएको कन्टेनर संख्या	नियमित	५४०	प्रमुख भन्सार अधिकृत
९.६ जोखिम व्यवस्थापन	९.६.१ जोखिम क्षेत्र पहिचानको लागि प्रभावकारी स्वचालित सफ्टवेयर विकास गर्ने	सफ्टवेयर उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७४	९.४.३ हेर्नुहोस्	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
बढोत्तरी गरी यस्मा भन्सार विभागको नीति र कार्य सञ्चालन पूर्णरूपमा एकीकृत गर्ने ।	९.६.२ जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी म्यानुयल र कार्यविधि अद्यावधिक गर्ने	म्यानुयल अद्यावधिक भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	२६९०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	९.६.३ जोखिम व्यवस्थापन टोली गठन गर्नको लागि उपयुक्त कानूनी आधार स्थापना गर्ने	उपयुक्त कानूनी आधार उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७६	७२०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	अनुमानित कुल लागत			**८३४६०**	

उपलब्धि ३: सामाजिक सुरक्षा एवं प्रत्याभूति :मुलुकमा अवैध व्यापार र हानिकारक वस्तुहरूको ओसारपसारलाई रोक्न/निषेध गर्न मालवस्तुको परिवहन, ढुवानीका साधनहरू र ढुवानीका उपकरणहरू (कन्टेनर, प्यालेट्स, क्रेट्स) उपर निगरानी एवम् अन्य प्रकारका नियन्त्रणका रणनीतिहरू र अन्य उपायहरू अपनाइनेछ

रणनीति १०: समाजको संरक्षण, सुरक्षा र प्रत्याभूति गर्ने

रणनीतिक उद्देश्य: भन्सारका कार्यहरु सामाजिक संरक्षण, नियमवद्ध नभएका जरुरतका पाँच खण्डमा केन्द्रित रहनेछन् जस्तै सुरक्षा, स्वास्थ्य, अर्थतन्त्र, वातावरण र समाज(SHEES)

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
१०.१ सामाजिक संरक्षणको विषयमा भन्सारको रणनीति तयार गर्ने[५]	१०.१.१ नियमवद्ध नभएका आयात, निर्यात र मालवस्तुको परिवहनसँग सम्वद्ध सबै कार्यहरुको सूची तयार गर्ने (एवं लागू गर्न जिम्मेवार संस्था/मन्त्रालय समेत)	अद्यावधिक सूचीको अभिलेख उपलब्ध हुनेछ	आषाढ २०७५	८२०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	१०.१.२ यी कार्यहरु उल्लेख भएका चार खण्डमा (SHEES) विभाजन गर्ने	विभाजन भएको कागजात उपलब्ध हुनेछ	पौष २०७५	१९०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा

[५] Puntakana घोषणा - मानव सुरक्षा केन्द्रित (France Paris Attack, 2015)

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	१०.१.३ अन्य सरकारी संस्था र संवद्ध संस्थाहरुसँग निकटतम् सहकार्य गरी भन्सार आफूले यी क्षेत्रमा लागू गर्नुपर्ने कार्यहरु कसरी सुदृढ गर्ने विषयमा रणनीति तयार गर्ने	रणनीति पत्र सबै भन्सार कार्यालयहरुमा वितरण भएको हुनेछ	आषाढ २०७६	४९०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	१०.१.४ कार्यान्वयनको लागि कार्य योजना तयार गर्ने	भन्सार विभागले कार्य योजना कार्यान्वयन प्रतिवेदन संकलन गरेको हुनेछ	आषाढ २०७७	२७०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
१०.२ साइटिस र ओजोन का क्षेत्रमा वातावरण संरक्षण गर्ने लगायत सीमावर्ती तस्करी र अवैध व्यापार नियन्त्रण गर्न नियन्त्रित एवम् हानिकारक वस्तुहरूको परीक्षण गर्नका लागि भन्सार प्रयोगशालाको क्षमता तिव्र पार्ने ।	१०.२.१ कानूनी व्यवस्था अध्ययन गर्ने	तोकिएको समयमा प्रतिवेदन प्राप्त भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	१.१.१ हेर्नुहोस्	निर्देशक, प्रयोगशाला शाखा
	१०.२.२ निर्देशिकाको मस्यौदा तयार गर्ने	निर्देशिकाको मस्यौदा उपलब्ध हुनेछ	पौष २०७५	४१०	निर्देशक, प्रयोगशाला शाखा
	१०.२.३ प्रमुख सरोकारवालाहरुसँग परामर्श गर्ने	प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	माघ २०७६	१७०	निर्देशक, प्रयोगशाला शाखा
	१०.२.४ सम्बन्धित मन्त्रालयहरुमा पठाउने	मस्यौदा पठाइएको हुनेछ	आषाढ २०७६	१.१.१ हेर्नुहोस्	निर्देशक, प्रयोगशाला शाखा
१०.३ सीमामा रहेका संगठनहरू, स्थानीय निकायहरू,	१०.३.१ सम्वन्ध राख्नुपर्ने संस्थाहरु पहिचान गर्ने	संस्थाहरु पहिचान भएको हुनेछ	माघ २०७४	१३०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	१०.३.२ समन्वय/बैठकको योजना तयार गर्ने	योजना तयार भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	१३०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	१०.३.३ सीमा नाकाका समकक्षीहरुसँग सम्पर्क गरी	सम्पर्क गरी कार्यक्रम तय	आषाढ		निर्देशक, अनुगमन शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
स्थानीय सुरक्षा निकायहरू, र क्षेत्रीय राजस्व अनुसन्धान निकायहरू बीच सहयोग र समन्वय गर्ने ।	नियमित बैठकको कार्यक्रम तय गर्ने	भएको हुनेछ	२०७६	७८०	
	१०.३.४ सीमा नाकाका संस्थाबीच त्रैमासिक बैठक गर्ने	प्रमुख भन्सार कार्यालयमा बार्षिक न्यूनतम् ४ बैठक भएको हुनेछ	नियमित	७८३०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	१०.३.५ आयात र निर्यातमा अन्तर्राष्ट्रिय सर्वोत्तम भन्सार पद्धति अनुरुप जाँचपासको लागि भन्सारको जोखिममा आधारित व्यवस्थापन विषयमा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	सबै प्रमुख भन्सार कार्यालयमा संचालित बैठकको संख्या	नियमित	९८०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
१०.४ भन्सार कार्यालयहरूमा सम्बद्ध सबै निकायहरु आवद्धभएको (Interface model) प्रयोगशालाको डिजाइन गर्ने ।	१०.४.१ भन्सारमा एउटै छानामुनी एकद्वार सेवा सञ्चालन गर्ने	भन्सार प्रशोधनका लागि आवश्यक उपकरणहरु जडान गरी भन्सार कार्यालयहरुमा पूर्वाधार डिजाइन र स्थापना भएको हुनेछ	आषाढ २०७६	४४०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	१०.४.२ प्रयोगशालामा क्वारेण्टाईन, खाद्य सुरक्षा र जनावर स्वास्थ्यको एकीकृत जाँचको लागि सञ्चालन कार्यविधि तयार गर्ने	सञ्चालन कार्यविधि कार्यान्वयनको लागि कार्य योजना तयार भएको हुनेछ	माघ २०७६	५७०	निर्देशक, प्रयोगशाला शाखा
	१०.४.३ स्क्रिनिङ्ग जाँच प्रयोगशाला स्थापना गर्ने	७ वटा भन्सार कार्यालयमा प्रयोगशाला सञ्चालनमा हुनेछ	आषाढ २०७७	५.५.२ हेर्नुहोस्	निर्देशक, प्रयोगशाला शाखा
	१०.४.४ संयुक्त परीक्षण सञ्चालन गर्ने	संयुक्त परीक्षण प्रतिवेदन उपलब्ध भएको हुनेछ	माघ २०७७	७००	निर्देशक, प्रयोगशाला शाखा
	१०.४.५ प्रतिवन्धित र नक्कली मालवस्तुको अवैध गतिविधि नियन्त्रण गर्न प्रयोगशालाहरुको क्षमता विकास गर्ने	केन्द्रीय प्रयोगशाला र बीरगंजमा वैज्ञानिक उपकरणहरु जडान भएको हुनेछ भन्सार प्रयोगशालाहरुले मान्यता प्राप्त गरेका हुनेछन्	नियमित	३४७०	निर्देशक, प्रयोगशाला शाखा
१०.५ अवैध	१०.५.१ अवैध व्यापारका कारणहरु अध्ययन गर्ने	अध्ययनले गरेका सिफारिसहरु कार्यान्वयन भएका हुनेछन्	आषाढ २०७५	३८८०	

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
व्यापारलाई न्यूनीकरण गर्न संयन्त्र, योजना र कार्यक्रमहरूको विकास गर्ने ।	१०.५.२ समातिने अवैध बस्तुको संख्या र बिस्तार अभिवृद्धि सहित सीमामा हुने तस्करी नियन्त्रणका लागि भन्सारको कमाण्ड एकिकृत गर्ने	समातिएका अवैध बस्तुको संख्या	माघ २०७६	१५३०	निर्देशक, अनुगमन शाखा प्रमुख भन्सार अधिकृत
	१०.५.३ मध्यस्थकर्ता मार्फत अवैध व्यापार नियन्त्रणका लागि अभियान सञ्चालन गर्ने	सबै भन्सार कार्यालयहरुमा बार्षिक ४ वटा कार्यक्रम आयोजना भएको हुनेछ	आषाढ २०७४ पछी	३१५०	प्रमुख भन्सार अधिकृत
	१०.५.४ अवैध व्यापार नियन्त्रणका लागि सम्बद्ध संस्थाहरुबीच समन्वयमा सुधार गने	सीमाका संस्थाहरुसँग नियमित बैठकमा समीक्षा गरिएको हुनेछ	आषाढ २०७५ पछी	४४०	प्रमुख भन्सार अधिकृत
१०.६ भन्सार प्रमुखको कमाण्डमा बेग्लै भन्सार सुरक्षा बल गठन गर्ने सम्बन्धमा पुनरावलोकन गर्ने ।	१०.६.१ बेग्लै भन्सार सुरक्षा बल गठन निर्देशिका तयार र स्वीकृत गर्ने	निर्देशिका स्वीकृत भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	३२३०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	१०.६.२ निर्देशिका कार्यान्वयन कार्य योजनाको तयारी गर्ने	कार्य योजनाको कार्यान्वयन भएको	माघ २०७५	८९०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	१०.६.३ भन्सार प्रमुखको कमाण्डमा बेग्लै भन्सार सुरक्षा बलको परिचालन गर्ने	भन्सार सुरक्षा बलको परिचालन भएको	भाद्र २०७६	२६२९२०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	१०.६.४ भन्सार सुरक्षा बलको अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने	कार्यसम्पादन	चैत्र २०७७	२८६०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
१०.७ अवैध लागू औषध, नक्कली मुद्रा, नक्कली मालवस्तुको प्रभावकारी जाँचका लागि एक संयन्त्र स्थापना गर्ने	१०.७.१ सञ्चालन कार्यविधि तयार गर्ने	कार्यविधि तयार भएको हुनेछ भन्सारमा बहुक्षेत्रीय समन्वय बढाउन कार्य योजना तयार भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	१०७०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	१०.७.२ सरोकारवालासंग छलफल गरी सञ्चालन कार्यविधि स्वीकृत गर्ने	स्वीकृत कार्यविधि	आषाढ २०७६	२७०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	१०.७.३ सञ्चालन कार्यविधिको कार्यान्वयन गर्ने	कार्यान्वयन तालिका	पौष २०७६	४४०	निर्देशक, इन्टलिजेन्स् शाखा
	अनुमानित कुल लागत			२९८०६०	

रणनीति ११: समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन गर्ने

रणनीतिक उद्देश्य: सीमाक्षेत्रका प्रक्रियाहरूमा सामाञ्जस्यता एवं सरलता ल्याउन र दोहोरोपन हटाई व्यापार सहजीकरणमा सुधार गर्न सीमावर्ती अन्य संस्थाहरूसँग समन्वयमा सुधार एवं समय तथा लागत/खर्चमा न्यूनीकरण गरी संयुक्त पहल कदमीहरू, नीतिहरू, कार्यक्रमहरू र क्रियाकलापहरूको विकास, तर्जुमा र कार्यान्वयन गरिनेछ।

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
११.१ समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन प्रक्रियामा भन्सारको भूमिका परिभाषित गर्ने।	११.१.१ सीमाका संस्थाहरु सहितको समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन निर्देशक समिति गठन गर्ने	समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन निर्देशक समिति गठन भएको हुनेछ	पौष २०७५	१३१०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	११.१.२ समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन प्रक्रियाको विद्यमान स्थिति लेखाजोखा गर्ने	रिक्तता विश्लेषण सहित आवश्यक कार्यहरु लागि प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	पौष २०७५	३३९०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	११.१.३ रिक्तता र विचलनको लगत तयार गर्ने			१५१०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	११.१.४ निम्न बिषयमा कार्य प्रस्ताव तयार गर्नेः ● कानुन/व्यवस्थापन र संगठन, ● कार्य प्रक्रिया ● जनशक्ति व्यवस्थापन र तालिम, संचार र सूचना प्रविधि ● पूर्वाधार र उपकरण ● बजेट र कार्य तालिका, र ● स्वचालन र सूचना आदान प्रदानका समस्या (नेपाल राष्ट्रिय एकद्वार प्रणाली सहित अन्य)			२११०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
११.२ अन्तर संस्था सम्झौता गरी सोको व्यवस्थापन गर्ने।	११.२.१ समन्वयात्मक सीमा व्यवस्थापन कार्यान्वयनको लागि कानूनी तथा प्रशासकीय उत्तरदायित्व परिभाषित गर्ने	कानूनी तथा प्रशासकीय व्यवस्थामा संशोधनको लागि प्रतिवेदन पेश भएको हुनेछ	आषाढ २०७५	२५९०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	११.२.२ आवश्यक निर्देशिका, फारामहरु र अन्य	भन्सारमा अद्यावधिक निर्देशिका	भदौ २०७७	२५६०	निर्देशक, भन्सार सुधार

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
	सूचनाहरु तयार गर्ने	र फारामहरु प्रयोग भएको हुनेछ			शाखा
	११.२.३ सीमाका संस्थाहरुसँग सूचना आदान प्रदान गर्ने	सफ्टवेयर उपलब्ध भई सीमाका सबै संस्थाहरुले उपयोग गरेका हुनेछन	पौष २०७७	२१८०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	११.२.४ सीमाका संस्थाहरुसँग सूचना आदान प्रदान, नियन्त्रण र कार्य प्रक्रियाका विषयमा समन्वय गर्न उपयुक्त प्रशासकीय र कानूनी व्यवस्थाको विकास र कार्यान्वयन गर्ने	सञ्चालन कार्यविधि तयार भएको हुनेछ	पौष २०७७	४३०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	११.२.५ अर्थ मन्त्रालय/भन्सार विभाग र सम्वद्ध सीमा संस्थाहरुबीच सेवा सम्झौता वा समझदारीपत्रमा सम्झौता गर्ने	समझदारी पत्रमा सम्झौता भएको हुनेछ	पौष २०७७	२२०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	११.२.६ सूचनाको उपयोग र आदान प्रदानको लागि नीति निर्माण गर्ने	सूचना आदान प्रदान नीति वितरण र संचार भएको हुनेछ	आषाढ २०७८	८२०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	११.२.७ प्रमुख व्यापारिक साझेदार देशहरूमा भन्सार सहचारी राख्न अर्थ मन्त्रालयमा प्रस्ताव गर्ने	प्रमुख साझेदार देशमा भन्सार सहचारीको दरवन्दी सिर्जना गरिएको	आषाढ २०७७	४१०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	११.२.८ भन्सारलाई सीमामा अग्रपंक्तिको सेवा प्रदायक संस्थाको रुपमा स्थापना गर्ने	सीमाका सबै क्रियाकलापहरु भन्सार कार्यालयले संयोजन गरेका हुनेछन्	आषाढ २०७७	७७०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
११.३ स्वदेशका व्यापारी र औद्योगिक संगठनहरू संग समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर गर्ने	११.३.१ राष्ट्रियस्तरका संस्थाका सरोकारवावालाहरुसँग परामर्श कार्यक्रम आयोजना गर्ने	राष्टियस्तरका व्यापारिक तथा औधोगिक संगठनहरुसंग समझदारि पत्रमा हस्ताक्षर भएको हुनेछ।	आषाढ २०७४	४१०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	११.३.२ व्यापारिक संगठनहरूसंग सैद्धान्तिक सहमती गर्ने		आषाढ २०७५	१७०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा
	११.३.३ संगठनहरूसंग वार्ता गरी सम्झौता गर्ने.		आषाढ २०७६	७०	निर्देशक, भन्सार सुधार शाखा

क्रियाकलाप	कार्यहरु	कार्य सम्पादन सूचकहरु	समय	अनुमानित लागत (रु. ०००)	उत्तरदायित्व
११.४ सीमा क्षेत्रमा भन्सारका सामाजिक जिम्मेवारी सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको विकास गर्ने	११.४.१ सामाजिक जिम्मेवारीको लागि सोच पत्र र कार्यक्रम तयार गर्ने	सोच पत्र उपलब्ध हुनेछ	पौष २०७६	४५०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	११..१ वार्षिक कार्य योजना तयार गर्ने	कार्ययोजना तयारी र स्विकृत भएको हुनेछ	आषाढ २०७७	४५०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	११.४.२ सीमा क्षेत्रका सामाजिक शैक्षिक संस्थाहरूसंग कम्तिमा २ वटा बैठक गर्ने	बार्षिक २ वटा बैठक गरिएको हुनेछ (२० भन्सार कार्यालय)	नियमित	१९६०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	११.४.३ सामाजिक क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने	सामाजिक क्रियाकलापहरूमा संलग्न रहेको हुनेछ (२० भन्सार कार्यालय)	नियमित	१६३०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
	११.४.४ सुरक्षा र सीमामा हुने अवैध व्यापार नियन्त्रणका लागि दण्ड र कानूनी व्यवस्था विषयमा सचेतना कार्यक्रम आयोजना गर्ने	आयोजना भएको कार्यक्रमको संख्या	पौष २०७७	१०९८०	निर्देशक, योजना तथा सेवा शाखा
११.५ सम्वद्ध सीमावर्ती संस्थाहरूसँग सामान्जस्यता लागि प्रतिस्पर्धी स्तर, कार्य समय मिलान र सामाञ्जस्यताका अन्य सम्भाव्य क्षेत्रहरूको लागि निर्देशिका तयार गर्ने	११.५.१ कार्य समय सामाञ्जस्यता र अन्य बिषयमा पूर्वसम्भाव्यता अध्ययन गर्ने	सिफारिश सहित प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ	पौष २०७५	५००	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	११.५.२ निर्देशिकाको मस्यौदा तयार गर्ने	निर्देशिकाको मस्यौदा तयार भएको हुनेछ	आषाढ २०७६	८६०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	११.५.३ केन्द्र तथा स्थानीयस्तरमा सम्वद्ध संस्थाहरुसँग परामर्श बैठक गर्ने	सबै सरोकारवालाहरुसँग परामर्श गरिएको हुनेछ	पौष २०७६	३००	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	११.५.४ निर्देशिका तयार गरी स्वीकृतीको लागि पेश गर्ने	निर्देशिका स्वीकृत भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ	आषाढ २०७७	१३०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	११.५.५ निर्देशिका कार्यान्वयन गर्ने		चैत्र२०७७	११०	निर्देशक, अनुगमन शाखा
	अनुमानित कुल लागत			**३६३२०**	